

המחיר 60 אגורה

כ"ט שבט תש"ד, 20.1.1960

שנה 23

העוֹכֵם הַזֶּה

עמוס חכם

מתחמק!

ו"מטע" שוב לעזרתך...

המרגרינה בטעם חדש

רכוז ויטמינים D+A

משמנים צמחיים מובחרים ביותר - ללא תוספת חמרי שימור

בקשר לדברי העולם הזה (1158). שהגיע אלי רק היום, אודות אכזבתה של חיה הררית על אי-הזכרת שמה במאמר-ביקורת ענק לסרט ברחוק בשבועון טיים... כותב לי משה (פרד) בראנד מניו בריתן, קונקטיקט, ארצות-הברית, "ברצוני לציין שניסיתי להמחיק הגלולה המרה עליידי כתיבת מכתב-תלונה חריף למערכת טיים, בשאלתא לסיבת ההש- מטה. כתוצאה מכך פורסם קטע ממכתבי ב- טיים, וכן תשובת המערכת בצורת תצלומה של חיה. אגב, דבר זה, וגם מכתב פרטי אליה, שעיניה היפות לבטח לא פסחו עלי- הם, לא זכו עד היום למענה ממנה."

אני מקוה שכאשר תראינה עיניה היפות של חיה הררית שורות אלה, תדאג להודות לקורא בראנד. אם תעשה זאת, יתחסף מבי- חבה למיברק של מערכת טיים (בו הודיעה, לבראנד מראש כי היא עומדת לפרסם את מכתבו), ולמכתב של נשיא חברת מ.ג.מ. ששלח אף הוא תודה לבראנד.

פרד בראנד וחיה הררית הם רק שניים ממאות ואולי אלפי קור- אי הקבועים של העולם הזה בחוץ-לארץ - קבוצה הקשורה לשבוי- עון זה אולי יותר מכל חלק אחר של ציבור קוראיו. כי הישראלי בחוץ-לארץ מוצא בהעולם הזה משהו שאינו יכול לקבל בשום מקור אחר - לא רק תמונה מתומצתת ומגובשת ממה שקרה בארץ במשך השבוע, אלא גם משהו מן האווירה המיוחדת של הארץ, החסרה כל כך בנכר. אם גליון אחד של העולם הזה נקרא בארץ עליידי ששה או שבעה קוראים, הרי גליון בחוץ-לארץ עובר לעתים עשרים וזוגות ידיים.

מעידים על כך כמה מכתבים אחרים שקיבלתי השבוע, ושנשא- אף הם בולידואר זרים. אחד מהם היה של הקורא אמנון סטוצ'יני, צבר בן 25 הנמצא בגינבה, שוייץ, המעיד על עצמו כי "זו לי הפעם הראשונה לעזוב את הארץ. לאחר כל אותם סיפורי-אירופה עדיין לא נתקלתי כאן בהבדל מיוחד לטובה. להיפך. חוץ מאשר כמויות הסחורה בחנויות, הרי שהחיים כאן ריקניים ביותר, ביחוד בין הדור הצעיר." וכך מספר אמנון:

"נודמנתי לבית ידידים בגינבה. מכיון שקלחה שם שיחה ערנית, לא הצגתי את עצמי כנהוג, אלא נשאיתי בזחית החדר ואקשיב. שב ישראל חזר ונישנה בשיחה, מפי אדם שעמד בראש המדברים. ידי- עותי בצרפתית עדיין בלתי-מספיקות, ולכן ביקשתי אחד ממכרי- לתרגם לי את הדברים.

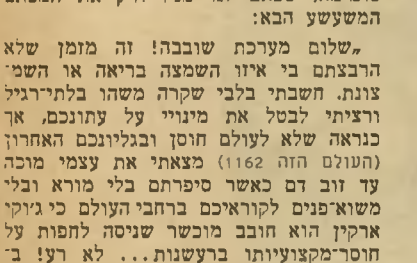
"נדהמתי לשמוע שאותו אדם, הטוען שישב במשך 31 שנה ביש- ראל, שלמד בגימנסיה הצליה, שהיה חבר באקדמיה ללשון העברית וכתב דבר, וכן ידידו של הנשיא, נאלץ לדבריו לעזוב את הארץ מפאת אי-התאמה של ישראל לרוח האירופית ולצביליזציה המודר- נית.

"אותו איש שמו דניאל שר, והוא מסתובב בין השמנת הרוחנית של יהודי גינבה ורוכש את לבם בשפתו הצחה ובכושר דיבורו כי רב. אני כשלעצמי מעולם לא ראיתי עצמי כפטריוט נלהב, אולם בערב זה ממש נלחמתי בעצמי לבל אזורק בפניו את המילה שקרן."

קורא אחר, שנהגתי למקרא מכתבו, הוא ג'וקי ארקין, איש הפני- טומימה, שכתב לנו מניו-יורק את המכתב המשעשע הבא:

"שלום מערכת שובבה! זה מזמן שלא הרבצתם בי איזו השמצה בריאה או השמי- צונת. חשבתי בלבי שקרה משהו בלתי-ירגיל ורציתי לבטל את מינויי על עתונכם, אך כנראה שלא לעולם חוסן ובגליונכם האחרון (העולם הזה 1162) מצאתי את עצמי מוכה עד זוב דם כאשר סיפרתם בלי מורא ובלי משוא-פנים לקוראים ברחבי העולם כי ג'וקי ארקין הוא חובב מוכשר שניסה לחפות על חוסר-מקצועיותו ברעשנות... לא רע! בי- אמת, ותודה רבה. כתבו קצת יותר ולעתיכ יותר תכופות (אמי משתנעת לראות את שמי מושמץ, כי תמיד אמרה שעלי לחזור לגאראני דן). אסיים בברכת - תשמין ותשמין!!! ולהתראות (די הרבה) בקרוב, שלכם החובב, ג'וקי ארקין."

כה לחי, ג'וקי.

ארקין

אמרון רדיו "פילהרמוניק"

Advertisement for Philharmonic radio featuring an image of the radio and a list of features: 4 vacuum tubes, 7 lights, 40 watts, and a list of frequencies.

המפיצים אמפא תל-אביב, חיפה, ירושלים וסוכנים מוסמכים

אם לא עכשיו אימתי? שואל איש המינהלה של העולם הזה, המחכה רק עוד שבוע זה לקבלת כרכי הקוראים לכריכה. כל קורא הרוצה בכך של גליונות העולם הזה אשר ברשותו, חייב להורדו ולמוסר עוד השבוע. פרטים במודעה בעמוד 3 בגליון זה.

לוי ספינקא

משפט חוזר

אודה לבושת: כשקראתי בעתונים את הסנסציה על החזית האנטי-ציונית של אורי אבנרי, הושפתי מאד. רק בקראי את "משפט הבנידה" (העולם הזה 1164) נפקחו עיני וראיתי שנפלתי בפח. ידעתי איני חושב עצמי לטיפש למעלה מן הממוצע. אני ציוני טוב, ואני מתנגד לדעות אבנרי על נושא זה. אולם איני מסיל ספק בטוהר כוונותיו, ואני סבור כי מאמריו במדור "הידרון" מפרים את המחשבה ועוזרים גם למתנגדיו לנבש את הש"פ. מדי שבוע, כשדעותיו מתנשנות עם דעותי, אני מרגיש כי ערכת מעין חתונה רעיונית.

מרדכי בריאלי, בניברק

הנדון: נדוניה.

... פסקהירין שלי: חייב

חיים זילבר, ירושלים

עם או בלי זכות עירעור?

העורך נתן מנה אחת אפיים למשמיצים, שצרה עינם לראות אדם בתימשיח שמעו להרים ראש בנאוה נגד המשיח הציוני המשעבר. הייתי מציע להחליף את הכינוי של "מעריב" מצהרון לצהובון. ש. עזרא, ראשון-לציון

הסניגור פסח על נקודה חשובה. אם המכתב, ששימש עילה למשי פט, נכתב לפני הכתירות, מדוע פורסם רק עכשיו, כעבור שלושה חודשים? האם רצו מארגני מסע ההשמצה לנצל לרעה את רגש הסור ליריות היהודית שנתעורר בשבועות האחרונים בגלל מגיפת צלבני הקרס?

רות בראון, חיפה

היה הסר כדו"ח המשפט פרט חשוב: איזה עונש דרש התובע? מאחר שעונש המוות בוטל, הייתי מציע לחייב את הנאשם לקרוא עשרה כרכים של "דבר", או 20 כרכים של "הפועל הצעיר". שמואל שן, צפח

זוכים מוז טובעים

הכינוי "נברברים" (העולם הזה 1162 והלאה) אינו טוה פורסה. ראשית, הוא מלאכותי. שנית, יש לו צליל רוחה. שלישית, הוא חר מיני. רביעית, יש כבר כינוי מקובל: פראיר. האם יראה שלום בחו שאריריה ויתקן? זה אלא. בית: הדבר המקורי ביותר מן הדברים הנוראמקוריים של עליזה עולש (העולם הזה 1162) הייתה האזהרה מפני זאבים. הייתי רוצה לראות את הנכר שינסה להתלבש עליה בכוח בעודה בחיים — לאחר מעשה.

מוישה פראיר, רחובות

הריני מלא התפעלות מן העבודה היפה וההשקעה של שלום בחו אודות הנברברים. יישר כוחו. הריני מקווה שמאמרים מסוג זה ירבו ב"העולם הזה", ויפחת החומר מסוג "שער הסטריפט". דן חת, אילנות

הנה כינוי חדש: נברבריונים. שרות רב אתם עושים בכך שאתם מכיאים ניהוח מקיף וכולל של תופעה זו. אך לדעתי אין היא מקיפה את כלל הנוער הנמצא מחוץ לקיבוצים. ... סלון, למשל, אותי. גילי 18 וחצי. אני משתייך לחברה המונה 400 איש. חלקם עובדים, חלקם לומדים וחלקם משרתים בצבא. לפי אופיית המסיבות, אותן אנו עורכים מדי שבוע, נופל אני את הזכות יומר שגל ההתנוונות והשחיתות לא הגיע אלינו, וכן לא אל עשרות חברות אחרות. רבים הם הנברברים, אך רבים מהם אותם הנערים המשלבים עבודה המכבדת בעליה בכידור הגונו וטוב. אני סומן אתכם. תנו לי את הכבוד לארח אתכם במסיבה הגונה של חברה טובים, ולא טובעים.

אורי שיקה, חיפה

אם הטובים הבלתי-טובעים טובעים זאת, נישמח להיענות.

חברות ללא-בושה

בזמן האחרון התחלתי לפרסם מאמרים הקשורים בערות ישרי אליות למיניהן, החל בסטריפטיות המטופשות וכלה בכללות הדול רים. האם זה המאפיין את הנערה הישראלית? את מחשבותיה ואת אופיה? אם כן, אז אכבדני. מדוע אינכם כותבים על נערות בעלות ערך ואופי, נערות העוסקות בעיסוקים מעניינים ועושות משהו למען הכלל? ... כדאי שקוראים, להם יש מכרות או חברות שאין להתבייש בחו, יכתבו אליכם, כדי שחקהל הישראלי יכיר גם את הצד השני (החיובי) של הנערות שלנו.

מ. לבקוביץ, ח. כהן, א. זקמן,

ג. זילברשטיין, ש. גודמן,

קבוצת סטודנטים, ירושלים

המערכת תשמח להכיר את המכרות ו/או החברות של קבוצת ה"סטודנטים משני הצדדים.

גדה זכרון

בקראי את הכתבה "ספורט בלי תחונה" על מר אימרה קאופמיי, אותו יהודי שלא רצה להתחתן עם התיירת מאנגטינה ג'ינה ג'פה (העולם הזה 1164), מלא לבי רחמים על גורלו המר של האיש, ועל תוכניותיו היפות שהלכו לאיבוד.

כשאדם מתכוון להתחתן עם תיירת עשירה מאנגטינה, זה צריך להיות נורא בשבילו למצוא לפתע כי במקום זה מגיעה אליו עולה חדשה בלי כסף, הרוצה להשתקע בי ארץ ולהתחיל כאן בחיים חדשים. לדעתי, צריך קאופמיייל לתבוע פיצויים על "סבל, בזיון וצער" אחרי שכלתו הרסה את חלום חייו. לפחות מגיע לו שתפרסמו את תפוגתו.

מרים מרגליות, תל-אביב

לבקשת הקוראה שפיה מפיך מרגליות — ראה תמונה.

עיטור נחמד

צלב הקרס הנאצי הוא בלי ספק עיטור נחמד מבחינה ציורית, אלא מישום מה הוטל עליו פסק של מומאה. מילא. יבושם להם. אבל ראיתי אדם בביתקפה במרכז העיר, עומד מניה מידו את עתוהיבור כשעל פניו ארשת בחילה, מימטום, עיפות לאין קץ. מכלי מים, כשעיניו כוהות על הנליון המרובר אותיות שחורות, נפל עפרו והחל מעטר את שולי הנליון בצלבי קרס.

הוא לא ידע את אשר הוא עושה. כשהבחין במעשיו, עיוות מעט את פניו, ובעצלתים מכה את העתון מעל השולחן, והניח לו לפול ארצה. הוא אפילו לא חשב להביט סביבו אם מתבונן בו מישהו. הוא גם לא טרח לקמט את העתון כדי שלא ארים אותו אני. אילו מיישהו אחר במקומי אותו רגע, היה אותו אדם מוצא את עצמו מובל אחר כבוד רב במכונית ירוקה ממספרת באדום. הוא לא היה פסיכופאט, אותו אדם. הוא לא עשה זאת בדרון. הוא משום היה עיף ומטומטם, ומהפנטם מכל הכותרות באותיות של קידוש-לבנה. ... אילו אד ידעתם מה עו רצונו למצוא לנו מולדת אחרת בזה העולם הקטן! מולדת ששם לא יהיה איכפת לנו כלום. מולדת שלא נצטרך לקרוע את נפשנו בשל זכרון הסטנדרטים. מולדת שיהיו או לא יהיו בה בניאנוש, ואנו ניאלץ עצמנו לחבב אותם. עשור שנים מעריל אותנו בזכירת אשר עשה לנו עמלק. מאכילים אותנו באיכ"מ, מן, במסכנות, בזוהמה, בצלב הקרס, כיצר, לעזאזל, אפשר לאהוב את (המשך בעמוד 4)

קאופמיי

דעתן על ח"אום הידירה

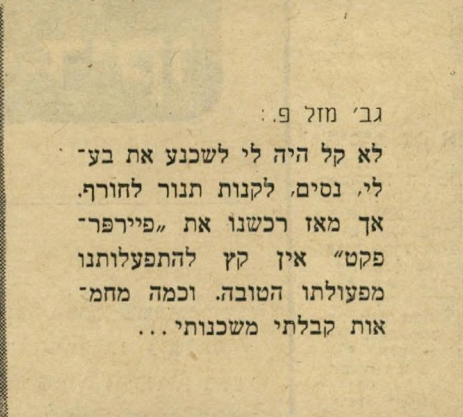
גב' אילנה ר.

עד שרכשתי את תנור "פייר פרפקט" המצויין לא שיערתי כמה עשוי מכשיר זה לשנות את אורח חיינו בבית... כמה נעים עתה בבית... אני ממש מאושרת!...

גב' מזל פ.

לא קל היה לי לשכנע את בע" לי, נסים, לקנות תנור לחורף. אך מאז רכשנו את "פיירפר" פקט" אין קץ להתפעלותנו מפעולתו הטובה. וכמה מחמד אות קבלתי משכנותי...

גב' הילדה ג.

אפילו בחוץ לארץ לא הכרתי תנור כה משוכלל ויעיל כמו "פיירפרפקט". תנור זה ממלא את כל חלומותי לבית חם ובריא בחדשי החורף...

תנורי "פיירפרפקט" M.K. 60

נמצאים בשימושם של 100.000 לקוחות ברחבי הארץ. מכשיר חמום משוכלל זה יהפוך את דירתך לנווה של חום ונועם בימות החורף הקרים.

פס

שבוע אחרון לקבלת כריכות "העולם הזה"

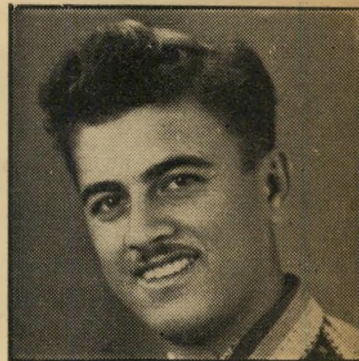
במשדרי העולם הזה, תל-אביב, רחוב גליקסון 8, מתקב לים גליונות העולם הזה מכל אשנים, לכריכת כרכים שנתיים.

מחיר הכריכה הוא 3.500 ל"י, אותן מתבקשים הקוראים לשלם עם מסירת הכרך לכריכה. ארכיון העולם הזה ישלים כל גליון חסר, במחיר 600 פרוטה. קוראים מחוץ לתל-אביב יכולים לשלוח את כריכתם בדואר בתוספת המחאת-דאר על סך 3.750 ל"י, שתכסה את דמי המשלוח חוזה ואת דמי הכריכה. מועד מסירת הכרכים הוא ביום שני וחמישי הש' בוע, בין השעות עשר עד אחת לפני הצהריים וחמש עד שבע אחר הצהריים:

העולם הזה

תשבץ 1165

מה לומד הנוער הערבי בשעורי העברית בבית הספר המחמלתי בישראל?
תשובה חלקית על שאלה זו כלולה בתשבץ "העולם הזה" 1165. משבצו, תלמיד שביעית בבית הספר תיכוני ערבי בבקה אל גובייה, סמיר דרוויש, רכש את הלשון העברית בבית הספר היסודי בכפרו, שיפורה והשלימה בבית הספר התיכון. כל מי שינסה לפתור תשבץ זה, לא יוכל להכחיש כי דרוויש, שתחביבו העיקרי, נוסף על איסוף הבולים, הוא פתור תשבצים בערבית, עברית ואנגלית, שולט בשפה העברית לא פחות מעברית חמוצת בן גילו.

9	8	7	6	5	4	3	2	1
		14				12		10
		19	18	17	16			15
		24		23	22			21
		28		27		26		25
		33		32		31	30	29
				37		36		34
		43	42		41		40	39
		47		46		45		44
					52	51		49
					57	56	55	54
					60			59

מאונך: 1. דג נדיר; 2. 4. אמנות שורר; 3. חתול; 4. עוף; 5. עוף; 6. עוף; 7. עוף; 8. עוף; 9. עוף; 10. עוף; 11. עוף; 12. עוף; 13. עוף; 14. עוף; 15. עוף; 16. עוף; 17. עוף; 18. עוף; 19. עוף; 20. עוף; 21. עוף; 22. עוף; 23. עוף; 24. עוף; 25. עוף; 26. עוף; 27. עוף; 28. עוף; 29. עוף; 30. עוף; 31. עוף; 32. עוף; 33. עוף; 34. עוף; 35. עוף; 36. עוף; 37. עוף; 38. עוף; 39. עוף; 40. עוף; 41. עוף; 42. עוף; 43. עוף; 44. עוף; 45. עוף; 46. עוף; 47. עוף; 48. עוף; 49. עוף; 50. עוף; 51. עוף; 52. עוף; 53. עוף; 54. עוף; 55. עוף; 56. עוף; 57. עוף; 58. עוף; 59. עוף; 60. עוף.

תשובות תשבץ "העולם הזה" 1164: מאונך: 1. עמס; 2. אנונימי; 3. עמס; 4. אנונימי; 5. עמס; 6. אנונימי; 7. עמס; 8. אנונימי; 9. עמס; 10. אנונימי; 11. עמס; 12. אנונימי; 13. עמס; 14. אנונימי; 15. עמס; 16. אנונימי; 17. עמס; 18. אנונימי; 19. עמס; 20. אנונימי; 21. עמס; 22. אנונימי; 23. עמס; 24. אנונימי; 25. עמס; 26. אנונימי; 27. עמס; 28. אנונימי; 29. עמס; 30. אנונימי; 31. עמס; 32. אנונימי; 33. עמס; 34. אנונימי; 35. עמס; 36. אנונימי; 37. עמס; 38. אנונימי; 39. עמס; 40. אנונימי; 41. עמס; 42. אנונימי; 43. עמס; 44. אנונימי; 45. עמס; 46. אנונימי; 47. עמס; 48. אנונימי; 49. עמס; 50. אנונימי; 51. עמס; 52. אנונימי; 53. עמס; 54. אנונימי; 55. עמס; 56. אנונימי; 57. עמס; 58. אנונימי; 59. עמס; 60. אנונימי.

(המשך מעמוד 3)
כל זה? כל כמה שנאספו אוניברסיטת ונעצו ענייניו, הם מצויים וחונקים את כל המוב שבנו, עד שאם רצוננו להישאר בני אדם, ו לא יהודים עלובים, מוטב לנו להימלט הרי חק מכאן, להימלט ממולדת זו, שכל צמיה תה על השנאה לעמלקים וחובי ישער או שחוריי שער.

הנלוח בראה את הציונות, שהקימה את המדינה, המדינה בוראת את האנטישמיות שחובה אותה במחזור שלומים חדש, צר רק כי כל זה לא נעשה ביהר תבונה, נורא צר. עימכם הסליחה על הכלכלה בדברים, ובאי מת — כל טוב לכם.

בלי חתימה, בלי כתובת

אל תראה באצבע!
ככל הכתבה המאמץ על יופי הבחירות (העולם הזה 1164) מועד ביותר המיספר שהופיע על השער, אני מתכוון לחתימת סר סלמן עזרא על הצהרתו כי קיבל המשיגה לירות כדי להצביע בעד הרשימה ב' מסת בר כי בוחר נאור זה של מדינת ישראל אינו יודע אפילו לחתום את שמו, ונאלץ להשתמש בכביעת אצבעו! ריבוננו של העולם הזה — האם אנשים כאלה בוחרים את מי שלתנו? האם אין זה שיהא האכסור? "בהיות ברומא, נהג כמו הרומאים" הרי שני לי לחתום, כנאה לבחור במשטר דמוי קראטי נאור זה!

תל-אביב

רובים בן, ארמה לא

הנני דרוויש ישראלי, תושב כפר עוספיה אשר על הכרמל. עברית למדתי תוך קריאה בעתון. יש לי תמיד ההרגשה כי הערה שלי היא המפוחית בישראל. עשרות חללים דרווישים נפלו בהגנת הארץ הזו, רק לפני שבועיים נהרג חייל דרוויש ממשימר הנובל, ובכל זאת אנו מקופחים. רזומאות אינו חסרות: באף כפר דרוויש לא נמצא כיום חיסל. ברוב הכפרים הדרוזיים אין אפילו מפ על מים אחר (וזאת שבהרבה כפרים ערבים יש כיום מים, חשפה מרפאות ובתי-חולים). אפילו דרוויש אדמה נלקחו בכח מבעליהם הדרוזיים, וזאת בסמכת במחור. זה קצת מוזר: מצד אחד נותנים להייל דרוויש לשמור על הנובל עם רובה ביד, ומי צר שני לא נותנים לו עלות על אדמתו, מסנה הוא מוציא להם. מדוע עושים זאת שלטונות המדינה? לנו, הדרוזים, וזאת בעוד שאף חייל דרוויש לא ערק שוירב ב"קול דמשיק" (כמו חיילים יהודיים עשו), ואף דרוויש אחד לא נתפס בתור מרגל (בעוד שיהודים כן נתפסו)? אורח דרוויש, עוספיה

שאלת תם: זכורני כי לפני ארבע שנים, אחרי הבחירות הקדומות, נילה, "העולם הזה" מקרים רבים של תשלום שוחד לבוחרים, ואף פירס את הפרטים. מדוע לא נזקקו אז כל אלה המעמידים עתה פנים כאלו נתלית תה אמריקה, ובראשם שריהם שטמים, הסכסוך למנות ועדת חקירה?

אברהם אבידן, אשקלון

עריצים ומעריצים

המדור השבועי החדש על משאל אנשי ציבור על נושאים שונים הוא המצאה סר כה — אבל המשאל האחרון על הנשים הי נערצות ביותר (העולם הזה 1164) היה מר כא. הוא מוכיח שוב כי גם הניבור הנרול ביותר הופך לפחדן כשאשתו מסתכלת. אחרת איר אפשר להסביר כי כל הנכרים מדרים על הלו קר ואלינו רוכלט, כשהם בלי ספק חושבים על בריגים בארדו והנסיכה נריס?

יעקוב גולן, רמת-גן

מסטיק לעיס וקדרק גייב

אני מסופק אם קלארק גייב בפרט, ה"חב המורה" (קולנוע, "הח", תל-אביב, לפני שנה) היה מוציא מתחת ידו כתבה כה מכבדת וחסרת פניות כמו "מסטיק לעיס" (העולם הזה 1163). "אם אני קורא את 'העולם הזה' מאז הקמת המערכת הנוכחית, אני לא עושה זאת בגלל הי אידאיה פיק של השתלבות במרחב (ל כל אדם יש תח בלב... ולא בגלל הסידרה המשיגת כי מו מסטיק לעיס: "סיפורת" האיש של מוסטר, נחום רי כו". נאמנותו לשי בעונו נובעת מניית תו המקוריות והחיס דית לכל בעיותיהם יים, ואחרות מו ה כתובת שלכם היו נאכיות לפרס פוליצר, אי לו היה כזה בישראל. בקשה, פנו יותר אל השכל (ופחות אל הרגש (מסריפטיו, וזה, וכו' מסטיק פעם בחודש).

אנכי אין חולקים על ייחורו של "העולם הזה" כמניצח מילים חדשות שנכנסו לשפת השירה, אולם מדוע בחרתם ב"יומון", "צחי רון"? שימו לב. צבי ברשירה, גבעתיים

צבי ברשירה, גבעתיים

העם

דור הבנים

אחד הנצחונות המזהירים ביותר של ממשלת ישראל שמור בסוד. הוא מתבטא בהפיכת כמעט כל כתבי-החוק היושבים בישראל לסוכני-תעמולה ממשלתיים. סופרים עוינים, ואפילו ביקורתיים, הורחקו בהדרגה כתבים שעשו את רצון הדוכרים הרשמיים קיבלו פרסים בצורת ראינות מיוחדים עם בגוריון ואחרים. התוצאה: אפילו עתונים חשוכים ומנוסים, כמו היומון הלונדוני טיימס והשבועון האמריקאי טיימס, משתיקים כל דבר שאינו נעים לממשלה (דוגמה: ואריסאליב), מבליטים כל דבר רצוי לממ שלה (תוצאות הבחירות).

בין המעטים שלא נכנסו לתלם זה הוא דנה אדמס שמיט, הכתבה-הכוכב של הניו יורק טיימס הפרו-ציוני. שמיט, בן משפחת נשיאים המתכוון לכתוב ספר על ישראל, בה ביקר לעתים תכופות, פירסם החדש מאמר מקיף על רשמי הביקור שערך במר חב, כולל ישראל, לפני חודש:

"תוצאות סירה-הלחץ הישראלי מתגלות כדמותו של הישראלי הצבר. צעירים אלה השתחררו במידה רבה מדרכי-המחשבה של אבותיהם ושל יהודי העולם. הם ישראליים, המושרים במורח התיכון, גדולה בקרבם השאיפה להיות חופשיים מן התלות הכלית, המדינית והתרבותית בציונים באירופה ובארצות-הברית ...

"בינתיים מתפתח גם סיפוס חדש של ערבי. הוא פרי התפתחות תעשייתית ושל מהפכה מדינית, כלכלית וחברתית. חברתו המסורתית מתמוססת. מיליוני ערבים לומדים קראו וכתוב, ומאות אלפים ינהרו בקרוב מתוך הגימנסיות והאוניברסיטאות ...

"בעשור מאז המלחמה הישראלית-הערבית, פנה המירור במקצת. יותר ויותר ערבים משלימים עם קיום ישראל. יותר ויותר הם חשים בריקנות האימום להשמדת ישראל..."

מפלגות

מעילי העור

"הם משתמשים בכדורי-דומם!" התלונן עסקן מפא"י ותיק, "הם מפירים את חוקי המלחמה המקובלים!"

"הם" במקרה זה היו החוגים השונים של צעירי מפא"י, המלובדים עתה במשמיה מרכזית אחת: להשתלט על סניפי המפלגה בגוש דן, ובעיקר תל-אביב, שם מגיע מספר חבריה-הסניף ל-31 אלף. ההזדמנות: בחירתה הקרובה של מוכיחות הסניף.

נגד הקבוצה השלטת, בהנהגת שרגא נצר, פועל מטה קרבי מנוסה, בהנהלת שני הש מואלים: שמואל אביעד (תנין) ושמואל גל, המדריכים עלידי אברהם עופר, הנהגה מת מיכת משה דיין ושמעון פרס.

הותיקים לא חששו מן הקרב — הם חששו מן השיטות של הצעירים הנוהגים להיפגש בביתו של עופר. בלי חתונה קאמולית. את היתר ה ראשונה ניסו הצעירים לתקוע במוסדות הכל כלים של ההסתדרות, להחזיר שם את אנשיהם לעמדות-מפתח חשובות. "אומנם אינו יכולים לחזור להמשכיות המרכזי, ששם יהושע רבינוביץ, סגן ראש עיריית תל-אביב, בולם אותנו", התפאר השבוע עסקן צעיר. "אולם אף רגל השיכת לאיש של שרגא נצר אינה יכולה לעבור את מפתח הדלת בהנהלת תנובה."

לפני חודשיים יצרו צעירי המפלגה תפקיד חדש במרכז המפעל ההסתדרותי, שמחזורו מגיע ל-300 מיליון לירות לשנה. התפקיד החשוב, כפי שהוסבר לפקיד שהתקבל לע בודה: לעבור על כל הדו"חים של מנהלי תנובה, לדוח עליהם לחוגי-הצעירים.

כעבור חודש התברר שהפקיד הצעיר סירב לבלוש אחרי מנהלי-העבודה שלו, לג לות את מסמכיהם הסודיים. הוא נקרא לראיון מיוחד במרתף חוגי-הצעירים, במרכז מפא"י, ברחוב בני-היהודה בתל-אביב, הם רגזו על כי הוא משקיע את מרצו בפיתוח סניף המפלגה בקרית-אנון ודרש תקציב של 240 לירות לחודש, תחת גללות את התיקים הסודיים של תנובה.

"תגיש את התפטרותך!" דרש ממנו שמר אל אביעד, שהתחיל לנהל את עניני הצעירים (המשך מעמוד 6)

* שנתנה לארצות-הברית את נשיאן ה שני (ג'ון אדמס) והששי (ג'ון קווינסי אדמס).

יופיטור כוונות

אתה כועס, יופיטור. אתה כועס. משמע שאינך צודק. כך אמרו, כמדומני, החז"ל של רומא.

יופיטור, האל העליון בפנתיאון של מפא"י, אל אלוהי בטחון ישראל, כועס. הוא מפור סביבו ברקים ורעמים. ברקים ממשלתיים ורעמים הסתדרותיים. שמיים וארץ נרעדו.

על מי אתה כועס, יופיטור? הרי אמנם על אלף ומאתיים מורים תיכוניים, הפחות מלחמתיים שבי יצוריאנוש? האם הם עוררו את חמתך להשחית?

★ ★ ★

ש משהו מוזל, משהו סימפטי, במאבק זה של המורים התיכוניים. משהו הקודם אף לשיקול אובייקטיבי של צדקתו או אי-צדקתו.

זהו המאבק של המעטים נגד הרבים. של קבוצה קטנה, חסרת ארגון ומנגנון, נגד המכונה הגדולה.

הוא מתארגן בחדרים פרטיים, בין ספרים עבירים על תולדות הפילוסופיה וכרכים גדולים של אמנות הריינסאנס. ילדים מש-תרבבים בין רגלי המתכחים בשעת הדיונים. הטלפון המצלצל נמצא אישם במסדרון, ליד ארון-בגדים. אישם במרתף מטרת מכו-נת-שיכפול.

כאשר אזרחים פשוטים, שקטים ותרבוריים, נרתמים בכל לבם למאבק נגד מנגנון גים אדירים, השוכנים בהיכלי-פאר, המצויים במיטב מכשירי-הקשר של אמצע המאה ה-20 — הרי זה דבר שיש בו כדי לעורר אהדה אינסטינקטיבית.

ובלי משים נזכרים מאבקים אחרים מסוג זה. ובראשם המאבק הראשון: המרד הגדול של הימאים, עת יצאה חבורת צעירים סימי-פאטיים, מבולבלים בגישתם אך בטוחים בכוח צדקתם, ללחום מלחמה דומה.

כל עוד יכולים אזרחים חסרי אמצעים להעזי להתגרות במכונות הארגוניות הדורסניות, ואף להעי-לות את חמתו של יופיטור — הרי אפשר להתגאות בחברה הישי-ראלית.

★ ★ ★

ה מוזר במאבק זה הוא שאין לדעת מי האויב. זה אויב חמקני, הלוש צורה ופושט צורה. מחפשים אותו בפינה אחת של היורה — נמצא הוא בפינה השניה. פונים לשם ואיננו.

עובד רגיל שיש לו תביעות — פונה אל הנהלת המפעל המעסיק אותו. אך מי מעסיק את המורים התיכוניים? לכאורה, הנהלות בתי-הספר שלהם. למי שייכים בתי-הספר? כשליש מהם לעיריות ולמועצות מקומיות. שני השלישים האחרים — לתברות ציבוריות, המורכבות מקומץ נאמנים.

כאשר פנו המורים אל הנהלות אלה, נאמר להם, במידה רבה של צדק: מה אתם רוצים מאתנו? אנו מקבלים מענקים ממשלתיים, והיכבים לעשות את רצון הממשלה. זו בעיה ממלכתית. מצפוננו אינו מרשה לנו להתערב בה. נא לפנות אל הממשלה.

כאשר פנו המורים אל הממשלה, נאמר להם, במידה רבה של צדק: מה אתם רוצים מאתנו? יש לכם סכסוך עם ההסתדרות ה-כללית, המתנגדת להופעתכם העצמאית. נא לפנות אל הוועד-הפועל.

כאשר פנו המורים אל ההסתדרות, נאמר להם, במידה רבה של צדק: מה אתם רוצים מאתנו? אנחנו נישראלים. מזה שנה לא דנו בסוגיה. יש לכם סכסוך פנימי בהס-תדרות המורים. נא לפנות למר שלום ליון.

וכאשר פנו המורים אל ההסתדרות המורים, נאמר להם, במידה רבה של צדק: מה אתם רוצים מאתנו? אנחנו מתנגדים שתקבלו משכורות טובות? הרי זה בדיוק מה ש-

אנחנו רוצים — שכל המורים, וגם אתם, תקבלו משכורות טובות. נא לפנות להנהלות שלכם.

וחזור חלילה. אם מותר לגנוב את הנוסח של פיראנדלו, אפשר לומר: אלף ושלוש מאות נפשות מחפשות יריב.

★ ★ ★

כ די לפענח את התעלומה, יש להבין קודם כל דבר אחד: המאבק שוב אינו נטוש בעיקר על הכסף.

ההשתלשלות המוירה החלה אמנם בד-רישה הצודקת של המורים התיכוניים לתנאי עבודה ושכר הנאים לציבור אקדמאי-ברובו, ברמת-המחיה הקיימת של החברה הישראלית. אולם חיש מהר תפסו כי לא יתכן מאבק יעיל על תנאים אלה כל עוד חסרים הם גוף עצמאי, שייצג את ענינם. המאבק על השכר הפך למאבק על חופש ההתארגנות. המשא-והמתן שניהלו המורים התיכוניים עם הממשלה לפני חצי שנה הוכיח זאת. כמי אסף, סגן שרה-הינור-והתרבות, טען כי

מורים תיכוניים להתארגן בארגון משלהם, ולייצג את הדרישות של עצמם מבלי להיות כפופים לאינטרסים זרים, השונים משלהם.

בחברה חופשית — לא קומוניסטית, לא פאשיסטית, לא קורפורטיבית, לא סינדיקליסטית — זוהי דרישה מובנת מאליה: זכור תו של כל פרט להתאגד עם פרטים אחרים, בעלי אינטרסים זהים, בארגון הנראה לו, כדי לנהל מאבק מקצועי בלתי-תלוי.

אולם החברה הישראלית אינה חופשית מבחינה זו. יש בה צורה חדשה ומקורית של מוטאליטאי-ריות: שיתוף-פעולה בין הממשלה, שהיא נותנת-עבודה גדולה, לבין ההסתדרות, שאף היא נותנת-עבר דה גדולה, כדי לבלום ביחד את עלית רמת-המחיה של העובדים — אלא בצורה ובמידה שהממשלה ההסתדרות רוצות בכך.

שלום ליון, הדיקטטור של ההסתדרות ה-מורים, הוא אחד מעמודי-התחן של משטר זה. הוא מייצג את 15 אלף המורים במדינה,

אנשים מוז המכונה האדירה: המורים התיכוניים באסיפה

כמו שהנחש מייצג את השפן שהוא בלע. הוא האיש הדואג לסדר ולמשטר בקרב ציבור המורים למען השלטון — שהוא נותן העבודה הישיר של כל המורים היסודיים. והוא סבור כי תפקידו כולל את מניעת התקדמות העצמאית של התיכוניים — פן יהיה הדבר למחלה מדבקת בכלל ציבור המורים.

כמעט מוזר כי במצב זה מסתפקים המורים התיכוניים במועט. אין הם רוצים לפי רשם ההסתדרות-העובדים הכללית. הם רק דורשים כי ארגונם יהיה גוף עצמאי בקרבה — גוף שיקבל או (ורק !?) את מרות הוועדה המרכזת של ההסתדרות.

הריבונות המבוקשת עלידם כוללת שלוש זכויות-יסוד:

● **להגדיר לבדם את תנאי זכותי-החברות בארגונם.** (כחנתם לכ-לול בו רק את המורים המכינים את תל-מידה לקראת חינוך גבוה.)

● **לקבוע לבדם את הדרישות הפדגוגיות.** (כחנתם שיהיה דירוג כפול: האחד לפי ההשכלה, שיקף את כל המורים היסודיים והתיכוניים כאחד, ואחד לפי התפקיד, שיכלול את התיכוניים בלבד וישמש המרצה לשאר המורים לעלות להור-ראה תיכונית.)

● **לחתום לבדם על הסכמי-עבודה עם משרדי-החינוך והתרבות הנוגע למורים בבתי-הספר התיכ-ניים.**

אלה דרישות מתונות. הן הוגדרו בתבונה רבה. כי ברצו שיתקבלו, יוכל ארגון המורים התיכוניים לייצג את האינטרסים של חבריו במלוא כוחו הריבוני — וממילא

יבואו על סיפוקן, במקדם או במאוחר, הדרישות הכלכליות הממשיות של המורים התיכוניים.

★ ★ ★

אשר החליט דויד בן-גוריון להתי-ערב בסכסוך זה ולנהל משא-ומתן עם המורים התיכוניים, היה נדמה כי הוא רוחש אהדה יסודית לעמדתם. אולם הוא הדגיש מראש שאין הוא מייצג את הצד שכנגד. הוא משמש רק כמתווך בין הצדדים.

תייך זה לא עלה יפה. דויד בן-גוריון נתקל בקיר האטום של חתיקי מפלגתו, שהתאגדו כדי להגן על ציפור-הנפש של המשטר — המרות המוחלטת של ההסתדרות, באמצעות הבוסים המוכרים, על העובדים, נגד כל ניסיון של עצמאות ומרדנות.

מול המשולש הקדוש של פנחס לבון, שלום ליון וזלמן ארן, נשאר בן-גוריון חסרי-ישע — כמו במקרים הקודמים, בעניין האמנת קופת-חולים ובעניין הרכב הקואליציה הממשלתית.

לכן נאלץ בן-גוריון לפטור את המורים בלא-כלום, בטפיחה אבהית על הגב ובבקשה סתמית לסמוך על הזקן. כאשר רץ אליו שלום ליון למחרת היום, סיפר לו בן-גוריון סיפור משעשע על חייל בגדוד העברי שהת-עקש ועצר את הגדוד כולו. אז דיבר בן-גוריון אל לבו, קרא לו בשמו ופיס אותו במלים יפות — והגדוד היה יכול להמשיך בדרכו.

בניגוד לאותו יהודי טוב, לא הסתפקו המורים התיכוניים בכך שבן-גוריון קורא בשמם. הם רמזו בעדינות שטפיחה אבהית אינה יכולה לבוא במקום הכרה באיגרום.

ואז פרץ זעמו של יופיטור. על מי? לכאורה, על המורים התיכ-ניים, שלא הסתפקו במלות-הנועם שלו. אך למעשה הוא כועס, מן הסתם, על עצמו — על אייבולתו להשליט את רעתו במפלגתו.

★ ★ ★

אשר יופיטור כועס, יש להניח כי המשטר יגייס את כל כוח-המוץ שלו לשבירת המורים. בשביתת הימאים, ראתה המדינה שניס כזה יכול להיות מרחיק לכת, עד כדי שימוש באמצעים פסולים ואף מתרי-עבים.

אולם מה יכולות הממשלה וההסתדרות לעשות נגד המורים שאינם שובתים, אלא רק מסרבים לשלף פעולה עם הנהלות בתי-הספר (אימתן ציונים לתלמידים, אי הופעה לישיבות מטעם המנהל וכו') ועם משרד-החינוך (אי-תיקון בחינות-בגרות, אי שתוף-פעולה עם המפקחים, אי-השתתפות בוועדות המקצועיות)?

אי-אפשר להביא מפרי-שביתה מקפריסין, כמו בימי שביתת-החי-מאים. קשה יהיה לגרש את המו-רים מבתי-הספר באלות המשטרה, כפי שסולקו הימאים מאוניותיהם. והפעם מתנהל המאבק לא במקד-צוע הרחוק מן הציבור, אלא בי-בתי-הספר בהם לומדים הכנים וחי-בנות של למעלה מ-50 אלף אזרי-חיים ואזרחיות, שברובם המכריע רוחשים אהדה לענין המורים.

וגם אילו אפשר היה לשבור את המורים התיכוניים, כדאי ליופיטור לעצור ולהרהר רגע. הימאים נשברו — ועד היום לא קם לתחיה ציבור של ימאים גאים, הצמוד למק-צועו בלב ונפש, כפי שהיה קיים ערב המרד. כי הרבה יותר קל לשבור מאשר לגדל ולטפח.

זאת יודע כל מורה — וגם כשי-יופיטור כועס, כדאי לו לזכור זאת.

המתיחות בין סיעות חותיקים וסיעות הצעירים במפא"י התמוצץ בגל השמצות בין הסיעות היריבות, לקראת וועידת המפלגה הקרובה. החותיקים טוענים כי אחת מסיעות הצעירים מדפיסה עתה את רשימת המועמדים לוועידה, תחלקה בין בוחרי מפא"י כשהיא מסומנת ברשימת מועמדיהם.

צפוי פיצוץ שיתוף העובדים בהנהלת חברת החשמל. אינטריגות אישיות בין איש מפא"י בתל-אביב, אליעזר שפירא, השואף להשתלט על הנהלת חברת החשמל, ואנשי מפא"י בחיפה, שליחי העובדים בחברה, גרמו בשבוע האחרון לשביתות פראיות בתחנות הכח בתל-אביב וסוכר, שסיכנו את המפעל. השביתות נפטקו לאחר ששר-הפיתוח התערב ברגע האחרון, לחץ על אשכול להפסיק בכל מחיר. אנשי מפא"י בתל-אביב מאיימים להפסיק את שיתוף הפעולה של העובדים בהנהלה, אם תביעותיהם האישיות לא תבואנה על סיפוקן. הסכסוך הועבר למרכז מפא"י העומל עתה נואשות למנוע את הפיצוץ.

פרישת מפ"ם מהממשלה תועלה על סדר היום במפ"ם: הגורם: לחצו של האגף השמאלי במפלגה לנטוש את הקואליציה המביאה לאובדן פרסטיגיה למפ"ם. תומכי ההצעה: יעקב ריפטיג, הנס רובין, מרדכי בנסוב ויוסף חמיס. מאיר יערי לא ילחץ על חבריו להתנגד לדרישה זו. עמדה דומה נוקט כנראה גם הח"כ העדתי של מפ"ם, חיים יהודה.

צפה לסילוק כמה פקידים בכירים של המפלגה הרתית הלאומית מתפקידיהם, כתוצאה מביטול הבחירות ברחובות. המועמד הראשון: שלום זילברפרב, ראש מחלקת הארגון של המפלגה, שהיה אחראי לפני הבחירות על איזור רחובות.

(המשך מעמוד 4)
במפלגה, אחרי שעזב את הפנימיה הצבאית בחיפה. "מה פתאום?" השיב הצעיר, שחשב כי מעמדו בטוח. "מנהלי תנובה מרוצים מעביר דתי". "או נדאג לפטר אותך!". "נראה", הגיב המזכיר הצעיר, "אני לא מאמין שגורם חרלינסקי, מנהל תנובה, יסכים לפטר אותי".

כעבור שלושה ימים קיבל הצעיר מכתב פיטורין. הוא מיהר אל שמואל אביעד המרצין, "בטל את מכתב הפיטורין", ביקש הפקיד המפוטר. "תן לי אפשרות להגיש בעצמי את התפטרותי". אביעד הסכים. המזכיר התפטר. יחד עם התפטרותו קיבל מכתב משמואל אביעד, שהרחיק אותו גם מפעילות במפא"י. "אין בינינו חתונה קאתולית", כתב לו מנהל חוגי-הצעירים.

פלוגות הכוח נכנסו לפעולה. תנובה אינה מבצעת היחיד של צעירי מפא"י. בזמן שכל עסקי מפא"י כבר סגרו אחרי הבחירות את משרדיהם המנופחים, המשיך שמעון פרס להחזיק את מחלקתו במרכז המפלגה פתוחה. כל צעירי המפלגה שנוקקו לעבודה ו-

מאיר פלוקסמן קפץ למכוניתו. הוא עבר בין הנאמנים שסירבו בעבודה. "בואו!" פקד עליהם. בערב נכנסו לפעולה 250 בחורים, שהתערבו בין הקהל שהאזין לדברי דין. לא היו הפרעות. את שאר הנאמנים של פלוקסמן לאספת דויד בן-גוריון, שנאם באותה שעה בסלמה. הסיבה: הוא לא רצה שעסקני הגוש ירגישו בריכוז הגדול של אנשיו.

דרך נשר בסניף מפא"י. אולם גם אחרי הבחירות אין הבחורים מתבטלים. איך הם עובדים? סיפר על כך עסקן צעיר: "כש" אני נוסע לנהל איוה משאומתן במפלגה, אני לוקח אתי ארבעה חברה. הם לא עושים שום דבר. הם רק עומדים, עם מעילי-העור העבים שלהם, ועם משקפיהם-השמש הרחבים. כל עסקן וכן של הגוש שרואה אותם מוכרח להוריד את הראש בחצי מטר. נוכחתי, לי הפתעתי הרבה, שזה עוור מאד".

את שומרי-הראש הצעירים, המתייצבים לכל קריאה טלפונית בקפה לידה בכרך מסריק, תל-אביב, אוכלים שם על חשבון המנהיג הצעיר שמזמין אותם לצאת אתו לפגישה חשובה, הספיקו כבר להכיר כמה עסקנים וחתיקים של מפא"י, שפחדו אפילו להתאונן על נוכחות המשקפים הזרים. בניניהם: דויד בן-גוריון, ראש עיריית בתים (העולם הזה 1164), יצחק אברמוביץ, עסקן הגוש השולט על סניף מפא"י ברמת-גן, ואליעזר חייקין, מזכיר מועצת פועלי בני ברק, שהושמץ על ידי הצעירים כאילו היה קומוניסט שעזב את אחת המדינות הדרומיות בארצות-הברית.

אולם חוגי הצעירים אינם גומרים את חשבונותיהם רק עם יריביהם. זמן רב ניצלו את שירותיו של הר"ר (לכלכלה) אריה נשר, עסקן מפא"י שנלחם את מל-חמתם בסניף רמת-גן, עמד על זכויותיהם. עד ששירותיו של נשר הפכו מיותרים. הצעירים הגיעו לפשרה זמנית עם אברמוביץ, השליט הנוכחי של הסניף, חששו כי נשר אהוד יותר מדי בסניף.

הר"ר הרמת-גן הוזמן לאחת השיחות המיוחדות האופייניות לעסקי חוגי-הצעירים. "איננו מוכנים שתמשיך לייצג אותנו", הס' ביר לו אחד מנאמניו של אברהם עופר. "יכול להיות שנמצא פעם דרך להחזיר אותך לפעילות", נשר עשה את שלו, נשר יכול לעוף.

אוגר בקיץ בן משכיל. ארגון כל פעולות הצעירים הצריך כסף. 100 אלף לירות, אותן מקבלים הצעירים כל שנה ממרכז מפא"י, אינן מספיקות לנהל פעולות, לקיים את רמת-החיים הגבוהה של מנהיגי הצעירים, להעסיק בקביעות שמונה עסקנים במקום ארבעה, כפי שקובע התקן המפלגתי. הצעירים מצאו דרך להתגבר על בעיה זו מימון. הם ניצלו את תקופת השפע של הבחירות, כשגשם של תקציבים ירד על מפא"י. "מה יש אם הגשנו חשבונות מופ' רויס?" אמר השבוע אחד מן האחראים ל-ניהול הכספים של הצעירים. "לא השתמשנו בהם באופן אישי, אלא שמרנו אותם לצד-כינו במפלגה. זה כמו שכתוב בתנ"ך: אוגר בקיץ בן משכיל".

השבוע התברר כי מחסן-הכסף שנאגר מימי הבחירות יתלדל עוד לפני הבחירות לכנסת החמישית, אחרי שנתקבלה, לפי דרישת הצעירים, החלטה לבחור את מזכירות סניף מפא"י בתל-אביב על-ידי בחירות חש-איות, הורמצו חוגי-הצעירים לפעילות מחור דשת, להוצאת כספים בלתי-צפויה.

החליט מרכז חוגי-הצעירים, כדי להפעיל לחץ על חברי מועצת הסניף הבוחרת במדיניות: להעביר 100 פעילים משאר הסניפים לתל-אביב, לשכנע את כל בעלי זכות הבחירה למזכירות הסניף בתל-אביב כי כדאי להם להצביע בעד מועמדי הצעירים.

הסביר השבוע צעיר האחראי למבצע: "ייתכן שלא נכבוש את המזכירות, אולם נציגותנו בה תגדל. כי יהיו די הרבה בעלי זכות בחירה, שיבינו כי לטובתם כדאי להם לחיות איתנו בשלום. הם יצביעו גם בעד מועמדים שלנו".

ביקור הגברת הזקנה

בעוד שצעירי מפא"י תוכננו את מיבצעם הצבאי בגיזרה מצומצמת (ראה לעיל), תיכ-ננו צעירי הצ"כ, שאינם מצויינים בנסיון צבאי מרובה, התקפה לאורך חזית ארצית. היעד שלהם: לנצח בבחירות הפנימיות לח' עיריית הצ"כ שתתקיימה בחורש אפריל. היעד נראה להם השבוע מושך יותר מ-אשר לפני כן, אחרי שנסתבר כי יעמלו לרשות המפלגה כספים שיאפשרו לה - כן מקוים מנהיגיה - למשות אותה מן

"חיל פרשים אנו..."

ברור כמעט לחלוטין כי משה בריסלע יחזור לכסא המנהל הכללי של משרד הסער. בריסלע, שהורחק ממשרה זו עם צאת הדתיים מהקואליציה הממשלתית לפני כשנה, מכהן עתה כמנהל אדמיניסטרטיבי של אוניברסיטת בראילן. מאז שוב הדתיים למשרד הסעד נוהל משאומתן עם בריסלע, אך מאחר וחבר הנאמנים של האוניברסיטה הדתית אינו שש לוותר על בריסלע, יתכן כי הוא יקבל את משרת המנהל הכללי לתקופה קצרה בלבד, כהפגנת פרסטיגיה.

צפה למרד צעירים בחרות. המארגן: דוב שילנסקי, המתכונן לטעון בגלוי כי הנהגת המפלגה אינה מאפשרת לגופים צעירים 'להתארגן, אינה עוזרת להם מבחינה כספית, אחד הסינפים בהם סכנת השתלטות הצעירים גדולה: ירושלים.

אפשרות כניסה של חרות להסתדרות העובדים הכללית תהיה אחת השאלות הראשונות שיועלו בוועידת המפלגה. בשטח זה ישנן אפשרויות הפתוחה, כשחלק מעסקני הסתדרות העובדים הלאומית, בראשות אברהם אקסלרוד, יתמכו בהצעה.

ייתכנו שינויים גדולים בהרכב הקצונה הגבוהה במשרד מרת ירושלים. ההחלטה הסופית בקשר לשינויים המוצעים תלויה בחזונית דעתו של מפקד המחוז זאב טריפוס.

להקה תיאטרוןית חדשה בשם "צבר" תועלה לעלות על הבמה. מארגן הלהקה יהיה יהושע קולר, שיציג רק מחזות ישראליים. המחזה הראשון: על בעית הממשל-הצבאי.

אל תופתע אם יוודע לך כימים הקרובים על פיטוריו של אחד מאנשי המדור המרכזי לעיקוב ובילוש במשטרת ישראל. האיש התגלה כמשתף-פעולה עם יצאניות, דאג להודיע להן על כל מצוד מש' סרתי קרוב. הוא נתפס, הועמד לדין משמעתי ופוטל.

* אחרי שנסיון ראשון פוצץ על-ידי פר' חחים, אוהדי חרות.

שובת-שבת צ'יתא ומשפחתו, בשעת השביתה
פורש מקבל פחות

קובע זכות זו במפורש.

הקאדי, שידע כי מלבד החוק השארעי (דתי) יש גם לחוק האזרחי זכות-דיבור בענייני אישות, הזהיר את יוסף כי סעיף 181 א' של החוק הפלילי קובע: "התיר ה' איש קשר הנשואין על כרחה של אשה, האיש אשם בפשע ודינו מאסר עד חמש שנים."

"שום חוק בעולם אינו יכול להכריח גבר להיות עם אשה, אחרי שגילה מה שאני גיליתי!" התפרץ יוסף. "תן את הגט, ואני אחזיק כלפי החוק האזרחי. אדרבא, שיביאו אותי למשפט. אוכיח בפני כל העם כי חוק הכבוד והמוסר האנושי עומד לצידו." יוסף נשבע את השבועה המסורתית "עלי אל-טלאק (הרי את מגורשת)!" והקאדי אישר את הגט, כמצות הקוראן. יוסף נשא אשה אחרת, ניסה לשכוח את הפרשה. כאמלה, לעומתו, לא שכחה ואף לא סלחה. היא פנתה למשרה, האשימה את יוסף כבעלה על סעיף 181 א'. בשבוע הבא יעמדו השניים בפני בית-המשפט המחוזי בתל-אביב, כדי לברר את התביעה הראשונה מסוג זה בתולדות העדה המוסלמית בישראל.

התישבות

צרות בצוריאל

הצרות של תושבי צוריאל החלו ביום עלייתם לקרקע. המשפחות, שעלו למושב הגילוי ישר מהרי האטלס, נעזבו על ידי הרים הקרחים ללא מים וללא כמות מספקת של קרקע. התכנון הלקוי וחוסר הכספים, שליוו את גל ההתנחלויות של ראשית המדינה, לא פסחו גם על צוריאל.

וכך זכו תושבי צוריאל, במקום עבודה יצרנית במשקיהם, לתעסוקת-דחק ביעור ובסיקור.

גזר הדין נדחה. במשך השנים עיבדה

הסוכנות היהודית תוכנית התיישבות חדשה לכפר, ניסתה לפצות את המתיישבים על חוסר הקרקע ומיעוט המים בפתוח חוליהם ונטיעת פירות. המגמה היתה להגיע להכנסה נקייה של 2700 ל"י מלמשה. עד להגשמת התוכנית נאלצו המתיישבים להסתפק בעבודות היוממות בחוק. בחודש שעבר הודיעו מוריכבי הסוכנות כי הגיעה קיצה של עבודת החוק. "משקיעים מניבים ועליכם להוציא את לחמכם במקום." הם הבטיחו להם, כחסדר זמני, 12 ימי עבודה בחודש, במקום 20 ימי העבודה בהם זכו קודם. אכרי צוריאל לא היו תמימי דעות עם המדריכים, טענו כי הפחתת עבודת הדחק למפרנסים פירושה רעב בכפר.

בסוף השבוע התארגנו המתיישבים, עלו למשרדי הסוכנות בצפת. שני מתיישבים ושללושה שוטרים נשלחו, בעקבות ההפגנה שנערכה במקום, לבית החולים בטבריה. למחרת עמדו 21 המתפרעים בפני שופט השלום הראשי בטבריה, יעקוב בן-זואב. הם הביעו חרטה וצער על המקרה, ביקשו מחילה. השופט הרשיע אותם, אולם דחה את גזר-הדין לחצי שנה. השאיר לנדונים אפי שרות להוכיח את עצמם. קציני המבחן היו אנשי המשרה ומוריכבי הסוכנות. בדרך מצפת לצוריאל כבר נסבה השיחה על לולים ומטעים. איש לא דיבר על עבודות-הדחק היוממות.

* כשם שהוא גם קובע כי אדם המגרש את אשתו פעמיים, יכול להחזירה אליה; אך אם יגרשה במישית, יוכל לשאתה מחדש רק אם נישאה בינתיים לאיש אחר והתאלץ מנה או התגרשה ממנו.

הבטיח את הקולות שניקנו קודם בכסף מלא.

הציונים הכלליים גייסו לעזרה את עובדי מרכז המפלגה מתל-אביב. ועדה מיוחדת בי ראשותו של חיים לבנון, ראש עיריית תל-אביב לשעבר, אירגנה את תעמולת המפלגה במקום.

כי כמעט לכל המפלגות היה ברור שההצגה השנייה לא תזמה להצגת-הבכורה. מלבד השינויים בדעת הבוחרים נוכח ההתפתחויות שחלו בחודשים האחרונים — התפנה מקום אחד במועצת העירייה. שאול זילברמן, סוחר לחמרי-בניין וחבר הנהלת הציונים הכלליים במקום, שנבחר למועצה כאשר יצא ברשימה עצמאית של סוחרים רחובות, הודיע כי לא יופיע בהצגה השנייה. הוא עשה זאת אחרי שהתאחדות הסוחרים המקומית, היחידה בארץ בה שולטת מפא"י, קיבלה החלטה ברורה להצביע בעד מועמד מפא"י לראשות העיר.

גוי היה כפילו של זילברמן בהצגה השנייה? התשובה לשאלה זו עשויה לשנות לגמרי את תכנה של ההצגה.

דת

ליל-הכלולות העגום

יוסף ג'אבר נשא את בת דודו כאמלה ג'אבר לפני שנתיים, ומאז ועד היום הזה לא חיו באושר. כי בליל-הכלולות, אחרי שידיו הובילוהו לביתו, שם חיכתה כלתו, קיבל יוסף את ההלם הראשון של חייו הנישואין. הוא גילה כי כלתו לא היתה בתולה.

הגבר היפה, שהיה אז בן 28, שלם 1500 ל"י מוהר לאביו הכלה, ועד שזו הגיעה לביתו הוציא עוד 1500 ל"י על שמלות וכיבודים. היה זה, בערך, המחיר המקובל בשוק הנשואין עבור בחורה מבית טוב ויפת-מראה, אשר לא ידעה עדיין גבר. בשביל גרושה או אלמנה, המחיר נמוך ב"הרבה."

אך לא רק כיסו של יוסף נפגע באותו לילה; נפגע הרבה יותר כבודו כגבר. הוא עזב בו ברגע את כלתו, רץ אל בית אביו, "נשאתי לי בחורה וקיבלתי אישה!" הת' ייפה. לדבריו, הספיקה כאמלה להודות בפניו, ברגעים הספורים שעוד נשאר בחברתה, כי את אהבתה הראשונה, בצירוף חסידה, הע' טירה על צעיר אחר מבני הכפר.

שערוריה כזו לא הרעשה את הכפר טייבה שבמשולש מזה שנים. אביו הכלה ה' מין אליו את יוסף, שמע את פרטי הגילוי, ולבסוף יעץ לו: "עכשיו היא אשתך. אם הכתימה את כבודך, רצח אותה!" אבל יוסף לא רצה להיות אלמן, העדיף דחקא להיות גרוש. הוא עזב את כפרו, נסע לעבודתו בתל-אביב ולא חזר אלא כעבור חודש, אחרי שכאמלה הוחזרה תחת לחץ לבית אביו. "פשוט פתחתי להישרא בבית, גילה. מי יודע מה שהיצר-הרע היה דוחף אותי לעשות? גם לא הייתי בטוח שהיא לא תכניס לי רעל לאוכל ואני משהו כזה."

החוק הפלילי וחוק הכבוד. השנים נגפשו שנית בלשכתו של הקאדי המקומי. יוסף הודיע על כוונתו לגרשה, ואילו כאמלה התעקשה לשמור על מעמדה כאשתו החוקית. "כל מה שהוא אומר על הבתולים — זה לא נכון!" הצהירה. אך יוסף עמד על שלו. גם מבלי להיות מלומד גדול בקוראן, ידע כי זכותו של הגבר המוסלמי לגרש את האשה, וכי על הקאדי לתת את הגט אם רצונו של הגבר בכך. סורת אל-בקר (פרק הפרה), הראשון שב-114 פרקי הקוראן,

לעשרות המתקלים שהצטופפו סביבו סיפר אביו המשפחה על מה שהביאו לצער זה.

יעקוב צ'יתא (45) היה חבר נאמן ב' מפא"י מיום עלותו ארצה מעיראק לפני 22 שנה, ועד לפני הבחירות. תחילה היתה לו חנות לבשר, ממנה התפרנסו הוא ו' חמשת ילדיו בכבוד. אך כשפנו אליו מה' הסתדרות, אחרי קום המדינה, ביקשו שיהיה מזכיר ההסתדרות במעברת עמישב, הסכים. חמש שנים שימש בתפקיד זה.

אחרי הבחירות להסתדרות האשימה אותו מפא"י באי-נאמנות. הוא הועבר מתפקידו, עבד בקיץ כקופאי בקולנוע ההסתדרותי אורון ובחורף כמשגיח על תנאי העבודה של פועלי הקטיף.

50 אלף ל"י לזיוף. חודשים מספר לפני הבחירות לכנסת הפך צ'יתא לאחד מיוזמי הקמתה של הרשימה העדתית לב' חירות לעיריית פתח-תקוה (ז"כ). כשנודע על כך בסניף מפא"י, קיבל מכתב בו נאמר, כי פעילותו זו כמוה כחתימה תחת המפלגה ואם לא יפסיק יגרש מהמפלגה, ומעמדו עלול להיפגע. הוא לא הפסיק את פעילותו כפר-סירקין לא יכול היה להופיע ברשימת מועמדיה.

כשנכחו שנשכלו עם האב פנו אנשי מפא"י אל בנו אריה (22) ניסו לשחרו. סיפר הוא השבוע על ההצעות שקיבל: "אמרנו לי להוציא את רשימות החותמים להקמת הרשימה מתקו של אבי, ולהכניס במקומן רשימות מוויפות, שאקבל ממזכיר מפא"י המקומי. אישיות מרכזית במפא"י בפתח תקוה ניהלה אתי משאומתן ממושך. האיש ביקש, שבמידה ולא יצליח להוכיח כי רשימות החותמים מוויפות, אבוא עם כמה מחברי ונישבע כי זייפנו את החתימות בעצמנו. 50 אלף לירות הציעו לנו בשביל זה. את הכסף הבטיח להפקיד בידי אדם שלישי שימסרו לי אחרי הצלחת מבצע הוויף." התכנית לא יצאה לפועל. ז"כ חוללה סנסציה כשזכתה ב'2 מנדטים.

אולם צ'יתא האב שלם ביוקר בגלל התמרדותו. השבוע קיבל הודעה כי עקב צמצומים בסלל העובדים הוא מפוטר מעבר דתו בהסתדרות. מעבידיו אף הודו לו, ב' אותו מכתב, על מסירתו במשך שנות ע' בודתו. צ'יתאית תבע ברור. הביורור ה' קיים. הבוררים אישרו את פטוריו. מזכיר המפוטר לקח את אשתו ושלושת ילדיו, עבר להשתכן בבית ההסתדרות. יום אחרי התחלת שביתת-השבת התכנסה מזכירות מ' עצת הפועלים במקום לישיבה, החליטה לאפשר לו להגיש ערעור, לשלם לו עד אז את מלוא משכורתו.

רחובות

הצגה שניה

לוחות מודעות שהוצבו השבוע ברחבי רחובות, קראו את תושבי העיר להצביע בעד מועמדי הציונים הכלליים למועצת עיריית גבעתיים. כי כאשר חזרה השבוע רחובות לתוך קלחת הבחירות העירוניות שתערכנה מחדש בעוד שבועיים, היתה תעמולת המפלגות בה בלתי-מתוכננת. ה' ציונים הכלליים, שמיד אחרי הבחירות מכרו את כל לוחות המודעות שלהם, נאלצו לגייס לוחות מודעות מכל רחבי הארץ, הציבו אותם ברחובות העיר כשהמודעות הישנות עדיין מתנוססות עליהם.

לא היתה גם מפלגה אחת שלא ייחסה חשיבות מכרעת לבחירות אלה. כל מפלגה הרכיבה מטה מיוחד להסתערויות מחדשת על הבוחר הרחובותי. מפא"י גייסה את המזכיר הכללי של המפלגה, יוסף אלמוגי, שעבר בעצמו במעברות השכונות לרחובות, אירגן את פעילי המפלגה והכשירים לקרב השני. תותחים כבדים כמו אבא אבן ומשה שרת גויסו להופעה באסיפות תעמולה.

חרות הרכיבה מטה מיוחד, בו השתתפו כמה חברי כנסת, עליו הוטל התפקיד לגייס לפחות את אותם הבוחרים שהצביעו לפני שלושה חודשים בעד המפלגה. היה זה תפקיד קשה במיוחד. כי רחובות היתה המקום היחיד בארץ בו הצביע נציג חרות במועצה בעד ראש עיר מפא"י מבלי ש' שותף בקואליציה.

התנצלות לאחר מעשה. המפלגה הדתית-לאומית, לה נשקפה סכנת ההפסד העיקרית נוכח גילויי בית-המשפט על שיחוד הבוחרים מצד פעילי המפלגה, יצאה אף היא להתקפת-נגד. "המשפחה פועל בניגוד לה' ראות מרכז המפלגה", התנצלה המפלגה הדתית בכרוז מיוחד. אותה שעה היא גייסה במעברות 80 פעילים בשכר כדי ל'

הבזי בו נתקעה ערב הבחירות. התקציב החדש, שהוצע עליידי אהרון גולדשטיין, גובר המפלגה, הכלל טורים ארוכים של מספרים, כגון: 7000 לירות ל' כיסוי הגרעונות החדשים של היומון הבוקר, 2410.71 לקרן-הפעולה, 616.80 ליוסף חמיר, המזכיר הכללי של הצ"כ, 1432 ל"י לסעיף שונוה. סך הכל: 58,900 לירות לחודש, 706,800 לירות לשנה.

הסביר העסקן הצעיר לידיו, שישובו ב' חדר הקטן בסוף המסדרון הארוך בבנין ה' צ"כ ברחוב המלך גיורג' בתל-אביב: "אבל כדי להשתלט על התקציב הזה כדאי לנו להופיע בבחירות לוועידת המפלגה עם כמה שיותר מפוצצים של אנשי-ציבור."

השמות המפוצצים שהוזכרו: דן פטינקין, הפרופסור הארמני לכלכלה, אביגדור לבון, טין, דיקן הפקולטה למשפטים, שניהם מ' צ"כ באוניברסיטה העברית בירושלים.

אור אדום לסרלין. למחרת היום ירדה התוכנית מן הפרק. כי פטינקין הצעיר, בעל ההשקפות הכלכליות הימניות, נשאר איש מפא"י נאמן. ליבונטין התאכזב מן הצ"כ, אחרי שחתם כמעט על הסכם, לפיו יופיע בבחירות לכנסת הרביעית כמועמד המפלגה במקום יריאלי, נדחק ברגע האחרון על-ידי משה נסים.

בלית-ברירה פנו צעירי הצ"כ אל כל ה' עסקנים המאוכזבים במפלגתם, המתנגדים ל"חכים יוסף סרלין ויוסף ספיר. כאלה לא חסרו ב"צ"כ. עורכי-הדף שלמה קינג ואהרון מויאל, מנהיגי הצעירים, טילפנו אל ד"ר בן-ציון הראל וזלמן סוואב, שניהם חברי-הכנסת השלישית.

הצעת הצעירים: סוואב, השליח היחיד של הצ"כ שהצליח לגייס בחו"ל כספים לקרן-הפעולה, נהנה מפופולאריות בקרב המנגנון המפלגתי, יעמוד בראש הרשימה. סוואב הסכים, היתנה רק תנאי אחד: ה' צעירים ישכנעו את שושנה פרסיץ לחזור ל' פעילות מפלגתית. ישריינו בשבילה את ה' מקום הראשון ברשימת המועמדים.

היה זה אור אדום לסרלין-ספיר. כי אם תסכים הגברת הזקנה לקחת חלק במשחק, תוקם נגדם בבחירות הקרובות לוועידת ה' מפלגה חזית רחבה של מאוכזבים, סוחרים וצעירים.

הבריק השבוע לסרלין, ששהה בחו"ל, אחד מידיו. "חזור בקדם. הפעם לא יהיה קל בבחירות." סרלין מיהר לחזור. הוא הגיע ביום הששי לשדה-התעופה לוד.

בחירות

אחיר המרד

מאות הצעירים שבאו השבוע לפתח-תקוה לוועידתם החקלאית התעכבו ליד בית ההס' חדרות. על אחד הספסלים היתה שרועה משפחה שלמה. אבי, אם ושלושת ילדיהם. מעליהם היה תלוי שלט: "כאן נערכת שבי' תת שבת עקב פיטוריו של עובד במוסד הסתדרותי בגלל סיבות פוליטיות. וכל זה לאחר עשר שנות עבודה."

מתגרש ג'אבר
בתולה עולה יותר

לקוטר אותי. צחקתי להם ולא לקחתי דבר מדבריהם ללבי. עד שיום אחד נישג אלי אחי סעיד, והוא אמר לי כי שמועות מה לכות בכפר שארקה שלי שוכבת אצל א' חרים בהעזרי מהבית. אחרי שסיים דברים אלה הכתיו והוא ברת.

"הלמתי על תאומים..." בואת לא תם העניין. התחילו לבוא אלי דודים ודודות וקרובים אחרים ובפי כולם אותם הדברים. הייתי אובד עצות. מה אעשה? פניתי אליה עוד פעם וסיפרתי לה מה מתרחש. שאלתה שנית אם היא נאמנה לי, ואז היא הגיבה בצורה שהפתיעה אותי והלמה במרכז לבי: היא פרצה בצחוק רועם, ולא יותר.

לא ידעתי מה לעשות. תגובה זו שלה נתנה לי יסוד לחשש. בקשתי ממנה, התייחסתי אלי ברכי, שתאמר לי את האמת. התייחסתי לה ונשבעתי, כי לא אעשה לה דבר רע, אם רק תאמר לי את האמת. אך היא הוסיפה לצחוק לי בפנים.

אז הכיתי אותה ויצאתי וזעם מהבית. כל אותו לילה לא שבת לביתי. טיילתי סביב הכפר וזה עזר לי. הרוח הקרה הרגיעה אותי ושוב, לפנות בוקר, הרגשתי מה עזה אהבתי לאשתי וכמה הסריטעם הם דברי הרכילות של בני הכפר. נכנסתי הביתה עם זרוע השמש וביקשתי את סליחת אשתי על שהרמתי עליה יד. היא סלחה, ובמהרה היה הכל כאילו לא היה.

אותו זמן נולדה שלישיה לאחר מבני הכפר. דבר זה הביא אותי לחלום על תאומים. אך שמרתי חלומי זה לעצמי. השקט הנפשי לא חזר אלי. הרכילות חזרה בי עמוק מדי. אמוני באשתי לא היה שלם. וי נוסף על כך, לא חזרו הבריון מלרנן.

יום לפני האסון היה לי ריב עם אחי סעיד. ביקרתי בביתו, והוא שאל אותי למה אין אני מתגונן באלה שלוקחים את ארקה וולמה איני נולמד אותה לקח על בגידותיה. הכיתי שנית, וחסר-שליטה על עצמי חזרתי לביתי.

אשתי שאלה אותי מה זה היה לי, ועניתי לה בצעקות שזה הכל בגללה, ואם היא לא תאמר לי את האמת היא עלולה לשלם ביוקר. היא אמרה שלא אהיה פתי, כי זה הכל רכילות, וביקשה להרגיעני בדברי נועם. ביקשתי להישבע לי כי הינה חפה מפשע, ואז במקום להישבע לי, היא פרצה בצחוק קולני.

"מה? אתה?" סטרתי לה בחזקה וי שכבתי על יצועי. היא באה אלי ועם דמעות בעיניה שאלה למה אני כל כך רע ומכה אותה. לקחתיה בזרועותי והבעתי את מש' אלתי בפניה: "הלא, ארקה, שיהיו לנו תאומים עכשיו". גופה נתקשה והיא שאלה: כשהצחק מאיים להתניק: "מה? אתה? תאומים?" הרגשתי את דמי עולה לראשי. זה היה הגבול. היא לא האמינה שאני מסוגל לעשות תאומים.

קמתי מהרור, והיא נבהלה ממני, כי התרחקה לקצה החדר. רגלי נתקלה במשהו. בלי לראות מה שזה, הרמתי, עצמתי את עיני והורדתי על ראשה בכוח רב. המשכתי להכות ולהכות בלי להבחין לאן. אחר-כך נשענתי אחורנית על הקיר ופקחתי את עיני. לא האמנתי למראה עיני. מה שראיתי היה גורא. ארקה שכבה על הארץ, גוש בשר שותת דם. הגרון, לרעג לא הבנתי מה הוא עושה ביד, נפל, ואני השתטחתי לידה על הרצפה המגואלת בדם ופרצתי בללות.

אללה, מה עשית לי? צרחתי. אך מה אפי שר לעשות, הכל בא מן אללה. ישבתי כל הזמן על-ידיה ובכיתי עד שלא יכולתי יותר. לא היו יותר דמעות. ראיתי את הראש של הילד שלי מציץ מתוך הבטן השסועה שלה. הצטערתי. לא ידעתי מה לעשות עם עצמי. חשבתי להתאבד, אבל לא היה לי דם. לא רציתי לברוח. ידעתי שאין טעם בכך, כי חיי לא יהיו עוד חיים. אללה נתן ואללה לקח, יקח גם אותי.

ככה ישבתי, עד שבאה המשפחה שלי. לא אמרתי מילה. בתחילה לא יכולתי לקום ולפתוח להם, לא היה לי כוח. אחר-כך באה המשפחה, וכאשר שמו ברזלים על ידיים שלי, ידעתי כי אני אבוד. בכת כמון ילד קטן, כמו עכשיו. כן, אני מפחד ממה שיקרה לי. ידעתי מה שזה יהיה, היה יותר ויותר. אניגני יודע.

(בצעקות תאומיות): שלא יגיך רוצח!!! זה הם שהרגו אותה, שאמרו עליה את כל הדברים! מאמין, לא מאמין! הם רוצחים, הרכילות שלהם!!! קללת אללה עליהם.

פשעים

אותלו בכפר תמרה

"קללת אללה עליכם!" זעק העציר בבית הסוהר, בין קטעי-משפטים מבובלים. שני שוטרים תמכו בו, לבל יתמוטט. אף שחוסיון חמד חיגיזי, הפלאת בן ה-33 מכפר תמרה שבגליל, מעולם לא קרא את אותלו, ומן הסתם גם לא שמע מעולם את שמו של שקספיר, חזר כמעט על דבריו של הגיבור הטראגי, שרצה את אשתו בהתקפת-קנאה סתרת-יסוד, אחרי ששוגאו הפילוהו בפח של רכילות.

יומיים לפני כן דהר סגור ירוק של משרת שפרעם לעבר כפרו, מוזעק בידי בני משפחת חיגיזי, שהודיעו כי חוסיון רצח את אשתו ארקה היפהפיה, בת ה-22. כאשר הסירו השוטרים את השמיכה שכיסתה את הגופה, הודעו גם הנוקשים שביניהם. ארקה היתה מחוסרת צורת אנוש. גופה רוסק עד בלי הכר. בטנה היתה מרוטשת, ראש עובר ביצבץ מתוכה. בעלה, שנכבד בינתיים בידיו, פרץ בבכי מייל.

קציני-משרה הרים גרון, זרק אותו בקריאת-אימה. הכלי היה מגואל בדם, שערות האשה עוד דבקו בלהבו. האשה נרצחה כנראה יממה שלמה לפני שגילו בני-המשפחה את הבעל ליד גופת אשתו.

בני המשפחה פנו לברוך רוניק (54), עורך-דין חיפאי, המקיים משרד בשפרעם, משכין לא פעם שלום בין חמולות ומגן על פלאחים לעיתים קרובות בלי שכר. גם הפעם התכוון להגן על חיגיזי ללא תשלום. הוא היה מוזעזע מן הסיפור.

סיפור השבוע חוסיון לכתב "העולם הזה", כשרמעות וזלגות מי עיניו וקולו נשבר:

"היכרתי את ארקה, אשתי, עוד מימי ילדותי. היא תמיד היתה יפהפית הכפר, ותמיד חלמתי כי תהיה אשתי. אהבתי אותה אהבה עזה.

כדי לזכות בה, עבדתי קשה כפועל בכל מיני עבודות, וחסכתי כל פרוטה שהרחחתי. בסוף, לפני שנתיים נשאתי לי אותה, לאשה אחרי ששילמתי את המזונה.

עברנו לגור בבקתה שבקצה הכפר והיינו מאושרים. כל היום היינו יחד וגילינו אהבה אחד לשניה. המלה "חביבי" היתה נשמעת מפיו כל רגע. אחרי תקופת-מה התחלתי לעבוד. בשבוע הביתה, מצאתי תמיד מסודר, ואשתי חיכתה לי תמיד בזרועות פתוחות. רבים ההורים שקינאו בי, על שבניהם לא הצליחו ללכוד את ארקה ולא היו זריזים ממני.

עבתי רוב שעות היום. הייתי יוצא ב"שקט בבוקר וחזר לפנות ערב לביתי, למקלחת ולאשתי אהובתי. כל אותו זמן ידעתי שרוחקי הכפר, ואפילו גברים נשואים, לוטשים עיניהם לאשתי היפה. אך אני הייתי גאה ולא חששתי מהם. ידעתי כי אשתי אהבת אותי ולא תבגוד בי.

"הנך יחירי!" אחר כך היא נכנסה להריון. כאשר התחילו לראות את זה עליה, מצאו הקנאים את הזדמנות לעורר את קנאתי, ועליידי כך להתנקם בי. הם התחילו לומר לי כי אשתי בוגדת בי עם אחרים כשאני נמצא בעבודה.

צחקתי להם. האמנתי באשתי. אחר כך הם מצאו תחבולה חדשה, התייחסו אלי כמי הילד שבבטן של ארקה. אינו שלי. בכל מקום היו עוצרים אותי ולוחשים לי דברים כאלה. היה זה בעבודה, בפניות מסמאות הכפר, אפילו בביתי, כאשר אשתי היתה אצל בני משפחתה.

חשבתי שאני משתגע. לא האמנתי להם, ידעתי כי הם עושים לי כך מתוך רוע-לב, מתוך קנאה. בכל זאת החלטתי לשאול את ארקה, דוגרי, אם כל השמועות האלה נכונות.

כשחזרה ארקה הביתה, שאלתי אותה: "אהובתי נא, ארקה יקירתי, האם נכונים דברי-הלעג שמוציאים עליך צעירי הכפר? האם את הולכת אל אחרים כאשר אני לא נמצא בביתי?" היא פקחה את עיניה הש' חורות, הגדולות שלה ושאלה: "חביבי, אתה מאמין לקנאים אלה? הלא רק הקנאה מדברת מגרונם. אתה יודע שהגן יחירי, ואין ולא יהיה אחר בשבילי לעולם."

כלום יכולתי שלא להאמין לדבריה אלה? הבנתי אז לחור עיניה היפות, שליטפוני באהבה, וזה הספיק לי. מעתה, החלטתי, אשים ללעג ולקלס את הרכלנים חורשי-המוזמות. למחרת ובימים אחרי זה, הם המשיכו

כולם
נמשכים
לטוס
בשחקים

לטבריה
מביתך בשעה אחת
עם מטוס "ארקיע"

פרטים והרשמה אצל סוכני הנסיעות ובמשרדנו:

ארקיע

תל-אביב, רח' מוא"ה 42
טלפון: 5-61562

קני מערכה בישראל

דחף

12 מבקרים על "ההצגה ב'הבימה"

ד"ר חיים גמזו: "ההצגה היא טובה, השחקנים הוכיחו כי יש רמת משחק טובה ב'הבימה', כי יש שחקנים בה". (הארץ)
לאה פורת: "זוה מרתק, מותח ומבדח גם יחד". (הלמרחב)
אחרן דולב: "ההצגה נועזת למדי, המעלה בעיה מוסרית מרתקת". (מעריב)
זאב רבינוף: "בסכום — הצגה טובה ומעניינת". (אמר)
ישעיהו לבאי: "הצגה משעשעת ומעוררת מחשבה גם יחד". (במחנה)

ברוך קרוא: "כל המתרחש הוא בלב פנימה, בלב השחקנים ובלב הצופים. 12 שחקנים כולם מלאו את תפקידים בהצלחה". (הבוקר)

אשר נהור: "הפתעה נעימה". (ידיעות אחרונות)
י. בן-פורת: "אני שמח להמליץ בפניך על ההצגה, שמן הדין כי תבקרו בה". (לאשה)

מ. בך-מאיר: "בהצגה, שהיא טובה לכל הדעות, משתתפים רק גברים לא אשה אחת — חסרונן אינו מורגש". (חזרות)
העולם הזה: "גינתן פה הזדמנות להשחית בין הסרט להצגה. 'הבימה' אינה מפסידה מהשואה זו".

עזרא זוסמן: "אתם תהנו מהצגה בלי כל נקיפת מוסר" (דבר)

רב בר מרכין: "המחזה המענין '12 המשובעים' זכה לאחת ההצגות המענינות והמושלמות ביותר". (שי)

הופיע! הופיע!

עמק המוות

רומן מרתק, רב עלילות והרפתקאות

158 עמ' 900 פר'

חליפות הריזון

בגדים איכותיים

תאם
ת"א שדר' מסדיק 19
אולבול 62, 19, 13, 12

תור 3 חודשים יופיע ברחבי ישראל

ניסו להציע לה להרכיב מכונות בארץ. כל הפניות הושבו ריקם. האפשרות היחידה שנשארה היתה לעניין מפעלי מכונות גרמניים. ברגר התקשר עם שלושה מפעלים, עם חברת בינקווארט המייצרת את מכונות הללוד הנסיות, עם חברת ב.מ.ו. ועם איסר. אף אחת מהחברות לא היתה מוכנה אפילו לפתוח במשאומתן.

★ ★ ★

איינסה מהחרם הערבי

כל פגישותיו התרחשו ברגר בעיקר מפגישתו עם הנס גלאס, בעל חברת איסרה. הוא סיפר כי מגמת מפעלו היא להקים מפעלים בארצות שונות. ברגר נשאר תחת הרושם שזהו הגוף שצריך להמשיך וללחוץ עליו. הוא עשה זאת בקשר מכתבים בלתי-רשמיים.

ביוני 1959, כאשר הונהגה הליברליזציה ביבוא המכונות לישראל, שוכנעו הגרמנים שכדאי לחשוב גם על הקמת מפעל בארץ.

לייצר גם דגם גדול יותר שלא היה עוד מכונת ננס, בעל 8.5 כח סוס ומהירות מקסימלית של 115 קילומטר. הדגם הגדול נקרא בשם איסר, על שם נהר איסר שעל-ידו נמצאים מפעלי החברה. מכאן בא גם שמה של החברה.

לפני כשנתיים, בתערוכת מכונות בינלאומית שנערכה בפאריס, היה מכונות הננס הגרמניות, ובתוכן הדגמים השונים של הגוגומוביל, את נקודת-המוקד של התערוכה. הם נראו כפתרון לבעיית הרכב העממי, הזול והחסכוני, שיאפשר את רכישתו גם לבעל אמצעים הקטנים. בין שאר המבקרים בתערוכה שהתעניינו בדגמים אלה, היה גם צעיר ישראלי חד-מבט. הוא התבונן במכונות כאדם שבפניו נפתח עולם חדש. כעבור שנתיים בלבד היה אותו צעיר מנהלם של סוכנות חברת איסרה בישראל, ומנהלם המיועד של שני מפעלי ייצור מכונות, בי ברזיל ובישראל. שמו היה יעקב ברגר.

יעקב ברגר הוא זמות טיפוסי של ה"סלף-מידמאן" הישראלי הטיפוסי. יליד רוסיה,

ברגר יעקב, מנהלם של חברת איסרה, העומדת להתחיל בייצור מכונות בישראל ובברזיל גם יחד.

איסר הקטן

להקמת הסרט הנע של בית-החרושת, מצד החברה הגרמנית.

זכות בלעדית לייצור מכונות החברה בישראל מאלף עד תו. זכות זו כללה גילויי התכונות של החברה הגרמנית ומתן ידע מלא כולל ייצור המנוע ותוכניות הדגמים לשנים הבאות. סעיף זה הוא חשוב במיוחד לנוכח העובדה שגם חברת רנו לא העמידה לרשות מפעלי קיזור פרייזר את תכנותיה ואת הידע שלה.

חברת איסרה מוכנה להעמיד לרשות המפעל הישראלי חלק מסוים בשחקים הי קיימים שלה. מאחר והמדובר בחלק מהשוק של ארצות-הברית, המיבא 2000 מכונות גוגומוביל לחודש, ושחקים שלמים אחרים, היתה לסעיף זה חשיבות מכרעת.

אשראי בסכום של מיליון דולר. החברה הגרמנית מוכנה להתחייב בכל צורה אפשרית, שלא תיסוג מחלקה במפעל הישראלי, בגלל לחץ החרם הערבי.

★ ★ ★

מחיר נמוך לדגם הגדול

צורך מימוש ההסכם גייס ברגר קבוצה של משקיעים, שהוא עומד בראשה, שהקימה את החברה הישראלית ה"מתקראת אף היא איסרה. השותף העיקרי בחברה הוא מקס שטיינברג, תעשיין יהודי מפרנקפורט, הנחשב כיום לגדול התעשיינים היהודים בגרמניה. מלבדו שותפת בחברה עוד קבוצה של משקיעים יהודיים מדרום אמריקה. אותה חברה עצמה, יחד עם יוסף דומברג, ישראלי שעמד לאחוריה בראש המגבית היהודית המאוחדת בארגנטינה, מ' קימה גם מפעל לייצור מכונות איסר בברזיל.

רוב חברי הוועדה הבינמשרדית נוטים ל' אשר את הקמת המפעל, שיאפשר לישראל, בפעם הראשונה, להקים תעשייה יסודית של ייצור מכונות ולא הרכבת בלבד.

מחיריהן של המכונות שתייצרנה בישראל יהיו נמוכים באופן יחסי. לפי חישובי החברה תעלה מכונות מהדגם הקטן של איסר 3500 ל"י ואילו מחירו של הדגם הגדול יותר יהיה כ-5600 ל"י, כולל מיסים.

החלטתה של הוועדה הבינמשרדית מת' עכבת בינתיים עד לשובו של אילן. באם יתברר שהוא חוזר בידים ריקות, ולא הביא עמו כל הצעה להרכבת מכונות בישראל, קרוב לוודאי שהוועדה תמליץ להשתמש ב' פוטנציאל של מפעליו לייצור מכונות איסרה.

תוך שלושה חודשים מהרגע בו תתקבל ההחלטה על-ידי הוועדה הבינמשרדית, יוחל בהרכבת המכונות בישראל. תוך שנה אפשר יהיה להתחיל לייצר את המכונות בארץ, ולי' הניח בכך את היסוד לתעשיית מכונות ישראליה עצמאית.

אולם הם רצו לערוך ניסיון קטן כדי לבחון את השוק. הם העמידו בפני ברגר תנאי למינוי כנציגם בישראל: שיתן 30 מכונות של המפעל תוך שלושה חודשים. לגבי מפעל המיצר 400 מכונות ליום היתה זו כמות חסרת-ערך. אולם לגבי ברגר היה זה מבצע חסרי-סיכויים.

משרד המסחר והתעשייה סירב בכל תוקף להתיר לברגר ליבא את המכונות, למרות שהיה ידוע כי ביבוא זה טמון סיכוי להקמת מפעל בישראל. לבסוף איים ברגר: "אני אקנה את שלושים המכונות ויהימה, אפילו אם אצטרך לזרוק את כולל לים".

בשלב זה, כשראה אחד הפקידים הממ-

שבגיל 16 נלחם כחייל בצבא האדום נגד הגרמנים, קשר ברגר כבר בגיל 19 את מגעו הראשון עם בעיות התחבורה — הוא היה ראש עליה ב' בדרום אירופה. כשעלה ברגר בסוף 1946 ארצה, הוא הצטרף לח"י, היה חבר פעיל בארגון זה עד למלחמת העצ' מאות בה היה ברגר מפקד פלוגת שריון. שנה וחצי אחרי גמר המלחמה עבד ברגר כפקיד ממשלתי, שימש כמפקח מטעם ה' אפטרופוס על הרכוש הנטוש בפרדסים נטושים. אולם מטבעו לא היה ברגר טיפוס של פקיד ממשלתי. היה לו מוח של איש עסקים. הוא עזב את משרד האוצר מרצונו, עבד עם כמה משקיעיהן זרים במפעל חדש

הגוגומוביל זהו הדגם הגדול של מכונת איסר, אותה עומדים לייצר בקרוב בישראל. מכונת זו היא בעלת 8.5 כוחות סוס, ארבעה מושבים, ומנוע שטוח בעל שני צילינדרים. מחירה של מכונת כזו בשוק יהיה בסביבות 5600 ל"י.

ולתלים כי עבור ברגר זה עניין של חיים ומות, ניתנה לו רשות ליבוא 30 מכונות, בתנאי שיימכרו לבעלי פצצות אישיים מ' גרמניה בלבד. מכירת 30 מכונות מדגם ש' איש לא שמע עליו קודם לכן, ומבלי שהיתה בידי דוגמא להראות לקונים, היה מיבצע מסוכן. ברגר עשה זאת תוך חודשיים מימים. הוא כבש במבצע זה את ליבם של בעלי המפעל הגרמנים. הודה או הנס גלאס: "אני מעוניין רק בלקוח שיקנה אצלי 300 מכונות לחודש. ישראל תקנה אולי רק 10. אבל זה שוה לי, כדי שאדע שישאל את השוק שלי. לא חשב כמה ארוכה".

כעבור זמן קצר נחתם הסכם בין ברגר לאיסרה. היה זה הסכם משונה ומיוחד במינו. הוא הכיל תנאים ששום חברת מכ' ניות אחרת לא היתה מציעה אותם. ההסכם כלל את הסעיפים הבאים: ● הקמת מפעל להרכבת מכונות בישראל, תוך השקעה של 150 אלף דולר,

לגומי שהוקם בארץ. יחד עם קבוצה של קצינים וחיללים משוחררים, הקים חברת' תובלה של שש מכונות משא, שביצעה עבודות בנגב. כעבור שלוש שנים הקים ביחד עם שותפים את תחנת הדלק הגדולה שבאיזור. בנית התחנה עלתה 35 אלף ל"י. ברשות השותפים היו כאלפיים ל"י. אולם החובות הוחזרו תוך תקופה לא-ארוכה. עסקיו של ברגר הלכו והסתעפו. הוא הקים בשותפות את תחנת הדלק הגדולה שליד עת'א, והתחיל לייבא מכונות אמרי' קאיות מבלגיה. וכאשר נכנס לעסקי המכ' ניות התחיל החלום נרקם במוחו — על הק' מת תעשיית החלום בישראל. בניגוד ל' מפעלי קיזור פרייזר, שהיו מפעלי הרכבה. בחיפושיו אחרי מכונות, אותה אפשר היה לייצר בארץ, נוכח ברגר כי כל האפשרויות להתקשרות עם חברות-ייצור הן חסומות. לא היתה כמעט חברה לייצור מכונות ש' סוכניה בישראל או מתחכים אחרים לא

בר ממושקף וערפנים יצא השבוע ב' בועם ממשרדי חברת המכונות ציטראון שבפאריס. אפרים אילן, מלך המכונות הישראלי, נחל אכזבה נוספת במאמציו הקוד' תניים לשקם את מפעלי הרכבת-המכונות שלו. מאז הוכה, לפני כארבעה חודשים, ב' מכת נוקאאוט מתחת לחגורה, על ידי חברת רנו הצרפתית, שביטלה את הסכמתה להר' כבת מכונותיה בישראל בגלל החרם הערבי, ניסה אילן בעל המנוג הסוחר והמרץ הרב למצוא תחליף לכלה הצרפתית שברחה בתום ריח'ה-דבש.

בעוד הוא ממשיך במאבק המשפטי על פיצויים נגד חברת רנו, ניסה אילן לשכנע מספר חברות אירופיות להרכיב את מכ' ניותיהן בישראל. אחרי שהמסאיוהמתן עם חברת טטונדו הבריטית נכשל עוד בתחילתה, עמל אילן במשך שבועות לשכנע את הג' הלת חברת ציטראון הצרפתית להרכיב את מכונותיה הקטנות, בעלות גוף הפח, מדגם דה-שבו, במפעליו. אולם המשא והמתן, שהיה בשלב מסוים מעודד, נכשל לחלוטין. כיום כמעט ברור שכאשר יחזור אילן בסוף החודש, הוא יבוא בידים ריקות.

אולם דחקא בשעה בה היה נדמה כי אפסו הסיכויים להרכבת מכונות נוסעים קטנה ועממית בישראל, היתה מונחת בפני הוועדה הבינמשרדית של ממשלת ישראל, שהוקמה במיוחד כדי לבחון אפשרויות הרכבת מכ' ניות בארץ, הצעה מהפכנית כמעט. היתה זו הצעה של חברת מכונות, שהיתה מוכנה לא רק לאפשר הרכבת מכונותיה בישראל, אלא שהסכימה בפרשור גם לעזור לישראל בהקמת תעשיית-איסר — תעשיית מכונות.

ההצעה היתה של חברת איסרה הגרמנית — מפעלי הנס גלאס ברינגולפינג בחריה — היצרנית של המכונות בשם גוגומוביל.

★ ★ ★

נקודת-מוקד בתערוכה

חברת "איסרה" היא חברה חדשה באופן יחסי בשוק המכונות. לבעל החברה, הנס גלאס, היו עוד לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה מפעלים לטרקטורים ומכונות חקלאיות אחרות בגרמניה. אולם עם עלות היטלר לשלטון עזב גלאס את גרמניה, השאיר שם את מפעליו, עבר לאר' צות-הברית. שם שימש אחד המתכננים ה' ראשיים במפעלי המכונות של פורד. כש' הסתיימה המלחמה, חזר גלאס לגרמניה, קיבל חזרה את בתי-החרושת שלו. ב-1946 התחילו מפעליו לייצר שוב. הם לא ייצרו עוד מכונות חקלאיות כי אם מכונות נוסעים. המכונות הראשונה שהוציא גלאס לשוק היתה מכונת-ננס. מכאן גם בא שמה (גוגו בגרמנית פירושו ננס). היתה זו מכונת קטנה באמה, בעלת שני מושבים, שהמירותה המקסימלית הגיעה עד ל-85 קילומטר. בשל מחירה הזול ותכונותיה, התקבלה יפה בשוק, יוצאה לכל העולם. מאוחר יותר התחילו מפעלי הנס גלאס

אחרי החתונה עבר יוספוביץ' עם אשתו למושב בארתיים, שם גרו הורי אשתו. ימים מספר אחרי נשואיו התגלתה לבנימין עובדה מחרידה: אשתו היתה חולה במחלת הנפילה בצורה חשוכת-מרפא. יוספוביץ' ההלוי מיר להגויש. האשה טירבה. כשהגיש הוא בקשה לגירושין לרבות הודיעו לו הרבנים שכל זמן שלא יוכח באופן סופי ש-אשתו חשוכת-מרפא לא ירשו לו לתת גט. בנימין עזב את הבית למשך ארבעה חודשים. לרפא את אשתו.

מים רותחים עז האשה. מאז ה-חלה דרך היסורים של יוספוביץ'. הוא חזר לאשתו, ניסה להביאה לטיפול רפואי, הפ-קידה בידי טובי הרופאים של קופת-חולים, הכל היה לשווא. אולם אין רופא לא נתן מסמכים רפואיים שיעידו כי אפסו הסיכויים לרפא את אשתו.

במשך השנים ילדה לו אשתו בת ובן. הוא התגייס לשרות בתי-הסוהר, עבד בכלא שאטה, עבר לגור בבית-שאן, המשיך כל הזמן לטפל באשתו, שהיתה מקבלת ה-קפה כל כמה ימים, באמו הזקנה חולת-הלב, ובשני ילדיו הקטנים.

יום אחד, בעת שיצא עם ערב לתיקון צינוריים ליד בית-הכלא בשאטה, יחד עם אסיר ערבי, התנפל עליו האסיר, היכה ו-ברח. יוספוביץ' נשפט ופוטל מעבודתו. כששמעה אמו על הפיטורים קיבלה התקפת-לב ומתה. באותו זמן נפלה אשתו על תנור עם מים רותחים, בגדיה החלו להתלקח והיא נכחתה קשה, שכנה בבית-חולים. יוספוביץ' נשאר לבדו עם שני ילדיו.

הוא ניסה לסדר את הילדים במוסד, אולם דרשו ממנו תשלום של 180 ל"י. "אם יש לי עבודה בבית-שאן אני בקושי מרויח סכום זה בחודש", הסביר הוא. אולם דבר

אורחים

קוסמוס ומיקרוסקופ

"סטודנטים דתיים מתפללים כדי שיצליחו בלימודים. אני התפללתי גם כדי לממן אותם!" אמר הגבר הנמוך, בעל השפם וחמשקיים, שהגיע השבוע על סיפון תיאודור הרצל. לגבי ד"ר (לביכומיה) הנס בלומנטל (36), התפילה היא יותר מ-צורך נפשי. היא גם מקצוע.

כי בלומנטל הוא, אולי, האדם היחיד ב-עולם המחזיק בשתי משרות כה שונות בתחום החומר והרוח. כביוכימאי הוא פועל במכון ההולנדי לחקר הסרטן, והוזמן ארצה עלידי מכון וייצמן. יחד עם זה הוא מכהן כחזן ראשי בבית-הכנסת באמשטרדם.

חזנית נוצריה. כמו אביה של אנה פראנק, הגיע בלומנטל להולנד מגרמניה, לפני מלחמת-העולם השנייה. כמוהו, נשאר יחיד מכל משפחתו, שהושמדה. הנס, שהיה אז על סף שנות ה-20 שלו, הוחבא על-ידי משפחה נוצרית בכפר הולנדי.

אחרי גירוש הגרמנים, גילה בלומנטל כי קולו יכול לפלס לו את דרכו. "שרתי ב-חזנות תמורת שכר כדי לממן את לימודי באוניברסיטה", סיפר. אולם לא על הכסף לבדו התפתח קולו. שני חזנים מפורסמים של העיר הכניסו אותו לעולם החזנות. כשקיבל את התואר האקדמאי שלו, כבר היה חזן ראשי.

איך הגיע לכך? לפני עשר שנים חיפשו חזן לימים הנוראים. אנשים ששמעו אותו המליצו עליו. הקהל התלהב, מינה אותו בר-מקום למשרה. מכאן היה רק צעד אל פיסגת ההצלחה החזנית: הופעות, תקליטים והופעות-הבכורה של חזן אירופי בפני

האיש השמאלי בתצלום זה הוא אריה שפאק, מנהל מינהל יפו, היוצא מבית-המשפט בליווי שוטר ובלשים. האיש שהיה למעשה שליט עליון ביפו במשך עשור שלם, הואשם עתה בשורה חמורה של האשמות, מקבלת-שוחד ועד לניצול מעמדו להנאתו הפרטית.

מה האמת בהאשמות אלה?

מדוע הושמעו דווקא עתה, ובצורה כזו?

קרא בגליון בשבוע הבא את הסיפור המלא על דרכו של שפאק: מג'יס המפקד של "שוועלי שמשון" ועד לזילות הסיוט בכנא.

„עלילות יפו“

כמה פעמים אמרת לעצמך: „אילו רק הייתי מעלה זאת בכתב?“ כמה פעמים התנסית בחוויה אנושית עמוקה, שנראתה לך מרתקת ומאלפת לא פחות מן הכתוב בספרים וברומנים?

עתה נותן לך „העולם הזה“ להגשים את שאיפתך הכמוסה. אין צורך שתהיה סופר מקצועי כדי להש-תתף בתחרות הגדולה

„אלה חיי!“

עליך להיות בעל עבר עשיר בחוויות. אם יש ברשותך יומן, עיין בו מחדש. יתכן שתמצא בו את החומר שממנו נרקמים סיפורים אנושיים גדולים. אם נחונות בזכרון טוב, נסה לשחזר את הרג-עים הדרמטיים והיפים של חייך:

● חוויות של נעורים והתבגרות — אהבה ראשונה — הדוגמה החינוכית המעצבת.

● ימי הרפתקה וסכנה — במחצית — באירופה הכבושה — בצבא — ואף תוך התנגשות עם החוק.

● ההתגברות על מכשולים — ההתמודדות עם עובדות החיים, עם אכזבות וכשלונות.

אין הכוונה לסיפורים על מאורעות היסטוריים שעיצבו את פני הדור, או השפיעו השפעה עמוקה על מהלך ההיסטוריה. לא סר-פורם של אישים מפורסמים הוא המבוקש לתחרות זו, כי אם סיפורם של אנשים רגילים, שעברו חוויות בלתי-רגילות.

אם הנך אחד מאלה, שלח את החומר למערכת „העולם הזה“, לתחרות „אלה חיי“. הסיפורים שיימצאו ראויים לכך, יפורסמו בגליונות השוטפים של „העולם הזה“, ולמחבריהם ישולם שכר-הסופרים המקובל.

בסוף השנה ייבחר הסיפור המוצלח ביותר מבין אותם שפורי-סמו, ומהברו יוכה בפרס הגדול של 500 לירות.

ועדת המיון, המרכזת עתה את החומר, תתחיל במיון ובפירסום החומר באחד הגליונות הקרובים.

שרברב יוספוביץ' וילדיו
„מה אתם רוצים, שנאבד?“

מצלמת הטלביזיה. אולם בלומנטל הצנוע המשיך ללמוד. עד לפני שנתיים קיבל שר-עורים בחזנות ממורה נוצרית.

„באתי ככימאי, לא כחזן“, חייך השבוע בלומנטל, שהוא נשוי ואב לשני ילדים. אולם קשה להניח כי לא יתפתה לתת את קולו מדי פעם בפרקי-חזנות לכבוד יוצר ה-קוסמוס, בין הצצה להצצה במיקרוסקופ.

דרכי חיים

הדרך להתאבדות

„בחיפה היה רצח משפחתי. ברמות-השבים היה רצח משפחתי. האם רוצים שיקרה דבר כזה גם בבית-שאן?“ שאל השבוע גבר צנוע פנים ובעל עיניים שקועות. בנימין יוספוביץ' (32), שרברב מבית-שאן, לא ניסה לאיים במילים אלו על איש. הוא רק גולל סיפור-חיים טראגי שהגיע למבוי סתום, ושרבו נראתה בעיניו התאבדות משפחתית כפתרון לחיים חסרי-תכלית.

כאשר עלה יוספוביץ' מרומניה לפני 12 שנה הוא היה בחור צעיר ומלא מרץ. הוא גויס מיד לגדודי הקלט של הפלמ"ח, לחם בגליל, השתתף בכבוש נצרת וחצור. כאשר השתחרר והתישב בחיפה, התחיל לעסוק במקצוע השרברבות, נראו החיים בעיניו ורודים עד מאוד. לפני שמונה שנים נשא לו יוספוביץ' אשה, שהיתה בת גילו, אותה הכיר באמצעות מכרים משהתפס. חודשים מעטים יצאו השנים עד שהחליטו להתחתן.

דרכי אדם

נקמת הבן

ילדים בגיל 14 דורשים הבנה מיוחדת מצד הוריהם. כל ספרי החינוך והפסיכולוגיה מצביעים על כך. בגיל זה, באמצע תהליך ההתבגרות, מתחוללים שינויים כבידור ב-נפש של הילד. אז מתפתחים בו אמצעי-ביטוי רבי-כוח ומרץ. זהו גיל בו מתרעם הילד בקלות, ובו אינו יכול עוד ללוא את רגשותיו. כשהוא יוצא מגדרו, הוא רוצה להראות זאת, הוא נוטה לשאגות ולצעקות. זה הגיל בו נוכח הילד שאין בידו לעשות דבר נגד הוריו כשהוא כועס עליהם. עובדות אלה, המוכרות לכל הורים מת-קדמים, היו ידועות גם למשפחתו של הפקיד הרחובותי, פקיד תנובה, לו היה בן בגיל המשבר. אמו של הילד היתה מורה. אביו גם הוא אדם משכיל. אולם כאשר הגיעו

ישראל בנציוני מכחיש, מוקיע, מסביר, מוען ומחונך בחוזרו אל סכסל הנאשמים

הפורץ שוב נוצץ

רים על פריצות. כל העניין הוא עלילת-הרס של משפחה. התובע נטל לידו את התיק, בחן את שמות הנזקקים: פלפל: "שמואל פלדקוביץ" בנציוני: (קופץ ממקומו) "אין צורך. נד כרתי שזו כן פריצה שלי." פלפל: "מרים פרקש" פרקש: (מונה רשימה עזומה של תכשיי טיס סגנונו) "אני זוכרת הכל." בנציוני: (חוקר את העדה) "אך זה את זוכרת? זה היה הבן? היה על זה חלודה? בבית אחד כל כך הרבה תכשיטים. מה, את רוצה להתעשר במשפט זה? בכלל אפשר לראות אותם?" פלפל: (בצחוק) "התכשיטים אינם." בנציוני: "לא. את הרשימה." (הוא מושהה לרשימה שבידו, מחייך ופותר את חידתו.)

שור עץ הסמל

שופט הכריז על הפסקה. הקהל יצא מן האולם. בנציוני שוחח עם השופט רים והתובע התרגש כאילו הרצה בפני איר לם מלא מושבעים. "שפע זו מחלה. אם מיר שהו חולה עגבת ומודיע עליך, האם יעזו לפרסם את שמו? אצלי פרסמו והקרבן היתה משפחתי. אני עוד אחזיר את 150 התיקים שהודיתי בהם לפי עצת עורך-הדין שלי, שסידר אותי והוציא מאשתי אלפי ל"ר. רות. אומין את ד"ר רבינוביץ כדי להוכיח שאיבחנו אותי לפי עצת המשפחה. אבל כל זה לא חשוב. חשובים הספרים שאני כותב כעת. אחד מהם: משה. על כן-עמרם. והשני: משפט ראווה. עלי יכול להיות שהם כבר אצל מר"ל. אבל עכשיו אני צריך לנוח. אף על פי שכולם חושבים אותי לגאון כזה. הלואי שהיו חושבים כך על ספרי במדינה זו, שעל דגלה צריך לחרות "לא תחסום שור בדישו".

אחרי ההפסקה ביקש בנציוני להזמין שני עדים: שוטר-אסיר ופושע-אסיר, שיעידו לי-טובתו. השופט, כדי שיעיד שהוא לא שיתף פעולה בניהוי הנפגעים; והאסיר, הטוען שביצע חלק ממה שהטילה המשפחה על בנציוני. השופטים הסכימו להזמין את אלה, דחו שורה שלמה של עדים אחרים. המשפט נדחה. בנציוני הבטיח לחזור, עם הטעות הבאה.

אבישר: "הוחלט לקבל את ההודאה." סעודה ב"אקדמונים"

ל פני שהמשיך במשפט פנה אל בנציוני, שנהנה להופיע בתפקיד עורך-הדין, ולעשות בהזדמנות זו חשבונות עם אנשי המשפחה שחקרו אותו. אבישר: "אני רוצה לומר לך קצת דברי כיבושין לטובתך. אם אתה מרגיש שאתה חף-מפסע תתגונן, ואם לא, תודה לטובתך ולטובת הציבור. אני יודע שתמיד תוכל למשוך את המשפט בטענות נוהל, אבל אם יוכח שאתה אשם וגזלת לחינם את זמנו לא נשמע טענות על עונש חופף."

בנציוני: "במשפט זה אני חף מפסע. אני מפחד, כי אינני יודע איך להתנהג." אבישר: "מי איים עליך?"

בנציוני: "המפקח כן. הוא גם הרג את הצורך יעקוב כהן אחרי שהתעלף." אבישר: "גם אתה התעלפת?" בנציוני: "לא. אני הייתי ילד טוב. עניתי כל מה שביקשו וגם חתמתי, אז לקחו אותי לאקדמונים לאכול. אני רוצה להביא את בעלי המסעדה שיעידו."

אבישר: (אובד עצות) "אך נבחין בין אלה שחתמת תחת פתוי ולחץ ובין אלה שחתמת מדצונך?"

בנציוני: "סמכו עלי. אני יודע. אני רק רוצה שכולם ידעו כי חתמתי אחרי שאיימו עלי שאם לא אחתום יהרסו את משפחתי, את אשתי וילדי. זה היה אחרי שחקן מת ופחדתי."

פלפל: "בנציוני, ענה לי בסדר ונשחרר אותך." בנציוני: (פונה בצחוק לענני אל הקהל הרב) "אוי, גם אתה מפתה אותי! בסדר, נראה אותך, שלח אותי הביתה אם אתה יכול."

פלפל: "אך אתה יודע באיזה מקום לא היית?"

בנציוני: "אני יודע איפה זו לא פריצה שלי. הם היו נוסעים אתי, מעמידים את המכונית ובעצמם עולים ושואלים את הדיי"

אלגנטי במסדרונות בית-המשפט. הפעם הוא בא כדי להשיב להאשמות פליליות בתיקים, בהם לא טעה וגם לא הודה.

מגולה, מסורק, לבוש מכנסיים חומים וסדר צבאי, קם בנציוני לפני שהחל המשפט, פנה לשופטים והשמיע הצהרה ראשונה: "כבוד בית-המשפט. היות ואין לי עורך-דין רוצה אני שיגידו לי בכל מקום שאני יכול להתגונן. יכול להיות שהם (המשפחה) מעונינים בצורה כזאת להכשיל אותי." השופט אבישר נענע בראשו, עבר להקריא לו את פרטי ההאשמות נגדו. שלוש גניבות במחתרת היו שם. העונש המכסימלי על כל אחת מהן: 14 שנות מאסר.

שלוש פעמים בזה אחר זה קם בנציוני, הודיע כי איננו מודה באשמה.

התובע איתמר פלפל הזמין את קצין ה-משטרה משה כן. הוא לא הספיק לסיים את קריאת השם. בנציוני קפץ ממקומו ו-צעק: "אני מתנגד להקראת ההודאות שנלקחו ממני במשפחה." אבישר הסביר כי איש אינו יודע עדיין במה המדובר, וכך הקריא את הודאתו של בנציוני בפריצה לבית סקל. הנאשם התאפק בקושי עד סיום ההקראה, קפץ מיד עם סיומה.

בנציוני: "לא אמרתי לו שום דבר. הם נתנו לי לחתום על גיוון חלקים ומילאו הכל אחר-כך כפי שרצו. זה החומר הע-תיקן ישר מתיקי המשפחה. זה משחקי, הם אמרו לי, תחתום ונגמור אתך. זה לא בשביל בית-המשפט, רק בשביל סטטיסטיקה, כדי שנוכל לסגור תיקים."

פלפל: (מגיש לבנציוני את הודאתו ב-ענין סקל) "ועל זה חתמת מתוך פתיו?"

בנציוני: "אין מה לדבר. אני מכיר את המקומות. נכון שאני יודע שזה תיק של סקל. כל הארץ יודעת את זאת. ודאי שור דיתי בכל. אחרי שנאור ופאר הכו אותי. מה אתם רוצים? כשפושע בא אלך עם אקדח ואומר תן את הכסף, צריך לתת לו. הם (נאור ופאר) היו פושעים בעיני ולכן הודיתי."

טעות לעולם חוזרת. ועם כל טעות חזור ישראל בנציוני בית-המשפט.

טעות הראשונה של הפורץ הנוצץ היתה כשנתפס בחורש מאי של השנה שעברה, בחצר הבית מספר 41 שבשדרות הקרן-הקיימת. שכנים הודיעו למשטרה על תנועה חשודה, וניידת המשטרה הראשונה שהגיעה למקום גילתה את בנציוני. אנשיה אפילו לא העלו על דעתם לחשוד בגבר ההדור בביצוע פריצות. אך בנציוני טעה, התבלבל, והציע לשני הבלשים אלף לירות אם יניחו לו. הבלשים הבינו, עצרו אותו מיד. טעותו השנייה היתה כאשר הודה בחפזון בכל מה שביקשו ממנו. תוך השבועיים-שלושה בהם נמשכה החקירה הותיר על שולחנות חוקריו ערימות ערימות של הודאות חתומות. היו שם למעלה מ-150 טעויות, הודאות על עבירות שלא ביצע. השבוע חזרו אל בית-המשפט שלוש טעויות, הודאות בנצורת תיק מספר 587/58.

לאולם בית-המשפט הובא בנציוני מכלא יפו, שם התגורר במשך השבוע האחרון. אולם מקום מושבו הקבוע הוא מחנה מעשיהו ברמלה, מקום שם הוא מרצה עונש מאסר של עשר שנים על כל הטעויות ש-עשה בעבר ושבחן הודה, בשבוע שעבר עבר זמנית ליפו כדי לעמוד פעמיים למשפט. פעם ראשונה היתה זו תביעה אורחית של מרים ומוני סקל מתל-אביב, שתבעו ממנו כחמשת אלפים לירות, שנגנבו מהם בפרי-צה לפני שנתיים. בנציוני נלחם להוכיח כי לא ביקר כלל בדיירת של הווג התובע, אולם אנשי המשפחה שהופיעו כעדים, הביאו אתם דו"ח שהוכיח כי בנציוני הודה במעשה.

השופט זאב צלטנר קיבל את דברי עדי התביעה, חיוב את בנציוני לשלם סכום של כארבעת אלפים לירות לזוג סקל. הפורץ הנוצץ הוחזר ליפו.

שיריד דבר-התימה

עבור שזושה ימים שוב נראתה דמותו המלאה והחסונה של הפורץ ה-

עולה חדשה מפולין, שעבדה כפועלת במר-פדיה שלו, אהבה שבגללה נעצר קליין על-ידי המשטרה כחשוד בנסיון להרעיל את בעלה ואחד מידידיו של אהובתו. "לא היינו מאמינים שהאוב מסוגל לדבר כזה. הוא אדם כל כך טוב", אמרו ידידיו של קליין שעות מספר אחרי שנודע על מע-צרו. הם המשיכו לא להאמין כשהתקדירה המסופעת גילתה פרטים מוזעזעים נוספים, אודות מלחמתו של הגבר המזוקן, על אהי-בתה של האשה בגיל העמידה (41). קליין קשר יחסי ידיות עם משפחת יר-ניצקי מיום שהחלה האשה לעבוד אצלו. דר-רה ובעלה ביקרו גם הם אצל משפחת קליין, הוזמנו לסעודות חגיגיות. קליין התאהב שוב. עובדת היותו נשוי מזה 21 שנים ואב לבן בן 20, המשרת בחיל-הים, לא הפריעה לו. קליין החל לעקוב אחרי דורה, מצפה לי-הזדמנות הגדולה. פעם, כשמצא בתיקה מכ-תבים מפקיד במפעל רמת-גני, שבאמצעותו ביקשה להשיג עבודה לבעלה, צילם את ה-

הבית. הוא מיהר לשם, מצא את בנו תלוי על חבל דק על עץ שבקרבת הבית. מתח-תיו היתה מונחת קופסת-תפח הפוכה. האב מיהר לנתק את החבל, הציל ממש ברגע האחרון את חייו של הבן. אולם החבל הדק שנכרך על צוואר הבן הספיק לעשות את שלו. כאשר הובא דב מחוסר הכרה לבית-החולים קפצו ברחובות, קבעו הרופאים כי אם יצליח דב לעבור את המשבר ולהשאר בחיים, קרוב לוודאי שיאבד כמה מחושיו. כמה מתאיהמח שלו הספיקו להיפגע.

פשעים רעל בבקבוק

יחושע (הוגו) קליין (50) אהב נשים. כל מה שבאגד ידע עליך. לא היתה כל כמעט אשה שבאה בל"ת-אמיתיו שלא גיסה לעגוב עליה. השבוע החזירו כל פרשיות אהבותיו הקודמות. אהבה טריה ולוהטת במיוחד התפוצצה על כותרות העיתונים — אהבתו הגדולה אל דבורה (דורה) יריניצקי,

נקים רק לתלמידים מצטיינים באמת. ודב לא היה תלמיד מצטיין ביותר. מדי פעם היו פורצות מריבות בין האב והבן על רקע הלימודים. "אני רוצה שתמ-שיך ללמוד בבית-ספר גבוה יותר", נהג האב לשלול את בנו. היתה לאב סיבה מיר-חדת להשקיע מאמץ מיוחד בבן זה — הבן הבכור של המשפחה מת. דב, שגדל אחרי, היה ילד התפנוקים של המשפחה.

לפני שבוע ביקר האב בבית-הספר, שמע כי בנו אינו מצטיין ביותר בלימודים. כשחזר הביתה לפנות ערב, החל האב להטיף מוסר לבן. כשניסה הבן להתמרד, גבר מו האב בתוקפנות. דב נגע עד עומק נפשו. "אתה עוד תתחרט על זה", אמר לאביו. הוא נשק לאחותו הקטנה ובעוד אביו מעיר לו: "מה אתה מנסה ללמוד קטנות?" מיהר לצאת.

חרחרים על עץ. השעה היתה תשע בערב. ההורים שלא היו רגילים ליציאתו של הבן בשעה זו, מיהרו לצאת אחריו כעבור שניות מספר. "דב! דב!" צעק האב. במקום תשובה הוא שמע חרחורים בקרבת

הענינים לידי התנגשות בין האב והבן — נשכחו כל העובדות המדעיות.

נשיקה לאחות. דב בן ה-14 היה נער רגיל. הוא היה חבר בתנועת הנוער העובד, שיחק כדורגל בקבוצת הנערים של הפועל רחובות, בבית-הספר היה עד וחברותי. ב-לימודים היה תלמיד בינוני.

העובדה האחרונה ציערה את האב יותר מכל. האב, אדם בגיל העמידה, עולה מרומניה שלחם במלחמת העצמאות בחטיבת גבעתי. רצה בכל מאודו שדב יהיה תלמיד מצטיין. הוא הקפיד על הכנת שיעורי הבן, היה מבקר בבית-הספר כדי לשמוע את חתת-הדעת של המורים.

כשסיים דב את לימודיו בבית-הספר ה-עממי, הוא רצה לצאת לעבוד. האב עמד על כך שהוא משיך לעמוד בחטיבת גבעתי. בבית-הספר המקצועי אורט ברחובות. אולם רמת הלימודים בבית-ספר זה היא גבוהה מהרמה המקובלת. גם המשמעת הנהוגה בו היא חמורה במיוחד. תלמיד המאחר לשיעור נשלח הביתה ליומיים. ציונים טובים מוע-

הייתי כלוא עם

ארץ פנסיה של השומר התעכב לרגע עלי, ומיטתי עבר בשיטתיות המיטות הנותרות בחדר. "אל תדאג, כולם פה", קרא קול מן החשיכה. השיב. הוא משך את הדלת אחרי, וכשכלבו צועד בעקבותיו, נכנס לחדר השכן נשמעו מתרחקים מחדר לחדר, עד שלבסוף נעל השער של אגף המגורים במו לעבריינים צעירים. מתשע בלילה ועד שש בבוקר לא יוכל איש לצאת החוצה.

בפינה השמאלית, מולי, הבהבה נקודה זעירה של אור. שוכן המיטה השמאלית שז סגירה מלוא ריאותיו ונקודת האור גדלה ונצנצה באפלה. במיטה הסמוכה ניצת "רמי", זרוק גם לי סגירה! קרא שכני משמאל. רמי זרק לו סגירה, בקשת מעל באותה הזדמנות כיבד גם אותי באחת. תוך דקה הבהבו שש נקודות אור באפולול מספר 2 התמסרו לתענוג אחרון לפני השינה.

אך השינה הייתה עדיין רחוקה מעיינינו. עד שתיים אחר הצהריים שוחחנו, שרנו בקול החלפנו סודות וסיגריה. כאשר נרדמנו לבסוף, נדמה היה לי כי אני מכיר את חב מזה שנים. היה שם רמי, שכני מימין. לפני כיבוי האורות הספקתי לקבל ממני חלקי בלבד: רזה, בעל עיניים שחורות גדולות, שיער שחור ארוך, כמעט כשל בשעות הלילה הארוכות סיפר לי על עצמו. הוא נולד בארץ, לפני כ־17 שנה. אב בית־ספר בסביבות תל־אביב.

"גמרתי בית־ספר עממי", סיפר, "ואבי מאד רצה שאכנס לגימנסיה. אבל היו לי אחרים בראש. בשכונה התחברתי עם כל מיני נערים, שהיו מושכים אותי איתם. וכך היה מתרגז על כך, הייתי מתחבר יותר אל הנערים הללו. היינו מסתובבים על ג' או בשטח הגדול ב־פ. סוחבים משהו בשוק, יושבים עם זונות. החברה הגדולים, עם זונות, היו שולחים אותי לחפש קליינטים. כשהייתי רואה מישהו מסתובב ב' הלונה־פארק או בסביבות השטח הגדול, הייתי שואל אותו אם הוא מתפש בחרוה. עונה כן, הייתי לוקח אותו לפרדס שליד הלונה־פארק. שם כבר טיפלו בו הבחורים רים, ששמרו על הזונות."

הכנסותיו מעבודה זו איפשרו לרמי להיות חיי בסלה מוחלטת. "עברתי לגור חברה בשכונת התקווה. כל יום ישנו עד 11:10, אחר־כך היינו קמים לאכול. היינו קלפים, הולכים להצגות יומיות, מעשנים חשיש. בקיצור: מלכים." אך המשטרה על הגבר. אמנם לא תפסה אותו בביצוע מעשה אסור כלשהו, אולם מאחר וגם היא פשע, הסבירו לו הבלשים כי מוטב לו לתקן את דרכיו ולשוב לבית הוריו. לא רצה להכיר ב. הוא התבייש שיצא לו בן כזה. סוף־סוף, היה מורה ומנהל ב ולא נעים שכולם יודעים שבנו הוא פושע צעיר. השכנים תיכחו בינינו, והוא הסכי אותי בחזרה."

יתכן שבנקודה זו היה המיפנה בחייו של רמי הופך להיות מיפנה מוחלט, אי הוריו כיצד לנהוג בו. אולם אביו ניסה להתחיל במשטר חמור מדי, צעק עליו, "פושע" בכל הזדמנות. סיפר רמי: "נשארתי בלי כסף. יום אחד פרצתי את דירת וגנבתי טראנספורמטור. אני אוכל את עצמי עכשיו, כשאני חושש שהכנסתי את עצ בגלל טראנספורמטור של לירה וחצי". הנער נעצר מיד, נשפט לשנתיים במוסד סג 18 החודשים שעברו מאז לא היו חודשי שלחה. פעמיים ברח רמי מן המוסד הראשונה נתפס, כשהוא נוסע בוספה גנובה, נדון לששה חודשי מאסר־על־נא. לפ ברח בפעם השנייה. "לא יכולתי לשבת יותר מאחורי הגדר, הסתלקתי עם עוד ב כדי לעשות חיים." הפעם גנב הנרי ג', "זאת המכונית הכי קלה לגנוב. חותכים את — ויאללה". סיפרתי לו כי לפני שבועיים ניסה מישהו לגנוב את הדופון שלי. "ז שהיה סתם ירוק אחד. דופון זו המכונית הכי קשה לגנוב. יש בה מעול אוטומטי רמי דיבר כמומחה: "אל תשאל כמה מכוניות היינו סוחבים. פעם אפילו נכנסתי ל כזה משגע. מלא כפתורים ושעונים לאללה. לחצתי על כפתור אחד — הדלת לחצתי על שני — הגג התקפל. סובבתי ידית — האורות נדלקו. אבל איך מסייעי חשבתי שאני משתגע. אמרתי לעצמי: רמי, הלוקסוס הזה לא בשבילך, והסתלקתי. עתה מצפה הוא למשפטו השני, כולו נרעד מהמחשבה שהפעם יתכן כי כבר הח ההזדמנות האחרונה לחזור למוטב. כי עוגן הוא התחנה האחרונה בה מנסה החבר את הגברבר הפושע. אם נכשל החינוך, מחכה הכלא."

★ ★ ★

אדה

מה הביא את שכני השני לחדר מספר 2 בעונ? יואל השיב: "קולרבי. הלכתי בשוק. ראינו ארגו קולרבי על המדרכה. לקחנו קולרבי והארגו התהפך. אני אחריו. תפסו אותנו והתחילו להרביץ מכות." מעצר, קצין מיבחק, משפט, מוסד בריחה, תפיסה, עוד בריחה, עוד גניבה, מעצר שני, מוסד שני. וכך, ממוסד למוסד, לגניבה, עד שמצא את עצמו במוסד העליון — עוגן.

במיטה שליידו שכב מרסל. הוא הגיע לכאן דרך עליית הנוער. "באתי ממרוקו. לב אותי לרמת־הדסה". הנער, שנפרד מהוריו, היה נתון במשבר נפשי טבעי למצבו. ה לביתו החדש מתוך תקווה כי בחיים החדשים ימצא פיצוי על סבלותיו. מה שמצא הדסה גרם לו הלם שממנו לא השתחרר עד היום הזה. כי רמת־הדסה, בסביבות היא מחנה המשמש גם לקליטת נערים חדשים וגם למיון נערים בעייתיים שנפלטו ל עליית הנוער והובאו לרמת־הדסה עד אשר יימצא עבורם בית חדש. "הייתי בן 13 מרסל. בלילה הראשון למדתי לעשן. היו שם חברים ממרוקו, שבאו לארץ לפ שנתיים. הם שלימדו אותי."

שבועיים אלה ברמת־הדסה פקחו את עיניו של מרסל על עולם חדש: עולם של ל ריכים ולכל מבוגר, של בסלנות וסחיבות קטנות, של התפרקות מוסרית ומינית ב ללא פיקוח. "מרמת־הדסה שלחו אותי לקיבוץ. הייתי שם שלושה חודשים והחלט לא בשבילי."

גם הדייר הרביעי בחדר עלה ממרוקו, עבר לגור עם הוריו בחוף שמן, ליד חיפה שעה ששחה בים לא הרחק מביתו, הבחין בבגדים שווג מתרחצים הניה על הח המקרב לבגדים בזחילה, חיטט במכנסי הגבר עד שמצא ארוק. "לקחתי את הארוק וי לשיחים. ליד החוף. היו שם מאה לירות. קראתי לחברה שלי והראיתי להם את הבן חלקנו בינינו. היינו אז קבוצה שלמה, שיחקנו באינדיאנים, סחבנו כביסה מהחצרות נחושת וצינן. פעם, כשהלכתי בואדי סליב, ראיתי מקרר עומד בפתח של בית ורצתי את הצינן שהיה בפנים. נתתי מכה, והתחלתי למשוך את הצינן. פתאום ראיתי המ בעל המקרר היה מחביא את הכסף שלו שם כנראה, מתחת לצינן של המקרר. יז כמה כסף היה שם. לירות, חמישיות, עשיריות! מילאתי את הכיס וברחת."

כיצד הגיע למשטרה? "פעם תפסו חבר שלי, בגלל ששבר חלונות של בית־הספן אותו אם הוא עשה משהו אחר. הוא אמר: 'לא, אבל יש לי חבר אחד שפעם ג לירות מכיס של מכנסיים על שפת הים'. לקחו אותי."

סיפורו של שכני החמישי לא היה שונה בהרבה מסיפורי ארבעת קודמיו. על אן

* כל שמות הנערים ברשימה זו בדויים. כמו־כן שונו כמה מן הפרטים האישיים להם, כדי למנוע את זיהויים.

שער פתוח בסידנא-עלי: משמעת גם היא מנועול

בכריינים צעירנים!

עגן. כאשר החלו הריקודים העממיים, השתררה בין נערי עגן מבוכה כללית, והנערות הן שהיו צריכות לעשות את הצעד הראשון לקראת הנערים.

★ ★ ★

יכרים בדיקה

יכור הניבות הכפר הירוק הוא תופעה יוצאת דופן בחיי עגן. במציאות היומיומית של חניכיו אין נערות. יש רק נערים. ובאין נערות — מה עושים? את התשובה יכולתי לנחש עוד לפני שהגעתי למוסד, אולם ביממה הראשונה שם לא יכולתי לקבלה בבירור מפי הנערים. רק מאוחר יותר הצטיירה התמונה לכל פרטיה, מתוך עשרות שיחות גלויות עם חניכים, מדריכים ומנהל המוסד עצמו. הפתרון לחוסר בנות נמצא בפעילות הומוסקסואלית נרחבת למדי.

בלילה השני לשהותי שם, נישא אלי רמי. "רוצה לבוא איתי לנשום קצת אויר נקי בחוף?" שאל. עניתי כי איני מוכן להפיר שום נוהל של המוסד, בייחוד שבמשך שהותי שם דיני כדונו — איני רשאי לצאת לאי אישור. הוא נישא לסגן המנהל וכעבור דקה חזר: "זה בסדר, יש לנו רשות לצאת. אבל רק לסיכוב, ליד המוסד."

יצאנו. רמי נשם את האויר הצונן: "אה, זה טוב. שמת לב שהאויר כאן שונה מזה שבתוך המוסד?" טיילנו בחשיכה. "יש לך בחורה?" שאלתי אותו. "לי דווקא יש," השיב, "היא היתה כאן בליל המסיבה עם הכפר הירוק. המנהל נתן לה רשות מיוחדת לבקר." רציתי לדעת אם היו עוד חניכים במצבו. "לא, אני היחיד שיש לי חברה קבועה." מה, אם כן, עושים הנערים האחרים? רמי השתק לרגע, ואחר ענה: "הם מסתדרים בינם לבין עצמם." ההתפתחות אינה משתנית כמעט. היא מתחילה ברגע בו מגיע עצור חדש למחנה. אם הוא צעיר וקטן במיוחד, אין ספק כי תוך שבוע "יעשה נסיון להשתחרר." מי עושה זאת? "הגדולים. יש כאן כמה חברה גדולים, שחושבים שכל העולם שייך להם. הם תופסים ילד קטן כזה, מכניסים אותו לחדר, ועושים איתו מה שהם רוצים. אם הוא צועק — סותמים לו את הפה. אומרים לו שאם ילך להלשין למנהל — יריצו בו מכות רצח."

בדרך כלל שותק הנער. לעתים קרובות הוא בורח מן המוסד, אך סופו תמיד להיתפס ולהיות מוחזר. סיפר לי רמי: "פעם תפסו חמישה חברה ילד קטן, חתכו לו את המכנסים בסכין-גילוח. הוא לא צעק ולא כלום. כל היה כבר רגיל." נער אחר, אחד האשכנזים המעטים במחנה ואחד הצעירים ביותר שם, עבר את הנסיון הגורל. ובמשך תקופה ארוכה פחד לספר למדריכים. לבסוף לא יכול היה לסבול יותר. בייחוד היה דוהה תוהך מסוים מבין המבוגרים. יום אחד פנה למנהל וסיפר לו על הנעשה. המבוגר בודד בחדר משלו, ממנו אין גישה חופשית ליתר החדרים אחרי כיבוי האורות. היה ברור כי פעילותו נתגלתה.

למחרת בערב נישא המבוגר לאותו נער, דרש ממנו להתמסר לו. הנער סירב. התפתחה קטטה בין השניים, בחצר הפנימית של המוסד, מתחת לחלון דירתו של המנהל. המבוגר אחוזה בסינריו נטל קרש מסומר, היכה בו את הנער, חתך לו את השפה התחתונה. הנער נשלח לטיפול במרפאה ואילו הנערים נשלחו לשלושה חודשי מאסר בבית-הסוהר בתל-מונח. וזהו דוגמה קיצונית למה שעלול לקרות בעולם זכרי מנותק. לרוב אין יחסים בין נערים בגיל זה יחסים הומוסקסואליים במובן המגובש של המלה. אלה הם יחסים המתפתחים חים לא מתוך חוסר גישה אמציונאלית אל המין השני, כי אם מתוך חוסר גישה מעשית. מתחילים ופסיכולוגים שונים רואים בהם ששוע חלף. ברגע שהניכיון עגון משתחרר ונחוצים להוריהם דרמטיים, ומתרגלים אליהם, מתפתחים הם בצורה נורמלית לחלוטין. רק קומץ קטן מאד מבין החניכים הם הומוסקסואלים אמיתיים. המדריכים, המכירים אותם, מנסים לבודד אותם מיתר הנערים, להסביר להבירוגם — כל מעשים אלה מהווים השפלה ופגיעה בנבירותם. הם גם משגיחים הסגה מכשירי-מכשירים שיש להם יבוצעו. אולם כאשר שני הצדדים מסכימים — אם מצוין, אם מאונס — תימצא תמיד הודמנות לבצע את המעשה מבלי שהמדריך ירגיש בכך.

המדריך יכול לקרוא לנערים לשיתות הספה והסבר, הוא יכול לערם מיכשולים מעשיים, הוא יכול לבודד את ההומוסקסואליסט המושבע. אילו יכול היה לסלק לחלוטין נערים כאלה, יתכן ואחוז המקרים היה יורד בהרבה. אולם נער כזה אפשר לשלוח רק למוסד של חולי-נפש. לשם טיפול פסיכיאטרי ממושך. לשם כך דרוש ציראשפוז של בית-משפט, וגם אז יכול מנהל בית-החולים — כפי שהוא אמנם עושה זאת במקרים רבים — לסרב לקבל את הנער, בטענה שאין מקום עבורו בבית-החולים. כך נשארת ההכבדה וההשפעה האישית נשק אחרון וכמעט-יחיד בידי המדריכים.

★ ★ ★

סכין שדופה במטבח

השפעה האישית היא נשק חשוב מאד בידי המדריך, בכל שטחיהם במוסד. אין הוא מהלך מוזניין בין החניכים-העצורים. הוא רשאי להשליט סדר בעזרת מכות, ואם נער מסרב למלא פקודה, אין צניק עבירו. עד לפני שנתיים, היה אמנם נהוג צניק בעגון. אולם הסתבר כי הגידון לצניק חי חיי תפנוקים: הוא מתבטל כל היום, וחבריו דואגים למחסורו בסיגריות. עד כן בוסל הצניק, וחדריה-הבידוד משמש רק מקום-אחזקה זמני, כאשר מתעורר צורך כלוא נער לפני העברתו לבית-סוהר או ליד המוסד.

אין גם עונשים בעגון. יש לדבר המנהל, "תגובות". נער יצא לחופש ולא חזר במועד הרשום על תעודת-החופש שלו? המנהל "מגיב" באימתן חופשה משך תקופה ארוכה. נער ברח דרך חור בגדר המנהל "מגיב" בשלילת מנת הסיגריות שלו. דבר אחד אין המנהל מרשה: הרמת יד על תוהך. לעתים, סופג אמנם אחד הנערים סטיית-לחל לא סנקציה, אולם רק במקרים נדירים, כאשר תגובה ספונטאנית זו היא היחידה שהוא מסוגל להבין. די גם להתבונן בחדרי-המדריכים כדי להיחזק, שרובם היה יוצא מוכה מכל התמודדות-אגרופים עם הנערים. ואמנם, במקרים של אלימות, הסיכויים הם לרוב כי הנערים הם שהתנפלו על מדריכיהם.

לפני חודשים אחדים, למשל, הותקף האפסנאי של המעון על-ידי אחד הנערים. הנער, שעבד בתורנות במטבח, נשלח על-ידי השכחית למחסן האספקה. האפסנאי ציפה על הנער להישאר מחוץ למחסן. הנער נעלה לא ציית. כעבור שעה קלה בא האפסנאי עצמו למטבח. הנער הורה לו: "עכשיו אתה תצא מכאן. במטבח אני בעל-הבית ואתה תצא החוצה!" האפסנאי נדהם מדרשת הנער, התפתחה מריבה קולנית. הנער נטל סכין מטבח, ובמהירות הבזק תקף את האפסנאי. הסכין פצעה את העיבוד בלסתו, ורק כנס ניצל מהפגיעה קטלנית. הנער הובא למשפט, אולם מאחר והיה יסוד להאמין כי נגרר למעשהו על-ידי הוראת האפסנאי, הסתפק השופט בהטלת חודש מאסר-על-תנאי, לפי המלצת המנהל.

מקרה אחר אירע לא מזמן. רמי גילה כדור של רובה. הוא פירק את התרמיל, אסף את אבקי-השריפה. נישא אליו הגילוב של המוסד. "תן לי את האבק!" דרש. רמי סירב. מדריך התערב בין השניים, החריס את החומר בעצמו. הדבר הרחיב את דמו של הגילוב, שחלם באגרופיו בפני המדריך. המדריך נפל ארצה. אך הגילוב המשתולל לא הרפה ממנו, המשיך להכותו ולבעוט בו. "אם הייתי שותק למעשה זה", הסביר לי המנהל, "הייתי מסכן את מצב העובדים במוסד. כל נער היה רואה את עצמו חופשי להתנפל על מדריכיו." הגילוב הובא למשפט, נידון לחודשים מאסר בתל-מונח.

במקרה אחר, התפתח ויכוח בין המדריך-לנגרות לבין אחד מתחניכיו. על אף שהחניך הצהיר לא פעם על חיבה למדריכו, איבד הפעם את עשתונותיו, חטף פטיש משולחן העבודה והתנפל על המדריך. המדריך ניסה להתחמק, מעד וקרע שריר בגולו. מקרה אחר

בן למשפחת פועלים מסודרת מיפו, החל בגיל צעיר מאד בגניבות. במוסד הגיע למעמד מיוחס של עובד-חוף. הוא קם מדי בוקר בחמש, נוסע לבית-הוריו ביפו, אוכל ארוחת-בוקר שם, מחליף את בגדיו והולך לעבוד במסגריה סמוכה. אותו ערב שבו ישנתי בחדרו, היה נרגש ומלא ציפיה. בקול ערב שר שירים ספרדיים וצרפתיים, סיפר על תקוותו הגדולה המפעמת בו: בעוד יומיים יובא בפני ועדת השיחרורים, שתדון בבקשתו להשתחרר אחרי שנה של התנהגות טובה במוסד. סיכוייו להשתחרר היו טובים מאד.

★ ★ ★

הוי רותי הקטנטנות

אתה יודע, שלום? השארת את חלון המכונית שלך פתוח כל היום? פנה אלי אחד מהחמישה. "או מה?" שאלתי. "היו שם סיגריות," הסבירו לי חמישתם ביחד, "זה דינגדג לחברה בידיים. אל תשאל, היו כאלה שכבר הכניסו יד בשביל לסחוב את הקופ" סה. אבל האחרים לא נתנו להם. אמרו שאתה אורח שלנו, ואסור לנגוב מאורח. אחד אמר: 'תנו רק לראות אם הקופסה מלאה או ריקה'. נתנו לו. הוא פתח את הקופסה לעיני כל החברה. הריח לאט-לאט את הסיגריות שהיו בפנים, והחזיר אותה למכונית. היינו בטוחים שהשארת אותה שם כדי לבדוק אם נגנוב אותה או לא."

הראיתי עניין באותו כבוד-נגבים. "בסה, אצלנו יש חוקים גם כן. בשכונה שלי המוסד, למשל, אנתנו לא גונבים. לפני כמה חודשים ברחו לפנות בוקר שני חברה מכאן. הם עיקמו את סורגי החלון, קשרו שתי שמיות והסתלקו. הם לא גנבו בשכונה, רק הלכו רחוק והתפרצו לבית-מלון. זה המנהל הכניס לנו לראש — שאסור לירוק לתוך הצלחת שאנחנו אוכלים ממנה. אבל יש גנבים בתל-אביב שיודעים שכאן יש מוסד עגון, והם מכבדים עים גניבות בסביבה — בנופים, במלון השרון או אכדיה — ויודעים שדבר ראשון שה משטרה תחשוב זה שאחד מהחברה מהמוסד ביצע את הגניבה. פעם אפילו החלטנו שאנחנו בעצמנו צריכים לתפוס גנבים כאלה ולמסור אותם למשטרה, אבל ראינו שאין לנו שום אפשרות כזו."

בחורף חלה הפוגה כללית בפעילות הומוסקסואלית של חניכי עגון. אך משבא האביב, מורגשת תסיסה בכל פינה. "אתה פגע" כאן בקיץ? שאלו אותי, "עומדות כאן אלפי מכוניות דה-לוקס. באים זוגות להתרחץ בים או להתמוזז באיוו פינה שקטה. מסינא-עלי עד מלון אכדיה — שורה ארוכה אחת של פרייבטיס. או באים החברה ומחפשים מה אפשר לקבל כזו."

את שלום כהן

"העולם הזה" מביע את תודתו לכל אלה אשר עזרו לו בהכנת כתבה זו, ובמיוחד לר"ר גיורא לוסן, מנהלו הכללי של משרד הסקר, לגברת בתיה הוטנר, הממונה על המענונים במשרד הסקר, למר טיבי גרוס, מנהל מוסד "עגון" וכן לעשרות המדריכים והחניכים במוסד זה, אשר שיתף-פעולה בהכנתה של כתבה זו.

לסחוב מהמכוניות — בגדים, ארנקים, טרניוסטורים — מה שיש. רוב הגניבות מבצעים גנבים מתל-אביב, שבאים לכאן במיוחד. אבל גם כמה מהחברה שלנו לא יכולים להתאפק והם יוצאים החוצה לבדוק את המצב.

קול שיסע את המספר בחשיכה: "מה אתה מתבייש להגיד את האמת? אלה שהולכים לנגוב מהמכוניות — רק בודדים. רוב החברה לא מתעניינים במכוניות, אלא בנוסעים. הם מסתובבים על שפת-הים ומחפשים זוגות שמתמוזזים. לפעמים הם סותמים את הארנק מכיס המכנסים, אבל בדרך כלל הם מביטפים להסתכל. אתה יודע מה זה לראות אשה במצב כזה?"

חשתי כאילו זרם חשמלי עובר בכל החדר. "א, אשה! אשה!" נאנח גברכר באחת הפינות, "מה שהיית עושה לה אם היו מביאים לי אשה עכשיו!" התרגשות בלתי-מוסמית עברה גלים-גלים בכל משפט. צחוק הנערים נעשה היסטרי-כמעט, הדיבור מהיר וחסרי-מעצורים, החלומות הגלויים לבשו צבעים אירוטיים קיצוניים. אפילו השירים השתנו. אם קודם שר שכוני מאלגאניה, שאל אותי עתה אם אני מכיר את השיר רותי הקטנטנות. משעניתי בשלילה, החל לפום בליתי כל יתר החברה: "הוי רותי הקטנטנות / הורידו הכותנות / אם את מזוזה / הורידו חוזה." חרוז אחר חרוז הפשטו את רותי ערומה, ביצעו בה את זממם הלירי.

הגענועים למין החלש העבירו אותם על דעתם, עד שלא יכלו להבדיל בסיפוריהם בין מה שעשו באמת לבין מה שחלמו לעשות. סיפור דרף אחר סיפור דמיוני, הפנטזיה והמציאות היו כאחת. "כשאני יוצא לחופש", סיפר מרסל, "דבר ראשון אני הולך לזונה. עושה שמונה עשרה מספרים עד שהיא אומרת די אין לי כוח!" חבריו האוינו בנושימה עצורה לכל מלה. "ואיך אני נראית כשחזרתי מחופש בשבוע שעבר?" שאל רמי, כשקולו נחנק מרוב גאחה רגשנית. חבריו העידו לזכותו: "יא אללה, הוא בקושי יכול היה לעמוד על הרגליים. בא חיתור כמו מת."

תחילה רצו לעשות עלי רושם בסיפוריהם, אך כעבור רבע שעה שכחו את נוכחותי. הם אפילו חדלו לרצות לעשות רושם איש על רעהו, דיברו למען עצמם. הם העתיקו את חלומיהם תיהם לשפת הזכרונות, ניסו לשכנע את עצמם שאמנם עברו חלומות אלה כחיות אמיתיות. שכני משמאל, עובדי-החוף, היה בעל נשמה רומנטית. "כל הלילה חולם רק על דליה שלו", סיפרו עליו. מי זאת דליה שלו? "זונה אחת מיפו". וכדי לאמת את דבריהם, הול נאנח בקול רועד: "אך דליה, דליה, ינעל דינג דליה! אני נותן את החיים בשביל דליה איתך!"

מעודדים, סיפרו החברה על תעול שביצעו עם דליה. "אך החברה מתו עליה כשביכרה אצלי" — שאל שכני. בוא אלי אחרי-אחד והתחננו שסאדור כל מה פגשה איתה. אצל היה מוכן אפילו לתת עשרים לירות. אבל היא אמרה מה פתאום? וזה מרסל, עארס, הוא אמר לה גודא תראי את החדרים שלנו. כשכל החברה היו עסוקים במועדון, הוא הכניס אותה דרך הגדר והביא אותה לחדר שלו. מכר את הנעלים שלו ונתן לה חמש וחצי לירות. "התיאור היה כה ריאליסטי וחי, שחלבו זעק ממנו לשמים. ואמנם, למחרת, בא אלי רמי: "אל תאמין למה שסיפרו על הבחורה בחדר שלנו. סתם נכנסו לאכסטה והתחילו לפנטז."

גם ללא וידויו של רמי, היה ברור כי רק חלק קטן מיושבי עגון ידע אשה בחייו. אך גילם הוא גיל ההתבגרות, כאשר כל חושיו של הנער ערים ומתפתחים. בחוף, בא הוא במגע חופשי עם נערות ושיש, מוצא פורקן כלשהו למיטען הרגשי המצטבר בו. אולם בעגון, בין גדרות-החלל וחבריו הזכרים, אין הוא מוצא פורקן טבעי. הניתוק מן המין השני מטיב את חותמו בבשר התוהך ובנפשו, עד כי בהימצאו בין נערות, אין הוא יודע לרוב כיצד להתנהג עימן. לפני שבועות אחדים הצליח מנהל המוסד לארגן מאורע חסר-תקדים בחיי עגון: מסיבה משותפת בין חניכיו ובין חניכי הכפר הירוק, במועדון של

חמש
ר לא
צעדיו
עגון
עשן
פרור.
יטתי.
דמרי

רישי.
לחדר
דרוש
זורה.
מנהל

ברים
שאבי
גיהם
עבדו
ליד
היה
מבוגר

כמה
חקים
עין
טטות
אבי
ספר,
לקבל

ידעו
לו
כנים
לבוץ

פעם
זודש
אחד
רטים
וראה
גרה.
ילאק
תחה.
יתת?

את
לחנך

ברי
חברי
רצו
שון,
גיבה

זלחו
ציפה
ימת'
יעור'
זרות'
איפר
שנה

למד'
לדים
שזה
עם,
הוא
עד
הת'
שנו
גנוב
סך.
ללה.

זאלו
מאה
יותו
געים

קרה עם גבריר תוקפני במיוחד, מפרוודור ירושלים, שנשלח לעונן באשמת תקיפת שוטרים. הוא היה מהלך כ"אבדאי" במוסד, סירב להישמע להוראות המדריכים, איים עליהם בכל הזדמנות בסכין. המצב הגיע ליו כי שוער עובדי המוסד כתב מכתב אל המנהל, דרש את סילוקו של הגבריר. המנהל החליט לתת לו עוד הזדמנות. עד שיום אחד החלו מגיעות ההזמנות למשפטים, על עבירות אותן ביצע הגבריר לפני שנשלח למוסד. "עכשיו", הבטיחו לו חבריו, "המנהל יפוק אותך. ימסור דו"ח כזה לבית-המשפט, שישלח אותך לגהנום". המנהל נהג אחרת. הוא קרא לגבריר אליו, הציע לו הסכם ג'נטלמני: הוא יבקש מהשופט לנהוג במידת הרחמים, בתנאי שהגבריר יבטיח לשפר את התנהגותו. ההסכם הצליח, הגבריר לא הפך אמנם נער לדוגמא, אולם גישתו למדריכים השתנתה.

כאשר קיבל המנהל הנוכחי את המעון לידיו, לפני כחמש שנים, לא נמצאה בו אשה אחת. הוא החליט לשנות במידת-אפשר את המצב הבלתי-רצוי, קיבל לעבודה שלוש עובדות מסבס, מורה אחת ואם-בית. שנתים חיש עד אשר מצא אשה שתסכים — ותצליח — להיות אם-בית. לא פעם פנתה אליו אם-הבית כשדמעות בעיניה. כי החניכים, ברצונם לפגוע בחברה שהקימה אותם מקירבה, היו בוחרים דחקא בחוליה החלשה של החברה — האשה. לא היו אלה פגיעות גופניות, אלא מילוליות או נפשיות. לפני שבועיים, למשל, התרסבו הגברירים בגשם. המנהל פקד עליהם לעלות לחדריהם ולהחליף את הבגדים הרטובים. כמה מהם התפשטו ערומים, התעצתו בהפגנה גסה לעיני אם-הבית. גם במקרים אלה, אין בידי המדריכים כל נשק מלבד ההשפעה האישית. "האם היית קורא לאמך זונה, או מתנהג כך לפניך?" שאל המנהל. הגבריר המבויש הריץ את ראשו, אולם לא היתה ערובה כי בעוד שבוע-שבועיים לא יחזור על אותו מעשה. כי את מלחמתם נגד הרגליהם הפקרות של החניכים חייבים המדריכים לנהל מדי יום ביומו מחדש.

★ ★ ★

בריותו של דובי

למשטר ב"עונן" דומה במידה מסוימת למשטר בקיבוץ, או במחנה של הנח"ל. החניכים קמים בשש בבוקר, מסדרים את מיטותיהם לפי סדר צבאי קפדני, מטאטאים ושוטפים את חדריהם. אין הם נדרשים לרוץ ריצת-בוקר, או להתעמל. בשעה שמונה, אחרי ארוחת-הבוקר, עובדים הם ביקורת המנהל בחדריהם. משמונה עד 12 עליהם לעבוד באחד

לפני הסורג: מנהל המוסד טיבי גרום

מחמשת בתי-המלאכה של המוסד: מסגריה, נגריה, סנדלריה, מתפרה ומכבסה. אחריהם עובדים הם שתיים נוספות ומתעסקים במישחקי ספורט וחברה בהדרכת מדריכיהם, או לומדים בכיתות מיוחדות.

ממבט ראשון, אין אלה חיים קשים במיוחד. על כל פנים, אין להשתתף אל החיים בבית סוהר. אך עבור הגברירים היושבים בעונן, אין החיים שם קלים כלל ועיקר. כי מזה שנים — ולעתים שנים רבות — לא חיו תחת עול משמעת, לא הכירו בחובה כלשהי כלפי החברה. אחד מהם יושב במעון מפני שמגיל 12 הסתובב ברחובות בארשבע, בחברת פושעים מבוגרים ממנו, ובליל ההפגנה העדתית שם, לפני כחצי שנה, היה אחד ממיידי האבנים בחלונות הראחה. שני הוא הכיס המפורסם ביותר בארץ. אחיו המבוגר, היושב בכלא, הוא אחד ממבירי החשיש הגדולים בארץ. שלישי הוא בן של אקדמאי ילידי-גרמניה, אשר המריבות התכופות בין הוריו דחפו אותו לרחוב ולשוורתיה של כנופית גנבים. רביעי הוא תושב ואדי סליב, שביום ההפגנה בהדרה-כרמל ליחה את המפגינים ואסף אחריהם מחלונות הראחה המנופצים. כתי להביא נערים אלה ליי חיים חברתיים כלשהם. במסגרת בקועה וממושקעת, חייבים המדריכים לנהל מלחמה עיקשת יומיומית בהרגלים שהגברירים קנו במשך שנים של עוובה.

מקרהו של דובי הוא דוגמה קלאסית. שעה שישבתי בחדרו של מנהל המוסד, הגיעו לשם שני שוטרים. "אנו מחזירים לכם את דוידוביץ' דובי", הודיעו למזכיר המוסד, שקיבל מידיהם את הגבריר פרוץ-השער ונתן תמורתו קבלה רשמית. דובי, גבריר בן 15, היה לבוש בלוג'ינס וחולצה מלוכלכת, על לחיו התערבבו פצעי-בגרות וניצנים של זקן. אצבעות ידו הימנית היו מוכתמות בניקוטין של סיגריות אינספור. "למה ברחת?" שאל המנהל. "למה שלא טוב לי כאן", השיב הגבריר.

מה בדיוק לא טוב לו? "החברה הגדולה. אומרים לי קום, שב, פה אסור לך לעמוד. ואם אני לא עושה מה שאתם אומרים — טראח! ובכלל, פה רק מתקלקלים. מישו כאן יצא בסדר?" המנהל מסביר לו כי זכותם של החניכים יותר לדרוש ממנו שיסתגל לסדרי המקום, ביחוד מאחר וחלק מהם ממלאים תפקידים כעוררי המדריכים. ואשר לתוצאות השויה

במקום: "אתה יכול לברוח עוד פעם, אנחנו לא נרוץ אחריך. אבל כדאי לך להכניס לראש שאתה צריך להיות פה שנה-חצי. בתקופה זו אנחנו ננסה לעשות ממך בן-אדם. אם תרצה — זה ילך יותר קל. אם לא תרצה — זה ילך יותר קשה, ואולי לא ילך בכלל. האמן לי, אתה היחיד שיפסיד."

דובי זה, כפי שהסתבר לי לאחר מכן, לא היה כבשה תמימה. הוא בן משפחה ירושלמית מן הישוב הוותיק, שהפסיק את לימודיו אחרי חמש כיתות יסודיות והחליט כי אינו רוצה גם לעבוד. הוא היה אוכל וישן בבית הוריו, מבלי לשלם פרוטה, ולעת ערב היה יוצא לגנוב ולבלות עם גברירים אחרים. גניבתו האחרונה הסתכמה ב"לירות. כל יישותו זעקה נגד המשטר בעונן — לא מפני שהיה קשה או רך במיוחד, אלא מפני שהיה משטר. לא העובדה שהחניכים הוותיקים התלכשו עליו היא שהבריחה אותו, אלא עצם ההכרח להיות במסגרת משמעתית כלשהי דחפה אותו מעבר לגדר התחיל.

★ ★ ★

מכות עץ מוגרש הכדורגל

לדובי דוידוביץ' ולעשרות חניכים אחרים לא היה קשה לברוח מעונן. משך רוב שעות היום פתוח השער, ואילו גדר-התחיל אינה יכולה להוות מחסום בפני השאיפה לחרות. המנהל והמדריכים יודעים זאת היטב. לדעת, אין זה הוגן להעמיד נערים שפויים במבחן של אפשרויות כה קלות לברוח. המנהל מכיר את הסיכון וממשיך לקבל אותו על עצמו, כסיכון הכרחי במלחמתו להחזיר את הגבריר השפוט למושב. למעשה, בטוח כמעט לגמרי כי ההלם הראשון של הכניסה למוסד ידחוף את הנער לברוח.

פעם-פעמים נותנים לו לברוח. לא היה כמעט מקרה אחד שהבורח לא חזר לעונן — אם מרצונו החופשי, אם בידי המשטרה. במקרה שהבורח הינו מסוכן שלשום הציבור ולרכושו, חייב מנהל המוסד להודיע על הבריחה למשטרה. זכותו גם לדרוש, במקרה והבורח לא ביצע כל עבירה מחוץ למוסד, כי לא ייפתח תיק על בריחה. בזכות זאת משתמש הוא כנשק במלחמתו עם הנער. אם ישנה הנער את דרכיו, יבטל המנהל את תיק הבריחה. אחרת — יובא לדין ועונשו יחמר. שוט זה אמנם אינו לפי רוחם של פסיכולוגים מתקדמים, אולם מבחינה משמעתית הוכיח לא פעם את יעילותו בעונן.

לא מוזן ביקש אחד הנערים חופש-תשובה, לפני תורו. משלא נענה, הסתלק מהמוסד, שב כעבור 48 שעות עם החוורים מחופשה. "מה יעשה לי המנהל — לא יתן לי סיגריות? אני ציפצץ עליי!" הכריז בגאחה בפני חבריו. החברים ציפו לראות כיצד יגיב המנהל על ההתגרות. למרות שתיק כזה זוכה לבירור משפטי רק כעבור חמישה חודשים, הובא נער זה לפני שופט תוך עשרה ימים, נשלח לחודש מאסר — דבר שלימד נערים אחרים כי לא כדאי לברוח.

הסביר המנהל את גישתו: "מוסד עונן אינו מוסד המיועד להעניש, כי אם לחנך. ולחנך איראפשר בכלא סגור ומסוגר. את הנער השפוט אנו מנסים להחזיר למושב לא עלידי העונשת המתמדת, כי אם עלידי העסקתו. אילו הפכו מוסד זה למוסד סגור לגמרי, היתה מתפתחת כאן מאורת שחיתות ורשע, ממש כבבית-ספר לפושעים."

הגבריר שמגיע למסכנה כי לא כדאי לברוח, וכי כדאי לשחק את המישחק לפי כללי המנהל, הגיע למעשה לנקודת-המיפנה. המדריכים מטילים עליו חובות רבים יותר, דורשים ממנו התנהגות קפדנית יותר ועזרה מצידו בטיפול בחבריו המפגרים יותר. וזהו מלחמה קשה מאד, בין הגינון הקר של הגבריר לבין כל הרגליו הקודמים. הוא נרתם למעמסתו, סובל בשקט את ייסורי ההסתגלות למסגרת החברתית החדשה — עד שתאמר הוא מתפרץ ללא סיבה, כפי שקרה פעם בשעת מישחק כדורגל. על מגרש ארעי שיוחקו 12 חניכים בהתלהבות רבה. לפתע, מבלי שאספיק לראות מה גרם לכך, החלו שניים מהשחקנים מתגוששים. הם החליפו מבטים רצחניים, הלמו אחד בחזהו הערום של השני באגרופים חסרי רחמים. גם אחרי שהפרידו המדריכים ביניהם, המשיכו השניים להביע את שונאתם בקללות. אחד היה אותו כייס מפורסם, השני בחור רציני העומד בפני שיחזור. הם עצמם לא ידעו מה גרם להתפרצות הזעם. הם רק ידעו שהמתחות המצטברת היתה חייבת למצוא לעצמה פורקן.

במקרים אחרים, האלימות היא מתוכננת. כמו במקרה בו מכר אחד הנערים חגורה לחברו, תמורת שלוש לירות. הקונה שילם לירה אחת על חשבון הקניה, ובחופשתו הראשונה מכר את החגורה מבלי לשלם את עודף המחיר. המוכר התרגו על הפרה גסה זו של האתיקה המסחרית המבוטת ביותר, ובעת שהקונה נעדר מן המקום, פרץ יחד עם חבר לחנך חדרו. היה זה, במקרה, חדר ליחיד, כי הקונה היה ידוע כהומוסקסואליסט מושבע. השניים הרסו כל דבר שמצאו בחדר, קרעו את הבגדים, תלשו מן הקיר את נקודות-החשמל. "זה ילמד אותנו לכבד את המלה שלו!" הודיעו. בעל החדר ההרוס ראה את החורבן ודמו עלה לראשו. הוא ניגש לחדרו של מוכר החגורה, שבר לו חמישה תקליטים. השניים הובאו למשפט בפני המנהל.

כי בניגוד לנעשה במוסדות סגורים בחוץ-לארץ, או בבתי-הסוהר בארץ, אין לחניכי עונן בית-משפט פנימי משלהם, אשר יכול להטיל עונשים — לעתים עד הוצאה להורג — על חבר שפגע שלא כחוק בחבר אחר. יש להם אמנם ועד, אך תפקידיו טכניים בלבד ונוגעים רק לסדרי חלוקת בגדים, קביעת תפריט ופעולות תרבות. משמעתם הפנימית אינה די חזקה, למשל, כדי להבטיח שמירה מוחלטת על העקרון שמנהל המוסד ומדריכיו משתלים להחזיר בהם השכם והערב — כי אין בשום פנים לבצע עבירה בקירבת המוסד. לא פעם גם התמרמרו תושבי השכונה נגד קיומו של עונן בקירבתם. לאחרונה אף החרילו היחסים בין השיכון לבין חניכי המוסד, וקרה שבכאוב הנערים לבקר בקולנוע המקומי, קראו לעברם כמה מן התושבים: "פושעים!" המנהל וסגנו כינסו את חברי המועצה המקומית, הרצו בפניהם על בעיות המוסד, ביקשו את שיתוף-פעולתם בחינוך הנערים ובהבנתם. בעוד שבועיים תקיים המועצה אסיפה פתוחה לכל התושבים, בה יחזור המנהל על הרצאתו.

"יש כאן כמה בחורים", סיפר לי חניך, כששאלתי על משמעת פנימית, "שעושים צרות. רק כדי להוכיח שהם הגיבורים הכי חזקים כאן. מרביצים לילדים קטנים, בורחים מהמוסד. בי הם לא נוגעים, כי הם יודעים שיש לי חברה משלי בחוץ, שיכולים לחסל אותם יחד-שתיים. אבל הנערים האחרים סובלים מהם בכל מיני דברים קטנים. פעם דיברנו בנינו שחניכים לתפוס אותם כלילה ולהרביץ להם, אבל שום דבר לא יצא מזה. כי כאן כל אחד עושה בשביל עצמו."

★ ★ ★

גם חידון תנ"ך

כמו כי מירדחין, אין עונן יכול למלא את תפקידו לולא היה מצויד בכמה סתומי בטחון, המסוגלים לשחרר מעט קיסור ברגעים מסוכנים, כשהסור כולו מאיים להתפוצץ. סתומם כזה הוא מתן חופשה חוקית לנערים, בדרך כלל אחת לחודש. הנער מתפרק מן המתח המשמעי והחברתי שהצטבר בקרב, בא במגע עם העולם החיצוני. אם יש לו נערה, הוא מבקר אצלה, או שהוא מבזה בחוג משפחתו.

סתומם שני היא עבודת-החוף. כאשר מגיע החניך לשלב מתקדם של משמעת פנימית והרגלי-עבודה, מסדרים לו מדריכיו עבודה בשכר, מחוץ למוסד, בתנאי שיחזור מדי ערב למוסד. משכרו עליו לשלם את הוצאות-הביטוח ולקנות פריטים מסוימים של לבוש, אשר אין המחסן יכול לספק לו. יתרת הכסף מתחיל המוסד עבור, לקראת שיחזורו. עבודה זו ממלאה גם תפקיד חיוני נוסף: היא מכניסה את הנער בהדרגה לחיים הקינים. מאחר ועונן הוכר כסניף עצמאי של הנוער העובד, מצויד הנער גם בפקס חבר, המקנה לו זכות לקבל עבודה בלשכת-העבודה בעיר, בעת שיחזורו. אולם קשה למצוא עבודה לכל נער, וגם לא כל נער אפשר להוציא מחוץ למוסד. העבודה בתי-המלאכה של עונן מספקת אמנם תספור קלה, אך לא תשלום. בשים לזיכרון כי דמי-הכיס החודשיים של נער הם 2.800 ל"י, וכי מסכום זה חייב החניך לשלם עבור סיגריות וביקור בקולנוע, האפשר להרוויח עוד כמה לירות הינה חשובה ביותר, לא רק להקלת מצבו של הנער, כי אם מהמרצה לעבוד וכצעד מעשי לקראת ההרגל להשיג כסף בעמל ולא בגניבה.

נופלת מזו הנהוגה במחנות צבא. אולם כדי להישאר שבע, הייב החניך למעשה לאכול את כל האוכל המוגש לו. אין מנות חופשיות מלבד הלחם, ולאחר שבמשך כמה ארוחות ויתרתי על פריט אחד — לחם, דיסה או איטריות — יצאתי מהמוסד רעב. על קיבה ריקה או חצי־ריקה אפשר אמנם להחזיק פושעים, אולם אי אפשר לחנך.

● צוות העובדים — 12 מדריכים, ששה אנשי שרותים — נראה מספיק בהחלט כדי לספל 35 נערים. אך הטיפול נעשה כאן מסביב לשעון, בשבתות ובחגים, והמעמסה כבדה למדי. כאשר חייבים מדריכים גם לנסוע עם נערים, או לשרת בשרות מילואים בצבא, יורדת מן ההכרח רמת־הטיפול וההשגחה בנערים, ונפרצות פירצות לבערות או למעשים אסורים. במידה שהצלחתי לברר, אין הם זוכים גם לסיוע מקצועי נאות הן בהשתלמויות והן בהעמדת צוות פסיכולוגים לרשותם, להבנת נפשו של הנער.

אילו יכול היה המנהל לשנות את התנאים, היה בראש וראשונה משנה את מיבנה המעון. תחת מוסד איזור הנופש והבילוי של תל־אביב, היה מעתיקו למקום מרוחק בגב. תחת מוסד מעורב 35 חוסים, היה מקים מוסד ל־90 נערים, מחולק לשלוש מחלקות: מחלקה סגורה למקרים קשים ולמתחילים; מחלקה סגורה־למחצה למתקדמים יותר; ומחלקה לעבודה־בשכר אם במוסד עצמו ואם מחוצה לו. עד אז חייבים המנהל וחבר עוזריו ללחום את מלחמתם בתנאים הקיימים.

איזה סוג אנשים הם?

★ ★ ★

המשוגעים דובר

המנהל טיבי גרום הינו דמות ידועה. הוא אינו סתם גייג'י, אלא אדם ליהוט. שפמו הוא המפורסם ביותר בארץ. עוד מן הימים שבהם היה טיבי גרוס מדריך בקורסים לרס"רים של צה"ל. בגיל 13 עלה ארצה מצ'כיה ובגיל 15 כבר גוייס להגנה. הגבר בעל עיני התכלת החדות הינו כיום בן 40 שנה — מהן 20 שהוקדשו לשרות צבאי. תחילה התגייס לנוטרות, משם עבר לצבא הבריטי, ממנו שוחרר כרבי־הסמלים היהודי הידוע ביותר בצבא הוד מלכותו. הוא עבר ישר למגננון ההגנה ומשם לצה"ל. תחילה בחיל הרגלים ומאוחר יותר בחיל־הים. את הקאריירה הצבאית שלו סיים לפני חמש שנים כרבי־סרן.

אז בדיוק פנה אליו שלמה שפר, שהיה חניכו בצבא, הציע לו גיב שכולו אתגר: לשמש

נקודה חיונית אחרת היא נטיעת ההרגשה בלב החניך כי נותנים בו אמון. לרוב, אין המדריכים מתחרטים על מתן אמון. על כל פנים, לא כשמדובר באמון אישי. פעם לשבוע, למשל, מוסר המנהל בידי אחד החניכים 35 לירות, כדי שיערוך בהן קניות במכולת הסמוכה. המנהל אינו זקוק לעזרה זו, והוא נהניג נוהג זה כהודמנות להוכיח לחניכיו, הלכה למעשה, כי יש לו אמון בהם. הנער יכול להשליך את הסל ולהסתלק העירה עם הכסף. לא יקרה לו כלום. הוא יבלה כמה שעות טובות, ולכל היותר יוריד לו המנהל את מנת הסיגריות השבועית. אולם עד כה לא איכזב איש מן החניכים את מנהלו בשטח זה.

זוהי דוגמה בולטת של הצלחה. בשטחים אחרים אין הדוגמאות בולטות כל כך, או שאינן קיימות כלל. במידה רבה תלויה הצלחה בהשפעתו של המדריך אשר נגדו לוחמים, מלבד הרגלי הגברר ונטייתו הטבעית להתמרד, גם המנהיגים השליליים המשתלטים על החניכים במוסד. מנהיגים אלה משתלטים בזכות כוחם הפיזי, ערמומיותם או מעמדם הפוליטי בחוץ. הם יכולים להשפיע על אנשי־אמונם לברוח עימם מן המוסד, להשתתף בפריצה לבית או בגניבת מכונית, או סתם להמאס את החיים על מדרוך מסויים. נגד מנהיגים אלה מנסים המדריכים להציב מנהיגים משלהם, שיעוררו את חסידיהם לעסוק במשחקים פחות אסורים כמו כדורגל, פינג־פונג או אפילו היאבקות לא נקיה ביותר.

לפני שבועיים הונהגה בעונן שיטה חדשה: על אף אי־התאמתו של הבנין לכך, חולקו החניכים לשתי קבוצות, הצופים והבונים, והוכרו על תחרות ביניהן לכל אורך החזית. המנהל מעניק נקודות עבור ניקוי החדרים, סידור המועדון הקבוצתי, תחרות כדורגל, אלפיות פינג־פונג, נערך אפילו חידון תנ"ך, באחד מערכי שהות במוסד. החניכים ישבו בשהי קבוצות, ובמרכז שני מדריכים. "מי אמר למי עברי אנוכי?" שאל המדריך. "משה רבנו," השיב נציג הצופים. "אברהם אבינו," נישט איש הקבוצה היריבה. המדריך נד בראשו לשלילה. לבסוף זכו הבונים בנקודה אחת, כאשר ניחשו כי אומר הפסוק היה יונה הנביא.

איזה אשה ערכה חידון? שאל המדריך. הנערים השיבו: שרה אמנו, שושנה דמארי ולבסוף — מלכת שבא. היו שאלות שאני עצמי לא ידעתי לענות עליהן, אבל איני נתיימר להיות ידען גדול בתנ"ך. בסוף הערב צברו הבונים 33 נקודות, הצופים 24. המנצחים התרכזו במעגל השמימי קריאת, "כייק היי" שהעידה את הקירות. לרגע שכחתי כי אני נמצא במוסד לעבריינים צעירים. לרגע שכחו גם המרעיעים עצמם כי הם נמצאים במוסד לעבריינים צעירים.

★ ★ ★

דו"ח סודי לצבא

פי תקנות החסות לנוער, הקוראות למוסד עונן בשם מעון, לתקופת ההחזקה בשם חסות ולנוער השפוט בשם חוסה, רשאי כל חוסה לפנות אל ועדת השיחרורים כחום שנת חסות ולבקש שיחרורו. יושבים בועדה שופט הנוער דוד רייפן, קצין המבחן הראשי, נציג הממונה על המעונות מטעם משרד הסעד, רופא פסיכיאטר, ומחנך איש ציבור. הם שומעים את בקשת הנער, דנים בגלוי אם הגיע לשלב בו יוכל לצאת את המוסד מבלי להחת סכנה לציבור. מנהל המוסד בו התחנך הנער חייב ללחץ את דעתו בגלוי, בנוכחות הנער.

בטרם יחליטו, מבררים חברי הועדה מה סיכוייו של הנער להיקלט בחברה, אם ישוחרר. על כך מוסר דו"ח קצין המעקב המחוזי, שתפקידו להכין את הקרקע לקליטת הנער עוד בטרם שוחרר, וללחצו בכיוריו הראשונים אחרי שיחרורו: מציאת עבודה, מקום מגורים, לימודים, תעסוקה רוחנית. במקרים רבים, מתגייסים המשתחררים ישר לצבא. עוד בהיותם במוסד, מסדיר המנהל עבורם את סידורי גיוסם, גם אם טרם הגיע זמנם להתגייס. במקרה זה מעביר קצין המעקב דו"ח סודי על הנער אשר רק קצין אחד בשלישות הראשית יכול לעיין בו, לפני הצבת הנער ליחידה שתתאים ביותר לעברו ולאופיו.

היתה תקופה, בה היתה קיימת בצבא נטיה לחרת לחלוטין על שרותם הצבאי של נערי מוסד. אך תה הוברר כי דוקא הצבא מסוגל להחת תחנת־מעבר מוצלחת לנערים אלה, מן המוסד הסגור לחיים האזרחיים. הסכנה הגדולה האורבת לנערים: שהם עלולים לשכוח כי המסגרת הצבאית נוקשה ואינה יודעת פשרות, להסתכסך עם המפקד ולברוח מן המחנה כשם שברחו מעונן. אלא שבצבא נחשב מעשה זה לעריקה והוא עשוי לגרור אחריו עונשים כבדים ביותר.

★ ★ ★

נרקומן בן 17

שעת טיורי הידיו עם רמי, מחנך לגדרות המוסד, שאלתי אותו מדוע קראו לו פעם־פעמים הנערים "שיש" בליגלוג. "זה מפני שאני מעשן חשיש," ענה גלוי. הסתבר כי הנער בן 17, עבר את כל גלגולי ההתמכרות לסמים־משכרים, עד שהגיע נרקומן מושבע. "בלי זה אני לא מסוגל לחיות!" התהודה. "כל פעם שאני יוצא, אני משיג לי חתיכה ביפו. לא צריך כסף. החברים שלי שם הם הסוחרים הכי־גדולים בחשיש. אני מחזיק את החשיש במקום־מחבוא מחנך למחנה, וכל פעם מכניס איזה גרמים בפנים. בלי זה, אני אבוד."

פעם נשאר רמי ללא מלאי של חשיש. "קיבלתי התקפה. התחלתי להשתולל, שברתי כסאות, התנפלתי על החברה, קצף עזה לי בין השפתיים. תפסו אותי בכוח וקשרו אותי למיטה, אבל קרעתי את החבלים והמשכתי להשתולל. קראו לרופא והוא נתן לי זריקה. כשהתעוררתי, אמר לי הרופא שלוקחים אותי לבית־חולים. לקחו אותי לבתיים. שבועיים וחתיקו אותי שם. נתנו לי זריקה ארבעה וכדורים. בסוף הלכתי לרופא ואמרתי לו: אם תמשיך להחזיק אותי בין משוגעים, אהיה גם אני משוגע. החזירו אותי לעונן."

בעיה זו של הנרקומנים מציגה בכל חומרתה את החולשה העיקרית של עונן: אין בו כל אפשרות להפריד בין הסיגים השונים של חוסים. נערים, אשר בחודשים הראשונים ראוי להחזיקם במשטר חמור יותר, באגף סגור, מסתובבים עם נערים מתקדמים יותר, אשר אפשר לתת בהם מידה רבה של אמון. הם מנצלים את החופש־היחסי כדי לברוח מן המוסד, להסתבך בעבירות נוספות ואולי לאבד על־ידי־כך את ההזדמנות האחרונה הניתנת לחזור למוטב. נערים שהגיעו לשלב השלישי, של עבודות־החנך שלפני השיחרור, סובלים מכך שאין המוסד יכול לספק להם את המעז להם. עליהם לקום בחמש בבוקר, שעה שאין איש במטבח שיתן להם אוכל, והם חוזרים מאוחר בלילה, אחרי שארוחת־הערב כבר הוגשה ואין אלא אוכל קר או לחם עם ריבה. יוצא שבהיותם טובים יותר מחבריהם, חייבים הם לסבול. והעיקר: אין אפשרות לבודד את הנערים הזקוקים לטיפול רפואי ממושך, כדי שייגמלו מנטיית הרומס־סכסאוליות או נרקומניות. הם מסתובבים עם יתר הנערים, מדביקים אותם במחלתם הנוראה.

בשיה במשרדו, אחרי שכל הנערים שכבו לישון, סיפר לי המנהל: "החברה הטילה עלינו לרפא את הנערים האלה, ולהחזירם לחיים מועילים. אבל היא לא סיפקה לנו את התנאים הדרושים למילוי התפקיד". התנאים בהם מתנהל עונן:

● אין כל תחבורה למוסד. אם יש להתחנך נערים בורחים, חייבים המדריכים לעשות זאת באוטובוסים, קיימת סכנה שהנערים יברחו או ינצלו את הנסיעה כדי לכיים מישוה. במקרה של אסון, אין אפשרות להסיע את הנפגעים ללא דיתוי לקבלת עזרה־ראשונה. עובד הנוסע העירה, אינו יכול לבקר בהצגה שניה של קולנוע כי האוטובוס האחרון יוצא מנתניה בשעה עשר בלילה ומתל־אביב ב־11 בלילה.

● המיבנה הוא של תחנת המשרה לשעבר בסידנא־עלי. אמנם הנקיון והתחזוקה נמצאים על רמה גבוהה, אך מראהו החיצוני קודר ואינו מעורר את הכבוד הדרוש לחינוך.

● תקציב התזונה עומד על 29 ל"י לנוער לחודש. התפריט צנוע, מבושל ברמה שאינה

● קיימים בסך הכל תשעה מוסדות נערים עזובים ועברייניים צעירים בארץ, בהנהלת משרד הסעד, מהם שניים מנושרות.

מאחורי הסורג: גנב בן 16 מבאר־שבע

כסגנו בניהול עונן. עד אז הספיק המוסד שעל חוף הרצליה להחליף כחצי־חריסר מנהלים, וכאשר הגיע לשם טיבי נמצאו בו 13 עובדים ושלושה חניכים. היתר ברחו. כעבור כשנה, עבר שפר לתפקיד אחר וטיבי גרוס היה למנהל המוסד. האיש שבמשך 20 שנה לימד אנשים להרוג, מצא את עצמו מלמד לחיות. חמש השנים שחלפו מאז גיבשו בו פנאטיות למקצוע. עד כדי כך, שגם אשתו נדבקה בשגעון ומשמשת כמורה באותו מוסד. כאשר כל יתר העובדים — מלבד השומר — עוזבים את המוסד בלילה, נשארים טיבי גרוס ובני משפחתו הדיירים היחידים במוסד, מלבד הנערים.

סיפורו של סגנו נשמע כלקוח מתוך מלודרמה על נערים פושעים. חיים אלבחי הגיע בפעם הראשונה לעונן לפני תשע שנים, כמחליפו של האופה. הוא השאיר את מכוניתו בחצר המוסד, נכנס למשרד לקבל אישור על מסירת הלחם. משחזר, גילה כי קופסת־הכסף נגנבה מתחת למושב. הוא ביקש מהמנהל לכנס את כל חניכיו למיסדר, פנה אל הנערים בבקשה נרגשת: "אני איש עובד, ואם גונבים ממני כסף לא יהיה לי ממה לקיים את משי פחתי. אני מבקש מכם — מי שלקח את הכסף מהמכוונה, שיצדע צעד אחד קדימה." הש' תררה דומיה רחוקה־הפתעה. לבסוף צעד אחד הנערים קדימה, וביום 15 הל"י שגב.

המנהל ביקש מאלבחרי, בעל מכסבה לפי מקצועו, לעבוד במחסן הבגדים כעובד זמני. כיום קוראים חניכי המוסד לאלבחרי (50) "ציגו" או "אבא", והוא סגן המנהל. ארבעה מדריכים קבוצתיים, מדריכים לחגרות, מסגרות, סנדלרות, חייטות ומכססנות, שני מורים ואמביט משלימים את הצוות החינוכי העושה את העבודה בעונן.

כיום, זוהי עבודה קלה־יחסית. הנערים הגיעו למעון בשלל גניבות, התפרצויות או תקיפות. אין עדיין בארץ רוצחים צעירים, ופושעי־המין הצעירים מעטים מאד. אולם אי אפשר לסמוך על כך שהמצב לא ישתנה. להיפך: הנסיון בארצות אחרות נותן יסוד לחשוש כי גם בארץ יגיעו הגבררים לידי רציחות ופשעי־מין המוניים תוך ארבע־חמש שנים. עדיין נמצא המצב בנקודת התהוות, בה אפשר לעצור את הגלגל הקטלני. אולם את הגלגל יש לעצור לא בעונן, כי אם בשלב מוקדם הרבה יותר: בבית־הספר, במיגרש השעשועים, במועדון הנוער. כי שם נורע זרע הפורענות.

מגזרת ה"מולך" של רייפר
האמנים אמרו: זו לא אמנות

ספרים

מקור

מערכון תוכי

בת איה (רומן היסטורי מאת אריה קוצר, הוצאת מצדה, 544 עמודים) היא רצפה משבט בנימין, פילגשו של שאול ומי ש־הביאה לכליונה של מלכות בית שאול, לאחר שהפכה לסלע המחלוקת בין אבנר בן־נר למפבושת, בן שאול. ברומן עב־כרס ורצוף אירועים כסרט תנ"כי, מהדהד היא, לדעת אריה קוצר, אף הגורם המאין והמפורר של מלכות דויד.

רוב הרומנים התנ"כיים מסתכמים בסכנה גדולה הוא מגולל השואה עם המקור, ברור ש־מעט מאד סופרים יכולים להציע גיבוש ובהירות כזו של האירועים, כפי שהם מר־פיעים בתנ"ך. לרוב הם מסתכמים בפרוש שרירותי יותר ושרירותי פחות של סיפורי התנ"ך, תוך שהם גודשים את התוכן ה־תנ"כי העז בתיאורימלל דלילים.

קוצר אינו מגיע אף לכך. ברומן רב־עמודים הוא מגולל סיפור־עלילה שכל ה־קשר שלו לתקופת שלטון דויד הוא בשם בלבד. בסיפור כזה אין הוא חוסך במין ובאלימות, כדי להצמיד את הקורא למרחש, נכשל בכך לחלוטין בגלל העדרו של הגורם הספרותי הראשון במעלה: הכשרון.

חדש וקריא

"קשת" בעון

● **קשת** (רבעון, חורף תש"ז, בעריכת אהרון אמיר, הוצאת עם הספר, 186 עמודים) היא עדיין, למרות חמש קודמותיה, סגנונית קשת בענין. מכילה, נוסף על תמ־רווייהדרק הקבועים מדי של הספרות וה־שירה הישראלית, הדורכים־כמעט־על־המקום, מערכון של משורר יפאני מורו בטיבו, אה־בתו של סוזורו, ושירים של אישה־פסרת השלגים הפולני אדם האזיק, חובבי הסיפורת הישראלית ימצאו בה סיפור קצר של אב־רהם יהושע ושלושה פרקים מספר ארוך יותר של עורך הרבעון, אהרון אמיר; שני רוביה כקנה מידה: מאמר של אורי ראפ, הדן בלוליתס כמושג; מאמר של יהושע גל־בוע העוסק בנושא קרוב לו: ההפשרה ו־חוסר ההתפשרות בספרות הסובייטית; מא־מר העלול לעניין את העורכים לבעיות המר־חב: מרוקן בלי צרפתים מאת סימון לאקר־טרי; ורשמי מסע בבורדיסטן של המוחן־אדוארד סבילה — זהו קציר המאמרים ב־רבעון.

● **דבש ועוקץ** (קובץ מכתבים מאת חנוניה רייכמן, ציורים: יוסי שטרן, הוצאת שרברק) הם חלק מהשפע שלא קשה עדיין עוקצו משל המיכתמאי רייכמן, העוסק ב־חיות, ילדים ופוליטיקאים.

● **מסיפורי בית אחד** (סיפורים מאת ברוך אורן, הוצאת מערכות), מנהל יד לבנים בפתח־תקוה מספר על מעללי גבורתם של עשרות לוחמים, שתמונתם, ב־מסגרת שחורה, ניצבת על כותל המזרח של הבית.

אמנות

בידור

שגטון המיפ־שעשרה

המבקרים במועדון־הלילה הניאפוליטני לה קונצ'יניה, ידעו כלל אחד — במועדון זה אסור להתפרע. כי הפסנתרן רחב־הכתפיים, שפרט על הפסנתר מדי ערב במועדון, לא אהב נגנן שעד שהיו פורצות במקום תג־רות־ידיים בין מלחים וזים לבין ברוינים מקומיים. הוא היה עוזב או בשקט את פסנתרו, מפשיל את שרוליו ומשליט בעז־רת אגרופיו קצת סדר במועדון. אחדים מן המבקרים זכרו את האגרופים יותר מאשר את המוסיקה שלו.

מרינו מרינו, אחד מכוכבי הזמר הפופר־לריים ביותר כיום בעולם כולו, היה עד לפני שלוש שנים מוסיקאי איטלקי אלמוני, אחד מני אלפים שאפשר למצוא בכל סימטה באיטליה. האיש שפירסם את המפורסמים שבפומוני איטליה בשנים האחרונות, כמו גואינוה, הוא בן למשפחת מוסיקאים, מכפר קטן בסוסקנה שבאיטליה.

כבו ניצח בתחרות מוסיקאית את פוציני הגדול. אביו היה מנהל תזמורת עירונית. אחיו היה חצוצרן ראשי בתזמורת שרות־השידור האיטלקי. אחותו היא זמרת סופרן ידועה בנאפולי. ומרינו עצמו כבר הקים תז־מורת ריקודים של נערים בהיותו בן 12.

זעקות ומיקצבים. מרינו בעל הגוף לא ידע בדיוק מה הוא רוצה להיות. הוא למד בבית־ספר ימי, עבר משם לבית־ספר גבוה לחשמל. הוא הצטיין בהיסטוריה וב־ספרות, אבל כל זה היה רק חובי. מרינו החליט לעסוק במוסיקה. כדי ללמוד נגינה וקומפוזיציה, היה עליו לעבוד כמטאטא רחובות וכסדרן בקולנוע, עד שהגיע לבסוף למשרת נגן במועדון־הלילה הניאפוליטני.

הוא המשיך כך שש שנים. בתקופה זו חיבר מוסיקה לשתי הצגות רבי בלתי חשוי־בות, המשיך לעבד נעימות ידועות בסגנון הגיו האמריקאי. יום אחד החליט להקים רביעיה. הוא פירסם מודעה בעתון ומעשרות הצעירים שהציעו את עצמם בחר לו שלו־שה, עמם הקים את רביעיית מרינו מרינו. תוך שבועות מספר אחרי שיצא בהופעותיו הראשונות, זכה מרינו בהצלחה עולמית. שירי רביעייתו, שהם בעיקר מוסיקה לרי־זורים, הכניסו דם חדש ואיפנה חדשה ל־פזמון האיטלקי. הוא הפך לאילליל המוסי־קאי של בני־הטיפש־שעשרה, שהבטיחו לו הצ־לחה מסחרית בכל מקום בו נשמעו שיריו מלחוי־זעקות־קורעות־לב והקצבים המסעירים. בתחילת החודש הבא יופיע מרינו גם בתל־אביב, יתן הזדמנות למעריציו לראות גם את מקור הקולות שקסמו להם.

מגזרות

אמנות כלואה בצריר

החודש נפתחה במוזיאון תל־אביב התע־רוכה הכללית של אמני הקיבוצים בישראל. 80 ציירים ו־16 פסלים מכל זרמי התנועה הקיבוצית מציגים בה את יצירותיהם החד־שות. רק לאמן — איש קיבוץ — אחד לא נמצא מקום בתערוכת ענק זו. למרות ש־יתכן שהערך האמנותי של יצירותיו עולה על כל מה שהוצג בתערוכה זו, נאלץ ה־אמן להציג את יצירותיו מחוץ למסגרת, כי מוזיאון הקטן לאתנולוגיה בחיפה. הסיבה לכך נעוצה בעובדה שיצירותיו של משה רייפר (52), חבר קיבוץ יגור, אינן נוצרות במכחול או בעפרון, גם לא במספלת אבן. כי רייפר הוא אמן המספרים — מס־פרי מניקויר חדות וקטנות.

זאת אינה אמנות, זו אמנות, טענו אנ־שי אגודת האמנים שסירבו להכיר ברייפר כאמן. היה יסוד־מה לטענתם זו, כי בקרב עמים מספר נפוצה עשיית מגזרות הנייר כאמנות עממית. אצל הסינים ובני יאווה הקדומים, אפשר למצוא מגזרות־נייר מהמאה השביעית לספירה. יותר מאוחר נפוצה גז־רת הציורים והתפשטה לאירופה, שבה החלו אף היהודים לעסוק באמנות זו. השימוש העיקרי אצל היהודים במאה ה־19 ובראשית המאה העשרים במגזרות נייר היה דקורטיבי, שימש כקישוט בכותל המזרח ב־דירות ובבתי־כנסת, על זכוכית החלון או כ־דגלים שמחת־תורה.

אולם היתה זו אמנות פרימיטיבית למדי, שאפשר היה למצוא בה אף מעט אמנות. היא נעשתה בכמה צורות: גזירה במספריים וחיתוב בסכין על גבי עץ. כמעט בכל המק־רים נעשו קודם ציורים על גבי הנייר, ש־לפיהם היו גוזרים או חותכים אותו. רק בודדים הצליחו להפוך את גזירת ה־נייר לאמנות של ממש. אחד מאלה הוא משה

גול־אוויר

ולא תחליף!

לפנד ולסרונים

פרנסוס מתכבד להציג:

מכירת הכרטיסים החלה:
במשרדים „בנף” ו„דוקוקו”

סינטבון
בזכר מנקה ומחצח הכל
יותר 6/כ

עקרות הבית מתלהבות
מהאריזה החדשה. ה־
תיכות הבודדות הן
שימושיות וחסכוניות.

כשר. מחיר החפיסה 325 פ"ר
תוצרת נקה — תוצרת איכות.

דואו
בי"ס
לרקודים
אקסלוטיבי
ההרשמה: תל-אביב
רח' פינסקר 2 8-5 אה"צ

מדור בו ידובר על צפורים שאינן צפורי-נפש ועל נכסים שאינם נכסי-צאן-ברזל, על הכל ועל לא כלום — על האובעיקר על דא.

מי ראה את מאגדה לופסקו ומי מזמין את אליזבט קנופקה

תנו להם פלאפל

האסוציאציות הראשונות שהתרוצצו במוחנו לשמע ה' ידיעה שיש בעיר מסעדה הונגאריה חדשה "עם אחירה", היו: צ'ארדאש, סלאמי, טוקאי, ויא'א גאבור וקטי מסמור. הרגשנו שאנו מוכרחים לספוג את האחירה, ולו רק כדי לנסות להבין את הנוסטלגיות האוסטריות הונגאריה של כמה ממכרינו הקשישים יותר.

גירשו בחרפה את כל הדעות הקדומות כאשר הת' ברר לנו שהמסעדה היא בקומה השניה, מעל למשרד הכרטיסים של יוקי ברחוב דיונוג'ה, במקום בו היה, קודם לכן, מועדון קלפים. נענינו בחביבות בראשנו ל' עבר השוער שעמד למרגלות המדרגות, לבוש כדור, או ככרטיסן רכבת, עם פסים אדומים לאורך תלבושתו ה' כחולה, ושאלנו מה פירוש המלה ו'דיופה' שהוא שם המסעדה. השוער אמר: "עץ אגוז ישן".

עלינו במדרגות, ששטית אדום בלוי מכסה אותן, ונע' צרנו בכניסה למראה ציורים אינפנטיליים בגודל חצי טבעי של מגיירים בתלבושותיהם הסגנוניות. "אלה הם המושבניקים של הונגאריה", התנדב להסביר לנו מישוה בחיך. "הציורים, זה בדיוק כמו בספרילדים הונגארי מפורסם מאד".

אחרי שסקרנו את הקירות הירוקים מאד, את הוילונות שנראו כאילו נסחבו מן הבית ללא ידיעת עקרת-הבית, את השטחים הקטנים הצמודים במסמרים אל הקירות, שאנו חוששים באחדים מהם שהם משכיות, את רובה' הצייד החלוד, את קרני המה תלבושות על קיר אחר, את עורה השעיר של בהמה בלתי-מוכרת לנו מרחוק, את עששיות הנפט, שבתוכן דלקו גרות חשמליות, אך שהיו מלוכלכות בפית, את הגברשות הפלואורסנטיות על התקרה, ואת שתיים-שלוש התמונות המתוקות ה' מתארות פסטרלות הונגאריה נוגעות ללב — הסבנו את שימת ליבנו אל שני הנגנים.

אחד ניגן בכלי זר לנו, שנראה כסילופון, המשמיע קול כצ'מבלו ואשר נאמר לנו שהוא צימבאל ויחיד ב' מינו בארץ, והשני, והשני, שנראה כמורה-תיכון שובת, ניגן בכינור. הוא התעכב בחיך מקצועי בעיקר ליד שולחן אליה הסבו חמש נשים, שאנו כמעט חשדנו שהן חלק מן התפאורה, אם כי לא היו דקורטיביות ביותר. הן שרו בהתמגגות את המנגינות שניגן הכנר, וכמעט נמסו יחד עם חלב הנרות שעל שולחןן שהיה ריק, פרט לכוס מים.

בעוד אנו מזמינים, ליתר בטחון, ארוחה אוסטרית-הונגאריה, כלומר, מרק גולאש ושניצל וינאי, המשכה המרת הראשית ליד שולחן הנשים לשיר את אותו השיר בעשר מנגינות שונות. היא חזרה ושרה בלהט את המלה סורסם, או משהו מעין זה, שחששנו שפירו' שה — אני אוהב/ת אותך — התאמת. בין המנגינות ההונגאריה-מאד שניגן הכנר, כאשר הואילו הגברות לשחק — היו האובד של אלגר, חזרה לסורסם, אריה מתוך טוסקה לפוציני וסרנדה של שוברט.

הצטרפנו מאד שהמנגנים אינם לבושים כצוענים מק' צועיים, עם אבנטים אדומים רחבים, שרחלים נפוחים ועגילים באזניים. כאשר שאלנו, אחרי שהצלחנו להת' גבר על השניצל הענקי, את בעלי המקום, מדוע אין המוסיקאים לבושים כפי שקיחנוו שיהיו, נענינו שלא צריך להגנים.

עקבנו בעיניים נוגות אחרי החמישיה שקמה והלכה ב'12.35, וייתכן שטעינו אם לא ראינו שמישהי שילמה

משהו. החזקנו בין האצבעות את בקבוקי המשקה ההונגאריים, כטוקאי, וייש' אפרסקים, כשאנו נזהרים שחלב הנרות שעליהם לא יטפסו עלינו. כאשר ניסינו לנחש כתובת על גבי בקבוק שלישי, בא המלצר לעזרתנו והודיע באדיבות שזה היה פעם יין באלאצ'ור. הוא דאג מיד להשכלתנו, מיהר להוריד מעל הקיר תמונה המתא' רת אגם והרים ושקיעה ואמר שזה באלאצ'ור, משם בא היין. "זה הכנרת של הונגאריה", הבטיח לנו.

הגבר יפה-התואר, הנראה כיוסף מילוא, שהסתובב

בין השולחנות, היה באמת מבעלי-המקום, כפי שסברנו. שמו, אמר לנו עוד מישוה מבעלי המקום, בשם האס — הוא לאסלו אגד. "הוא שחקן דרמתי מפורסם מאד בין ההונגארים. הוא שיחק בעל עכברים ואנשים ועשה הר' בה שיקספיר ומוליר. ויש לו סיכויים אצל כריסטיאן ז'אק בשביל הקולומטר ה'95". השותף השלישי, אותו לא הצלחנו לגלות, הוא מי שהיה בעל מועדון-קלפים, אחד בשם דוידוביץ'.

הכל היה פנטזיה של אגד, סיפר לנו האס, שהוא דובר-העברית בין שניהם. "זה, אתם מבינים, בדיוק כמו הדוגמה של מועדון-מסעדה כזה בעיר הבירה של הונגאריה".

"Vendéglő", רטן אגד בקול עמוק. הרמנו את ה' גבות. "גו, זה סוג כזה של מסעדה. באים, שותים, אוכלים, יש מצב-רוח ושרים. זה משהו מיוחד במינו, כן. האנשים לבד עושים את האטמוספירה".

שאלנו באדיבות אם הגברות שראינו ושמענו כל-יך היו חלק מן האטמוספירה. "כן, בטח. אבל הן סתם אורחות. טוב להן פה", נענינו. חקרנו לדעת כיצד סידרו את הקישוט הפנימי, שהוא באמת מקורי כל-יך. השטי' חים הקטנים שעל הקירות, הבטיחו לנו, אינם ממשכיות. באמת שלא. הם מהונגאריה. באמת. הנברשת למעלה, הוא אופן שבו של עגלה. מקורי מאד, האין זאת? הקרניים? "של פר הונגארי כזה", אמר אגד בגרמנית רצועה. "דחאק קנינו את זה בשוק הפשפשים ביפו". אמר האס שניסה להתעלם ממבטו המוכיח של שותפו יפה-התואר. הפרחה על הקיר? "של איזו עז. קנינו את זה אצל רוכב 15 לירות שעמד ברחוב פרישמן. הכל", הסביר לנו, "זה עניין של חוש והבנה לדברים. הנה, פייחנו בכוחה את הנוכחים של מנורות הנפט. שיחשבו שזה אמיתי בפנים, ולא מנורות חשמל".

"זה לא כל-יך בדיוק הונגארי", המשיך בהתלהבות האס, "באים הנה ייקים והונגארים. אנשים מבוגרים עם זכרונות. יש גם טוריסטים שאמרו שזה אפילו בדיוק כמו בפאריס. פעם באו הנה חברה צעירים. זה היה להם משונה. אין סמכה, אין ממכו, אין שום דבר. בשבילם טוב פלאפל. בסילבסטר היה פה אביגדור המאירי. כן, ולא תאמינו, אבל אתם יודעים מי היתה כאן בסילבס' טר? האשה הזאת של קארול, מלך רומניה..."

"מגדה לופסקו?" כמעט שצווחנו. "נכון, איך זה ש' אתם יודעים עליה? גם אתם רומנים?" ענינו באדיבות שאנחנו מצטערים. לא, אבל שימשיך לספר, זה נשמע מעניין מאד. "באמת שהיה היתה". עם חברים ייקים. היא עוד יפה, בחיי. גינגית כזאת".

כאשר ארשת-פנינו נשארה ספקנית במקצת, נעלב. "בטח שזו היתה היא. השוער הכיר אותה תיכף. הוא ראה אותה פעם לפני עשרים שנה בפאריס".

נשמע

מפי ילד בן שלוש, כאשר מצא מטבע בחול: "אבא! מצאתי תרומה!"

ג'נטלמנים מעדיפים מכוערות

היתה לנו, לרגע קט, הרגשה של אי-נוחות, כאשר חצינו את מועדון-הלילה קאזינו ברחוב הירקון בתל-אביב, וישבנו לבדנו ליד שולחן. כחצי-תריסר גברות בלתי-עסוקות נעצו בנו מבטים חטופים שעברו דרכנו כקני-רגנטן. הן הגיעו בלי קושי למסקנה המדכאה כי אין לצפות מאתנו שזמין גברות זרות למשקה ולריקוד.

הזמנו ויסקי לעצמנו והתכוננו לעקוב בעינינו אחרי גברת בלונדית נאה, בעלת גוף חטוב, פנים פולניות ותנועות של חתול מפונק — כאשר גוף זר נכנס לקו הראיה שלנו. הגוף היה בעל מידות משכנעות מאד, ונתגלה כשייך למר שמואל קפלן, לשעבר איש לח"י ואסיר קניה ועתה בעל המועדון.

על משטח-הריקודים הקטן, במרכז המועדון האינטימי, רקדה צעירה ממושקפת בסחוד ירוק ומכנסים חומים-בהירים עם צעיר שנראה לנו כסטרונט. בעזרת מר קפלן סיחגנו זוג זה ללא קושי, יחד עם רוב הנוכחים בשעה מוקדמת זו של לפני-חצות — עם המבקרים המוצאים רק עשר לירות. תמורת תשלום זה זוכים שני בני-הזוג למשקה אחד לנפש (5 לירות כל-אחד), הודמנות-חינם לרקוד לצלילי התזמורת, לחזות בתוכנית ולשתות כמות

בלתי-מוגבלת של מייסודה. זוגות מסוג זה אינם טורחים להזמין כוסי-משקה שניה, העולה רק שתי לירות.

אולם, מיהר מר קפלן להרגיע אותנו, סמוך לשעה ארבע בבוקר מופיע סוג אחר של לקוחות, המסוגלים להוציא כמה מאות לירות לאיש. ניחשנו כי אלה קלפי-נים שסיימו את משחקם בהצלחה, ואולי גם אנשים ה' עוסקים בעסקים ליליים הנושאים רוחים גדולים מבלי להיכלל בטבלת מס-ההכנסה.

בינתיים התחלף האור ברחבת-הריקודים, השולחנות המעטים מסביבה החלו מתמלאים, והגברת הבלונדית הוד' מנה לריקוד עלידי גבר לא קשיש ביותר, שהתקרחות התחלתיות ופנים מדושני-עונג העידו עליו כי אין הוא מופיע ברשימת משרד-הסעד. הוא חיבק אותה בעדינות הדוקה ובלו ספק מצא בריקודה המשולם תמורה מת-

אימה לכוסיות-הקוני' יאק שהשקיע בה. לא תמהנו לשמוע כי הגברת הבלונדית אי' נה אלא רקדנית סט' ריפטיז בשם ליהה רודארוס, ששמה ה' אמיתי אליזבט קנופק' קה, עולה חדשה מ' פולין.

"איני יודע בשביל מה הגברים עושים את זה", נאחז לצי' דנו מר קפלן, ונעץ בנו עיניו עצובות. "הנה שם, גבר ש' כזה יכול להביא את אשתו, או להזמין ידיה הגיוה. זה יחסוך לו הרבה כסף. אבל האם הוא עושה את זה? לא. הוא בא הנה, מזמין מאחת, מוציא עליה עשרות, ואולי אפילו מאות לירות, בערב אחד. מה זה נותן לו?" חששנו שמארחנו ישקע בהיריהורים נוגים על אי-הצדק שבועלים, וכדי להסית את דעתו שאלנוהו לאומדנה מוס' מכת של הכנסות הגברת. מאחר שבינתיים התגבשה בנו חיבה מסוימת לנושא שיחחנו, שמחנו לשמוע כי אין חשש שתגדון בקרוב מרעב. נוסף על 250 הלירות של משכורתה עבור הסטריפטיז, היא מקבלת לירה עבור כל כוסי-משקה המוזמן עבורה על-ידי גברים הצמאים לחברתה (גברים אלה משלמים עבור כל כוס המש לירות, בעוד שהכוסית שהם שותים בעצמם עולה רק בלירות). אם הגברת מוזמנת לבקבוק שמפניה (40 לירות), היא מקבלת שמונה לירות. כך מגיעה הכנסתה החדושת לכדי 700 לירות, במידה שהדבר קשור בפע' לותה בתחום המועדון.

כדי לגלות את השיחה, השמענו את הדעה הבנאלית שהיופי משתלם, אחרי ככלות הכל. אולם גם אשליה זו נופצה על-ידי מר קפלן, שמצב-רוחו השתפר עם הת' מלא המועדון. "הגברים דואק לא בוחרים בנשים היפות ביותר", הוא הבטיח לנו. "להיפך. מארחות מכוערות מצליחות לעתים קרובות יותר".

עוד לפני שהספקנו למלא ששקר החן והבל היופי, השתררה דממה באולם, ואפילו מסביב לגברת הבלונ' דית, ששלשה גברים התחרו עתה על הזכות להקשיב לשיחתה. עינינו ואוזנינו שועשעו בפזמונים צרפתיים, בריקוד ספרדי ובקטע של סטריפטיז. התרשמנו מריקוד קרובאטי מסחרר, בו זרק גבר מסורבל ומשועמם אשה מעל לשולחנות ולכסאות, בתוספת בעיטות ומכות, והיה נדמה לנו כי זיק של הערצה מהורהרת עלה בעיני כמה מן הגברים בחזר, שנראו כנשואים. אוכלנו במקצת לשמוע כי הקדן האפשילי האכזרי הוא ישראלי שיצא לפני כמה שנים מן הארץ, וכי האשה היא צרפתייה הנשואה לו כדת וכדין.

בינתיים סיפר לנו מר קפלן בקול רחוי תוגה על מל' חמתו הנואשת למען טוהר הדת בישראל. "כליל שבת הכי מלא כאן", התחדה. "אז מה עושים הדתיים בעיר-יה? שולחים לי פקחים לעשות צרות. תארו לכם, באים באוטו בליל-שבת, לא מתביישים אפילו ללבוש מדים, ורושמים רפורט. זה לא חילול שבת!"

נרגשנו מהפרה זו של עשרת הדיברות, כאשר הגיע לאוזנינו צליל ערב. היה זה כנר בעל הופעה הונגאריה בשם אנדרי בונדי, שניגן מנגינות צועניות סוערות, בוירטואוזיות רבה. כאשר סיים את הקטע, זכה ברעם של מחאות-כפיים, שעלה בהרבה אף על התשואות ש' ליוח את הסטריפטיז.

מצב-רוחו של מר קפלן, שמחנו להיחכה, השתנה מיד. "אתם רואים? אמר בסיוק רב, בקול של מורה ה' מציין את התקדמותה של כיתה מפרגת". "הקהל מבין. הוא מעריך אמנות אמיתית".

מכתבים, שלח אותם לאשתו של אותו פקיד, בצירוף מכתב בו סיפר כי בעלה מתנה את בים עם אשה נשואה מנתניה.

טעם מריץ בורדוקה. בעקבות המש' לוח האחד, בא השני. בפורים השנה הת' קבלה בבית משפחת יריניצקי חבילה. בחוכה היה בקבוק חדק מובחרת. שמו של השולח לא הופיע על החבילה. בערב באו לדירה זוג שכנים, שמואל וסוניה פרדמן, הגרים בבית ממו. איצ'ו יריניצקי הראה להם את הבקבוק, טען שהחליף את החדק ביו. דר' רה אמרה שחבל על הטרחה. סוניה השכנה חיסלה את הריכוז, הגישו את פי הבקבוק אל פיה ולגמה. היא חשה בטעם מריץ.

ימיים התפתלה מאביבטן. הבעל לקח את הבקבוק משכנו והלך למשרד הבריאות בנתניה. כעבור חודש בדרך התקבלה משרד בה: החדק הכילה רעל. גם הפקיד מרמת' גן קיבל באותו יום משלוח מוזר דומה. הוא הכיל בקבוק יין ועוגה. משום מה לא נגע בהם האיש כלל.

השבוע, כאשר בא איצ'ו לקחת את אש' תו מבית המלאכה הבית, מסר לו קליין בקבוק ליקר, טען כי נער שליח הביא אותו עבורו. איצ'ו, שידע על תוצאות הבדיקה של הבקבוק הפוריימי, חשש לקבל את המתנה, ביקש מקליין להעביר את הבקבוק למשרד הבריאות. קליין סרב. הוא לא ידע כי ברגע זה חילץ את השד שהוטמן בבקבוק.

"אני הולך עם הבקבוק למשטרה", הכריז איצ'ו. קליין עודד אותו לעשות זאת. הבדיקה הוכיחה כי גם הליקר היה מורעל. קליין נעצר כחשוד בנשיון הרעלה.

ביקור חולים. המעצר העמיד את מו' פהת יריניצקי במצב כלתי נעים. הבעל ש' כמעט-הורעל, הכחיש בכל תוקף כי קליין קיים יחסים אילושהם עם אשתו. הוא טען רק כי מעביר אשתו ניסה לא פעם לסכסך בינו לבין אשתו.

דורה עצמה נסעה השבוע לבקר קרובים חולים. הודיעה שהביקור יארך שבוע שלם. גם אשתו של קליין הכחישה את כל ה' השערות. "אני מוכנה לתת את ראשי אם זה נכון", אמרה לכתב העולם הזה. "עשיתי צחוק מכל הענין אבל כנראה ששונאים רצו לסדר אותו". כשהתבקשה להציג על שוני אימ, טענה כי אינה מכירה כאלה.

ימים מספר אחרי מעצרו של קליין היה נדמה כי שונאיו האכזריים ממשכים להח' עלל בו. מחסן ישר שלו, ברחוב שמואל הנציב 3, עלה באש. המשטרה שיצאה לאתר את הפושעים, הופתעה לשמוע מאחד השכ' גים כי קליין עמד להחזיר לבעל הבית את המחסן וכי אשתו היתה במקום שעות אח' דות לפני הדליקה, הוציאה משם כל דבר בעל ערך, השאירה רק סמרטוטים.

שונאיו של קליין עדיין לא נתגלו.

תזכיר חרם על החרם

ד"ר מקיף ראשון על תוצאות החרם הערבי הגויס העולם הזה (1163). גילה בו כי החרם מוקד לישראל הרבה יותר מכפי שנסתבר עד כה מהודעות הממשלה. השבוע הודיעה הממשלה על הקמת מחלקה מיוחדת במשרד החוץ, בהנהלת האלוף דוד שאלתי, שיתברר דרכים למלחמה בהחרם... **הטיית מו' החצבני** אל הליטאני היא הדרך היחידה בה יכולים הערבים להגיב על תוכנית הירדן הישראלית — זאת היתה מס' קנת המחקר המקיף של העולם הזה (1160) לפני חודש, בו פסל את כל שאר תוכניות ההגנה בהן איימו משולות ערב, ובו הד' גיש כי גם תוכנית הטיית החצבני יקרה מאז. השבוע הודיעה ממשלת הלכנון כי תתחיל בהגשמת תוכנית זו, כמעט בדיוק לפי אותם הקחים שניבא להם העולם הזה במפתו... **אל הרשימה הארובה** של מלכות יופי ונערות זוהר שנישאו לזרים, אר' חת פירט העולם הזה בסידרה מיוחדת בשם תחנות הפספורט (1161 והלאה). נוספה ה' שבוש נערות זוהר נוספת. טענה מו', מל' כת היופי של ירושלים לשנת תשי"ט, ש' נבחרה גם בתור, "הנערה הישראלית הטיפור סית", נישאה השבוע למקס מוין, סוחר' עצים ספרדי, המשיש כקונסול-לכבוד של ישראל בספרד... **שבוע לאחר גירוי** שיטות עבודתה של חברת גלובוט להפצת איגרות המלחה העממי (העולם הזה 1164), מינה השופט המחוזי זאב צלטנר מפרק' מקבל-נכסים לחברה. השופט שוכנע כי גר' עון החברה בתחילת השנה הסתכם ב-200 אלף לירות.

סרטים

תבוסת ווטרו

ידידות של אשה (אוריון, תל-אביב): ארצות-הברית) הוא וידויה של דיאנה ברי' מור, שחקנית הוליוודית לשעבר, נכדה לכוכב ליוגל ברימור ובת לכוכב ג'ין ברימור. הוידוי כשלעצמה, שנכתב מפיה והופיע כספר אחרי שדיאנה התדרדרה מדחי אל דחי והגיעה עד לבית-חוליה, הוא מוזעזע למדי. הוא חושף בגילויילב את חייהם הפרטיים של כוכבי הוליווד, את תסביכיהם וחוסר-יציבותם הנפשית.

דיאנה עצמה, שגדלה במשפחה מפוררת, הגיעה לכוכבות רק בזכות שם משפחתה, התגלתה מיד ככשלון חרוץ. היא נפלה בידי בעלים אכזריים שניסו לסחוט את כספה, הפכה לשתיינית חולנית ולמטורפת. ברור שהפקה קולנועית של וידוי כזה, שנעשתה בהוליווד עצמה, יכלה להצטמצם במשפחת ברימור בלבד, מבלי לגעת בשאר השמות המוזכרים בוידויה של דיאנה. סיפור זה יכול היה להיות מוזעזע אילמלא הופק בידי במאי בשם ארט נפוליאון.

כן, כולן עובדות כפקידות בחברת הוצאה לאור, מנסות לטפס בסולם הקריירה ברגל אחת ובשניה לרדת אל מרתפי הגברים. ה' אחת (הופ לאנג) מאמינה לגבר שהבטיח לשאתה, נושט אותה בגלל בתו של בעל מעינות-נפט. היא נופלת לזרועותיו כשהוא חוזר אליה, אולם מתאכזבת כשמתברר כי הוא רוצה רק לרכוש אותה כפילגש. השניה (ג'ואן קרופורד), הצליחה להגיע לשלבים ה' עליונים של הקריירה האישית שלה, מסת' פקת באהבתו של גבר נשוי, כשהיא מתחרת על הקריירה כדי לחזור אל אהבת נעוריה, מתברר לה כי אהרה את הרכבת.

שלישית (סווי פארקר), מנסה ליהפך ל' שחקנית, הופכת לפילגשו של במאי צעיר (לואי ז'ורדן), יוצאת מדעתה כשזה זורק אותה מהבמה וממיתו גם יחד. רביעית (דיאנה פארקר), מחפשת רק בעל טוב וע' שיר, מוצאת מועמד מתאים, המשליך אותה, כשמתברר לו שהיא הרה ללדת.

כיפה אדומה ביער. הסרט, המבוסס על ספר רבי-מכר של רוגה יפה, סוחט דמעות-תנין על מר גורלה של האשה באשר היא אשה. לרוע המזל זהו סרט עשוי ב'

כוכבת פארקר
דוגמא לדוגמניות

כשרון, מופק בטעם-טוב וביכולת מקצועית. גיאן ("עיניות רומא") נגולסקו, הבמאי, הצ' לית להעלות על הבד בצורה משכנעת את עולמן של הכתבניות הקטנות והאפורות, התחולמות על קריירה ועל גבר מתאים. הוא הצליח להעלות את אירת הכרך הגדול, בו משוטטות הפקידות הקטנות כמו כיפה אדומה ביער הזאבים.

כוכבים

כוכבת בלי סכס

יש לה את אחד התפקידים הראשיים ב' סרט כל חלומותי (ראה לעיל). היא מעוררת רחמים בעיניה הנוגות ולחיה השקועות, כשהיא יושבת ליד מכונת-הכתיבה. היא מער' ררת רחמים כשהיא מנסה להיאחז בצפרניה בגבר הזורק אותה מדירתו. היא מעוררת רחמים בגיורתה התמירה, לבושה במעיל' גשם גברי, כשהיא מחטטת בסירוף בין פחיתא-השפה. היא מעוררת רחמים לא כל כך משום שהצליחה להיכנס לעזר התפקיד, אלא משום שלרוב היא נשארת קפואה וק' יריה, יודעת בקושי מה לעשות עם עצמה.

היא — סווי פארקר, הכוכבת החדשה של חברת פוקס חתמה העשרים. זהו סרטה השלישי במספר מאז הגיעה לפני שלוש שנים להוליווד. גם בשניים האחרים (אחד מהם רחוב פרדריק 10) לא הצטיינה סווי במיוחד כשחקנית, אבל חברת פוקס הח'

ליטה שהיא תהיה כוכבת ויהי מה. והיא כוכבת.

היא הגיעה לקולנוע בדרך מקרה. סווי פארקר, הדוגמנית מספר 1 של אמריקה, שהוגדרה כבעלת הפנים הפוטוגניות ביותר בעולם, שהרויחה מאה אלף דולר בשנה מדוגמנות, שקבעה את תעריף ההדגמה שלה בסכום של 120 דולאר, רק משום ש' הדוגמנית הטובה ביותר היתה מקבלת 60 דולר, הופיעה בתפקיד אפיזודי בסרטו של פרד אסטר פנים מחייכות. שם הכירה את אדורי הפבורן, הרשימה אותה מאד.

כעבור זמן קצר, כאשר חיפש המפיק ג'רי חאלד שחקנית בדמותה של אדורי הפבורן, המליצה אדורי עליה. סווי שהתה אותו זמן בשווייץ. כשקיבלה את המברק של חאלד, בו הוצע לה תפקיד בסרט, היא פשוט לא השיבה עליו. במתיחה היתה בולטת מדי. גם למברק שני בו הוצע לה להופיע לצידו של קרי גראנט, לא ענתה. רק משילפן אליה חאלד ישירות, היא הסכימה לבוא להוליווד, כשהיא מפקפקת למחצה בנכוונת ההצעה. כך נולדה הכוכבת.

סווי בקיצור. היה זה שלב נוסף ב' קריירה המסחררת של הצעירה בת 26, הבת הרביעית הקטנה במשפחתו של ממציא אמריקאי קטן. שמה המקורי היה סטיליה אן רנה. למען הקיצור קרא לה האב: סווי. היא הגיעה לדוגמנות באמצעות אחותה ה' גדולה, דוגמנית אף היא, נלקחה לפאריס והפכה תוך זמן קצר לדוגמנית המפורסמת ביותר בעולם. ביל 20 החליטה סווי לפרוש מהדוגמנות. "הצרה, בהיותך הדוגמנית היקרה ביותר בעולם, היא בזה שאת עושה רושם רק על שאר הדוגמניות", הצהירה היא.

היא החליטה להפוך לצלמת. רוברט קאפה הגדול בעצמו העניק לה מצלמה. במשך תקופה מסוימת שימשה כעורכת וצלמת בשבועני-הנשים הפאריסאים האל והוג, צילמה דוגמניות על רקע פאריס, כשצלמים אחרים מצלמים אותה עושה זאת. כשחזרה ב-1955 לארצות-הברית חזרה שוב להיות דוגמנית. כעבור שנה היא היתה מספיק חשובה שזר מורו יראיין אותה בתכנית. באותה הזדמנות נשאלה סווי, ששיכנעה את דעת הקהל כי היא רחקה מושבעת, מהי דעתה על הנשואין. "נשואין?", השיבה היא. "אני עדיין חוככת בדעתי אם הנשואין נוצרו עבורי".

הבעל שכה. לפני כשנה אירע האסון. סווי, שלא פסקה לשבור את אבריה מאז היתה בת 10, קפצה מעל האסם שליד ביתה ושברה את שני קרסוליה, התנגשה במכוניתה בקטר בפלורידה. אביה והנהג נהרגו במקום. סווי יצאה בשתי ידיים שבורות, ואז, ברגע של גילויילב, הודתה הרחקה המושבעת כי היא נשואה. בעלה, הסופר הצרפתי פייר דה לה-סול, שמיהר לבית-ה' חולים, לא ידע כי היא גילתה את הסוד. כשנשאל מה הקשר שלו לסווי, הודיע: "אנחנו רק ידידים טובים". אחר כך הודה כבר שהוא גר עמה בדירה בניו-יורק. כש' התברר לו שסווי גילתה את הסוד טען כי חברת הסרטים דרשה ממנה להעלות את עובדת היותה נשואה. בחברת פוקס לא ידעו מכך בכלל. סווי עצמה סירבה להבהיר את המיתות. כאשר נשאלה מדוע הסתיר בעלה את נשואיה, השיבה: "אני סבורה כי הוא פשוט שכת".

אמרו עליה שדיבורה הוא תערובת של מה שהיא חושבת, מה שהיא חושבת שהיא חושבת, והמחשבות הכתובות והאמורות של האחרים. אולם כל זה לא הפריע לסווי, שאינה שומרת על דיאטה, אולם אוהבת ל' אכול יוגורט. "אם לא הייתי מגיעה להיות שחקנית", אמרה היא, "הייתי נעשית צלמת סרטים או במאי".

אולם גם בתור כוכבת שאינה שחקנית אין לסווי מה לדאוג. אמר עליה הבמאי הצרפתי רוג'ר ואדים, מידידיו של בעלה: "היא אינה מסוגלת להיות כוכבת. אין לה סכסאפיל". אולם אחד הצלמים שהכיר אותה מקרוב פסק: "אפילו אם יתברר שהיא אינה שוה פרוטה, לא יהיה לאף אחד האומץ להשליכה".

● **הירושימה אהובתי** (פאר, תל-אביב) — הנפלא בסרטי הדור. אלן רנה מחזיר את שיטת זרם-התודעה ל' קולנוע, מצגי אפיונות-אהבה בתיווך בין אדריכל יפאני לשחקנית צרפתית, על רקע ודעות הירושימה ואהבתה האסורה של הצרפתית לחיל גרמני.

קום שומר!

הפתעה בלתי נעימה ציפתה השבוע ליריב **בן-אליעזר**, נכדו של **דוד בן-גוריון**. הוא ישב לבוש מדי צה"ל במטבח ביתו הירושלמי של סבו, כאשר נכנסו לבית ביגיי ופולה. פולה, שהבחנה במדים לפני שויה זה את הנכד, גערה בו: "שטר, קום! ראש הממשלה חנוך... בכנס מרצים על פועל לות משרד החוץ, שנערך השבוע מטעם מינהל ההסברה, סיפר גוריון ישראל בבריטניה, אליהו אילת, על פגישה שהיתה לו בדן מנו עם הנשיא הראשון, הד"ר חיים ויצמן. לפני שיצא לכהונתו בבריטניה, יעץ לו וייצמן שירחיב את חוג ידידיו וינסה לר" כוש השפעה בקרב הדיפלומטים הצעירים, שבבוא היום יהיו בעלי השררה בבריטניה. אמר אז וייצמן: "הצעירים האלה יהפכו פעם מקליינע שקוצים לגרויסע גוים"... כבעלת חוש-הגדרה יוצא מגדר הרגיל התי גלתה השבוע רגה אורן, חברת קיבוץ מורע ואשתו של איסר-פראג מרדכי אורן. בוועידה השמינית של הפועלות הכינה רגה: "תנועת הפועלות ממלאת כיום את מקומו של הפלמ"ח"... בחוש זה הצטיין הש" בוע גם ח"כ חרות הד"ר **שמעון יוניצ** **בן**, שבעת דיון בכנסת על חוק התשרי, קרא קריאת ביניים: "זה לא חוק תשרי, זה חוק תשחירי"... כאשר העיר לסגן שר-הפנים **ישראל שלמה רוזנברג**, ש" נאם בכנסת בייחוד על התשרי, כי הוא חוזר על דברי הנאם שקדם לו מלה במלה, לא התבלבל רוזנברג: הגיב: "דברים יפים מותר לחזור עליהם עוד פעם"... דברים לא כל כך יפים אמר עסקן הצ"כ **יצחק אייזנברג** במסיבה שנערכה השבוע לכבוד **שלמה זלמן שרגא**, לרגל צאת ספרו החדש. אמר אייזנברג: "מבין כל חברי הנה"ל הסוכנות שרגא הוא הסימפטי ביותר". השיב על כך שרגא בדברי תשובתו: "באתי לשמוע כאן שבחים על עצמי אבל לא נני פות בחברי"... אייזנברג נגרמה גם לח"כ מפא"י **בבה אידלסון**, שבשעת ועידת הפועלות שנערכה בבית-הבימה, שלחה את מוכירתה, **שרה זרעוני**, לברר מה בדיוק רוצה פקיד השגרירות האמריקאית שהופיע באולם. האיש סיפר כי השגריר אוגדן ריד מעוניין בוג כרטיסים לערב. המוכירה לא יכלה להסתיר את התרגשותה וצהלה: "אני באמת שמחה שהשגריר מעוניין במועצת הפועלות". רק אז התבררה הטעות, כשהפקיד הנהג העיר: "מועצת הפועלות? השגריר רוצה כרטיסים להצגה בבית-המח"ה"... החי"ן על עניסתו לפקידיו היה איסור מוח"לט על העישון בלשכתו. דיון פקד להוציא את כל המאפרות מחדרו, ובשעת ישיבות המנהלים נאלצים הם לצאת למסדרון כדי לעשן.

שתוק גבר!

אמן הפנטומימה הצרפתי **מרסל מרסל**, העומד להגיע לשורת הופעות בארץ, ביקר

כאן כבר לפני שנים מספר. היה זה בעת שיצא בפעם הראשונה להופעות מחוץ לצרפת, במסגרת להקתו של אטיין דקרו. במכתב שכתב מרסל לאמרנו בישראל, הוא ביקש ממנו לערוך את ההופעה באותו אירוע בו הופיע אז — אולם מוגרבי בתל-אביב, ממנו נשארו לו זכרונות טובים. הוא יתאכזב ודאי כשיודע לו שההופעה הועתקה לאולם אחר... אגב, מרסל הביע את רצונו לראות פנטומימאים צעירים מישראל שי יוצגו בפניו. בתשובה למודעה שפורסמה, נענו עד כה 15 פנטומימאים. 13 מביניהם הם למטה מגיל 18. אמר אחד ממארגני הופעתו של מרסל על תופעה זו: "לצעירים אלה אין כנראה עוד מה להגיד, זה הם ער שים זאת בפנטומימה"... אם כבר מדבר רים על פנטומימאים, אי אפשר שלא להזכיר את הפנטומימאי הישראלי הצעיר **סמי מולדבן**, שהנהיג חידוש בהופיעו בריטילי תיחד לפנטומימה, ושבללו יחודש כנראה חידוש נוסף. מולדבן ביקש לשחרר את הופעותיו ממיסים. משרד-האוצר המליץ על כך. אולם כאשר ניגש **יוסף שרון**, סגן-מנהל משרד-האוצר, לפיטור ממשי, הוא נוכח כי המעשה בלתי-אפשרי. החוק מסמך את ה" אוצר לסטור ממיסים רק להקת ולא אננים בודדים. כנראה שגלל סמי מולדבן יוציא ה" אוצר תקנה מיוחדת לפיה אפשר יהיה לפיטור גם אננים בודדים... חוש התמצאות מיוחד בבניו גילו השבוע שנים משחקני הבימה שהופיעו בהצגת 12 המושבעים בפני תלמידים ונוער. הם הטילו צנורה פנימית על חלק מתוכן ההצגה. **שמואל סגל**, הנהג לומר במקור את המשפט: "מה אתם מתמוזזים?" שינה אותו בהצגת הנוער ל"מה אתם מתבוננים?" ואילו **ארי זרשי בר** השמיט את הביטוי "שמגנה" ואמר במקומו "שתוק, גבר"... יותר מהם ה" מצא במצב עדין מנהל התיאטרון הקאמרי **יעקב אגמון**. הוא קיבל הזמנה לכרטיסים ממרכזי שתי מפלגות, מפא"י והציונים ה" כלליים, להצגה שנערכה בערב אחד. אגמון חילק את הכרטיסים בין המפלגות בצורה כזו שבאולם ישבו לסירוגין זה בצד זה פעילי מפא"י והצ"כ. אמר הוא: "אולי ב" אגמון הם ימצאו שפה משותפת"... ה" אמרן **אברהם בוגטיר**, שהביא לפני שנה ארצה את תיאטרון הבובות פיקולי, רצה בזמנו לחסוך קצת כסף ושימש בעצמו כקריין בהצגה. לקראת הופעתו המחודשת של תיאטרון-הבובות האיטלקי בישראל, שכר בוגטיר את **יוסף רידן** שישמש כקריין ב" הצגה, ידעה גם את הצגת פטר והואב של הבובות בלתי קריינות... שחקן הבימה **שרגא פרידמן** הצליח השבוע להגדיר את טיבם של השחקנים לפי שמונתיהן של שלוש הצגות המוצגות בבית-המח"ה. אמר הוא: "ישנם בעולם שלושה מיני שחקנים: שחקנים מוש" בעים, שחקנים שבכיקור, ושחקנים שהם צעים".

הטבעת בחזרה!

כמה טוב לשמוע שישנן עוד בארץ בחור

פסוקי השבוע

- **פנחס רשיש**, ראש עיריית תחת-תקוה, על פסק דינו של שופט השלום בפחת-תקוה, שנינה את הנהלת העיריה: "אננם שופט הוא שופט צדק, אבל שכל זה דבר מוגבל והשופט לא צדק כאן".
- **ג'ון ואלאס**, בן ה-21, שהואשם בהקמת המפלגה הנאצית האמריקאית, בעת שהובא לבית-המשפט: "אינני נאצי, אני מטורף".
- **ח"כ מפא"י אשר חסין**, בדיון בכנסת על חוק הגנת הנוער: "הצנחן נעלים ברחובות הערים ומכירת שרובים הינם גורם מכריע לשרד דרכי הנוער. אם נמנע מהנוער אפשרות של מכירת עתונים — תתור למשרד הסעד בעיית הקשישים".
- **רב ברמלי**, נציג הצ"כ במועצת עיריית רחובות, ביישיבה הראשונה של הועדה שמונתה לטפל בעניני העיר אחרי פסילת הבחירות: "זאת לא ועדה קרועה!"
- **הפילימונאי יוסף (נץ)** ויניצקי, על תפילתו של ילד, אחרי גל הרציחות המשפחתיות: "אבי שבשמיים, שמרני והצילני מאבי שבארץ".
- **ח"כ הצ"כ שניאור זלמן אברמוב**: "הדבר החי היחידי בדיוני הועד הפועל הציוני היו נאומי ההספד של זלמן שזר לזכרם של מנהיגי הציונות שהלכו לעולמם".
- **הסופר יהושע בריוסף**: "כל אותם החוגים התמימים הדורשים נקיון ורק גילוי הטוב והיפה בעתון ובספר, הם כלי שרת נאמנים לסטרא-אחרא".
- **ח"כ הצ"כ פרץ ברנשטיין**: "הבחירות הם השטח המסוכן ביותר מבחינה מוסרית. מפני שהיצר הרע הקולקטיבי הוא לעין ערוך יותר גדול ומסוכן מאשר היצר הרע האינדיבידואלי".
- **השחקן אלכסנדר יהלומי**, אחרי שראה את הופעת הפנטומימאי סמי מולדבן: "פנטומימאי הוא אדם העושה תנועות ששום אדם גורמלי לא היה עושה אותן".

היה עם פרינציפם. הזמרת **שיבולת דה"אן** החלה לעבוד לאחרונה כדילת בחברת ארקיע. כאשר נשאלה מדוע בחרה דה"אן ב" ארקיע ולא באל"ע, השיבה: "אינני רוצה לעזוב את הארץ"... במצב רוח עליו היה השבוע מאמן הנבחרת הישראלית בכדורגל **ג'ורג' מאנדר**. מאנדר, שהמתין ביום חמישי שי האחרון בלוד לבואה של אשתו מהני גריה והתאכזב מרה כשהמטוס הגיע בלעדיו, בא שוב לשדה התעופה ביום ראשון. אם אשתי לא באה הפעם, אני שולח לה בחזרה את הטבעת". אמר. אבל אשתו הגיעה בזמן, הביעה מיד את רצונה לצאת לשחות קצת בים... טקס חתונתו של המבקר הספרותי **גבריאל מוקד** עם המשררת **עפרה שניית** כמעט ונדהה כאשר התברר כי אחד השושבינים, המשרר **דוד אבירן**, לא הגיע לחופה. לבסוף הוחלט לערוך את ה" טקס בלעדיו. כשהסתיים הטקס, הופיע אבירן, גילה את סיבת איחורו: הוא שכר מכור דת מיוחדת לצורך המאורע, הסתובב למע" לה מחצי שעה סביב בנין ועד הקהילה כדי למצוא מקום-חניה... רגע של מתחנות היה השבוע לשופטת הירושלמית **מרים בן-פורת**, שהתפרסמה בזכות ביטול הב" חירות לעיריית ירושלים. כאשר הרימה את הטלפון שצילצל בדירתה, שאל קול אלמוני: "גברת בן-פורת?" "כן", ענתה השופטת, "מדברת הגברת בן-פורת? מי מדבר?" "כן, מדבר אדון בן-פורת", היתה התשובה. ה" שופטת השתקקה, היתה בסתוה כי מנסים למתחה, כאשר הקול חצי את עצמו ל" **ישעיהו בן-פורת**, העתונאי שביקש ל" ראינה... את ההגנה הקולעת ביותר לשרשרת מעשי-הרצח המשפחתיים נתן הש" בוע **סורמלדו הגדול**, שהודיע תגנית ל" אשתו: "רק מחיר הרצח יורד — את ה" לכת!".

שוק על ירך

ה"ישי הגסטרונומיה הישראלית יופגנו בסוף החודש במסעדת שדה-התעופה של ציריך. הודיעה השבוע העתונת הישרא"לית. הידיעה פירטה מה יהיו המאכלים האפיניים שיוצגו בהזדמנות תגנית זו: קוק"ט טל ביכורי אשכולות יפה, תמצית יוני השומרון, נחירי דג ים-סוף מתובלים בטחינה וזיתים וסלתה וססתה הגליל — קיבוץ מצובה, שהוא חזה צלוי של תרנגול הודו ממואל בפטריות. אולם מה הם המאכלים שהישראלים מעדיפים באמת? האם התגבש כבר מטבח ישראלי לאומי? שאלות אלה ניסר כתבי העולם הזה לברר, כשפנו אל שורת אנשי-ציבור בשאלה כזו: מה היא הארוחה או המאכל האהוב עליך ביותר? ואלה תשובותיהם:

- **אורי אהרון רמז**: "אני צריך כמה ימים כדי למנות את כל המאכלים ה" אהובים עלי בלי לקפח אף אחד. אולם ה" מאכל האהוב עלי מכל — הוא השישליק".
- **אברהם נחמיאס**, בעל מסעדת אקרוסליס: "הארוחה האהובה עלי מורכבת ממנה ראשונה של חציל ממולא; מנה שניה קוטלט של בשר-כבש צעיר, עשוי על אש; מנה שלישית קרם כרמל. כשכל זה נמאס לי אני עושה לי טוסט עם גבינה".
- **ברוך גילאון**, אמרגן: "המוזון ה" אהוב עלי לקוח מהמטבח היהודי: גפילטע פיש, ציללט ולפתח העשוי משימש ושזי פים מיובשים".
- **יוסף מרימוביץ**, מאמן כדורגל: "הארוחה האהובה עלי היא בינלאומית. אני אוהב את השבלולים של סין, סטיק מבשר איילה כפי שעושים בדרום-אפריקה, יין פורט ישראלי ואננס עגול מפיאן".
- **חיים חפר**, פזמונאי: "אם נותנים לי חצי תריסר צדפות עם יין אלום משובח — אז אני אוכל את זה בתיאבון".
- **דאה פלששר**, מדריכת דוגמניות: "המאכל האהוב עלי הוא הצייפס, אבל לא סתם, אלא צייפס אמריקאי".
- **לייב גלזאנק**, חזן: "אין דבר טוב יותר ממאכלים יהודיים, בעיקר ציללט".
- **יקותיאל פדרמן**, בעל בתי-מלון: "בתור מנה ראשונה הייתי בוחר דג מלוח אונסמן (לקס) ודג מלוח מתיאס. מנה שניה — סטיק מבשר עגל עם יין לבן; הוק. ומנה שלישית — סלט של פירות טבעיים".
- **יוסף תמיר**, מכיר הסתדרות ה" ציונים הכלליים: "מאכלים רוסיים אהובים עלי יותר מכל. בעיקר בורשט ותפוחי-אדמה".
- **תהילה מטמון**, עורכת-דין, יו"ר האגודה לשתייכויות: "אני אוהבת סלט חצילים עשוי במטבח מזרחי, בתנאי שיגישו לי אותו ושלא אצטרך לשטוף את הכלים".

פנטומימאי מרסל כשאין מה להגיד...

- **פנחס רשיש**, ראש עיריית תחת-תקוה: "אני חסיד גדול של מאכלי חלב. הארוחה האהובה עלי ביותר מורכבת מ" מרק ירקות, תפוחי-אדמה מבושלים, מרק חלב עם אורז כמנה עיקרית וליפתן של מין גור".
- **מרדכי ליפשיץ**, בעל מועדון-ה"לילה אדריה: "אני מעדיף רביולי יותר מכל. כמנה עיקרית אני אוהב לאכול אוסיבוק, זה בשר עם חור למעלה, עם יין אדום. בתור מנה אחרונה אני אוהב קומפוט עשוי מגבינה".
- **אייבי נתן**, בעל מסעדת קלי פורניה: "הארוחה האהובה עלי ביותר בנויה ככה: מנה ראשונה — מרק פטריות יחד עם כבד עוף. בתור מנה עיקרית עוף ממולא באורז וצמקנים ומתובל בקארי. בסיום פשטידת בצל עם לימון".
- **ארי קינן**, איש יומן החדשות ב" קול-ישראל: "המנה שלי היא קנולני — בצל עם גבינה איטלקית מבושל בגבינה ושמנת. את בשר העגל המבושל ביין לבן אני אוהב לשחות עם יין אשקלון מבציר 1956. בסוף אני מעדיף אגסים. כל זה בתנאי שאני אכיל את הארוחה".
- **אדוקה קראו**, בעל מסעדת קראו בתל-אביב: "הארוחה האידיאלית שלי היא מרק עוף, עוף צלוי על גריל עם צייפס יחד עם שפריק, והמנה האחרונה שלי היא קומ" פוט של תפוחי-עץ".
- **נתן דונביץ**, עתונאי: "יצאתי עכשיו מבית-חולים, אחרי מחלת טיפוס, וכל מה שנותנים לי לאכול אני מבסוט. אבל בימים כתיקונם אני אוהב מאכלים מזרחיים".
- **אברהם קריניצי**, ראש עיריית רמת-גן: "אני אוהב כל דבר טוב. קודם כל בשר".
- **אברהם שכטרמן**, חבר מועצת עיריית תל-אביב מטעם תנועת החרות: "יש להבדיל בין אוכל אוהב לאוכל רצוי. רצוי לאכול בשר על גריל וירקות. טעים לאכול לחם ומשקאות חריפים. אני לא מחתר על שניהם".
- ואחרי כל התשובות האלה יש עוד מי שמנסה להרכיב מאכל לאומי של ישראל.

(30) שרק לאישור השער. מיד התנפלו עליו כל שחקני הפועל בית-לירי שעמדו בקרבתו. "זה לא שער. מה איתך, אתה לא רואה?" צעק אליו אחד. שני תפס ב" צדדיו: "אני רוצה לחנוק אותך". אולם ג'ורג' אשקר, אחד משני הערבים הנוצרים המשמשים כשופטי כדורגל בישראל לא נבהל. הוא היה מנוסה במקרים כגון זה. אשקר, שהבחין בקהל המשולח מאוהדי בית-לירי שהחל לטפס על הגדרות לתוך המגרש, מיהר לרוץ למרכז המגרש, הוציק את ראש הקבוצה התוקפנית. הוא דרש ממנו להוציא את השחקן החנוק מן המגרש. הלה ציית, הורה להמשיך לשחק. מאותו רגע פתחו שחקני בית-לירי בסדרת התקפות רצחניות. לרגע העזו שחקני נה"ש לשלום לענות בהתקפת-נגד. הכדור היה בדרכו אל שער בית-לירי ואז רץ אליו אחד מהקהל, בעט אותו חזרה לשער נה"ש-לום. אשקר שרק להפסקת המשחק, דרש להרחיק את הקהל מהמגרש. רק אז הורה להמשיכו. **דב לשתייה.** אולם ההתרגשות לא פס" קה. כאשר היתה לשחקני נה"ש-לום החוצפה לעצור בגופותיהם את כדורי היריב, צעק כל הקהל במקלה: "פנדול! פנדול!" כאשר השופט לא מיהר לפסוק פנדול כרישת מה קהל, העיר לו אחד משחקני בית-לירי מה עומד להתרחש תוך דקות ספורות: "אני אשתה את הדם שלך!"

אבל אשקר עוד לא נבהל. הוא הפסיק שוב את המשחק, הוציא עט מכיסו, התכוון לרשום את שמו של השחקן צמא-הדם. הוא לא הספיק לשמוע את השם כשעשרות אנשים קפצו שוב מעל הגדרות, התנפלו עליו, חילקו ביניהם את אברי גופו לצורך

שופט אשקר
אשתה לך את הדם!

הכאה נמרצת. "לא ראיתי כלום," סיפר אשקר כשחזר להכרתו למחרת היום, "הר" גשתי שמכים ובוועטים בי באכזריות, בראש, ברגליים, בבטן בכל מקום". אבל אשקר לא נפל ארצה. השחקן שהש" תוקק לשתות את דמו החזיק אותו זקוף עד שאיבד את הכרתו. הוא התעורר רק בחדר ההלבשה, שעה ששכבו עליו דלי מים קרים. בתחנת העזרה הראשונה קבעו אצלו בין השאר זעזוע מוח. אשקר משמש כשופט מזה חמש שנים. אולם מעולם לא הפסיק משחק בשל הת" פרעות. מדי שבת, לפני שהוא יוצא למשחק, מתחננת לפניו אשתו ואם לחמשת ילדיו ש" יחדל. אבל אשקר לא חלל. "אני אוהב את זה," הסביר שחקן הקבוצה היפואית טרה סנטה לשעבר. בשל סיבה זו עוזבת אשתו בכל פעם את הבית, הולכת לבית אביה. אחרי המשחק היא חוזרת הביתה ואשקר חוזר שוב למגרש הכדורגל. "הוא לא יעזוב את הפוטבול אפילו ימות!" אמרה היא. "זה נכון," אישר ג'ורג' אשקר. "אני טוב בשביל לעבוד מכובאי בבסיס צה"ל, אני גם מספיק טוב בשביל לשפוט כדורגל."

* השני הוא אדמונד חדרוס, שאחיו ה' שוסר גבה עדות מפי אשקר אחרי המשחק.

כדורגל

ליגה משוגעת

על משחק הכדורגל שנערך ה' שבת בין בית"ר למכבי תל-אביב, שהסתיים בתוצאת תיקו 2:2, מי ספר שייע גלור:

מה קרה כאן? אי אפשר כבר להכיר את הארץ הזאת. עוד מעט יהיה לך פה כמו באנגליה. אי אפשר לדעת לפני המשחק את מי אפשר לנצח ואת מי לא. מה אתם עוד רוצים מלי בד זה שהיום, כש" הליגה כבר מסתור בבת בשמיני, ההב" דל בין הראשונה בטבלה וזאת שבמ" קום התשיעי הוא שלוש נקודות בלבד. כשאתה הולך עכשיו לשחק נגד הקבוצה החלשה ביותר, זה בדיוק אותו הדבר כאילו אתה משחק נגד הטובה ביותר. עוד להיפך. אצל הטובות יש לך יותר סיכויים לנצח.

בשביל מכבי ברור דבר אחד. אלופים אר" לי לא נהיה, אבל אלופי התיקו בטח כן. זה כבר המשחק הרביעי ברציפות שאנחנו גומ" רים בתיקו. שלושה בליגה ואחד נגד פוע" לי הרכבת הבולגרים, ששיחקו נגדנו באמצע השבוע. החברה האלה, מלוקומוטיב, שהם החברים של כדורגלני מכבי יפו, הם דוקא קבוצה טובה, רק לא משהו מיוחד. הם לא פלמנו מברזיל או אני יודע מה, אין להם הברקות ולא כוכבים גדולים, אבל הם משח" קים כדורגל נכון, פשוט ומהיר. והלואי שהרבה קבוצות אצלנו יהיו כמוהם.

או אחרי שפועלי הרכבת השיגו אצלנו תיקו 1:1, למה שבית"ר לא ישיגו גם כן?!! הליגה הזאת זאת ליגה משוגעת, אני אומר לכם. פעם לא היה כמעט משחק שלא היינו מלבישים על בית"ר חנוכיה, כזאת כמו ב" סמל שלהם, עם שמש או בלי שמש. פחות מששה-שמונה גולים פשוט לא היה הולך. אבל מאז שהיהודים התחילו לחנוק את סיל" בסטר במקום חנוכה, נגמר המול עם ה' שמינייה.

עוצר במגרש. הפעם בית"ר תפסו את השיטה של שמירה אישית. אותי ואת רפי לוי סגרו כמו בעוצר. אני התחלתי לשחק קיצוני שמאלי, כשראיתי שזה לא הולך, עברתי לשחק מקשר ונתתי גול. מה זה גול, גול זה לא מלה. הגעתי לכדור מצד שמאל ובעטתי אותו מיד לימין. זה היה גול יפה. אבל השני היה עוד יותר יפה. אלא שבין זה וזה גם חולל מבית"ר הכניס לנו אחד.

את השני הכנסתי בערך רבע שעה לפני הסוף. רפי לוי מסר לי שטוח מפנינת הקרן ואני המשכתי בפצצה לשער. על השדה היינו יותר טובים. אבל שיחקנו בלי גולד" שטיין והחלוצים הצעירים עוד לא השתלבו כל כך טוב בקבוצה, הם לא משחקים ב" צורה נוקשה והמשחק של היום בנוי בעיקר על מהירות וכוח.

המחלה של ההגנה שלנו היא המחלה של הדקה ה-80. עד אז מחזיקים מעמד ואחרי זה מקבלים את כל הגולים. וגם במשחק ה' זה, ארבעה רגעים לפני הסוף, הכניס חולי את שער השוויון. לא היה טעם להתאמץ להכניס עוד גול. במקרים כאלה, למדנו מה" נסיון, תמיד היריב מצליח להשחית.

על האמת יש להודות שהמשחק הזה ש" נגמר בתיקו הזכיר לי משחק אחר. פעם, כשהייתי עוד ילד, שיחקתי בשתי קבוצות ביחד, גם במכבי וגם בבית"ר. אז עוד לא היו תחבורות ומי שהיה נותן אופניים היו הולכים לשחק אצלו. אז היו לי שני כרטי" סי ליגה, אחד של מכבי ואחד של בית"ר. אז לא בדקו דברים כאלה. פעם עליתי לש" חק עם מכבי נגד בית"ר, והבית"רים טענו שאני צריך לשחק איתם. הפסיקו את ה' משחק והחליטו שאשחק חצי פה וחצי שם. שיחקתי חצי במכבי וחצי בבית"ר. תקעתי פה גול ושם גול והמשחק נגמר תיקו 1:1.

שיבוט עד הסוף

המהומה הגדולה התחילה אחרי המחצית השנייה. היה זה במשחק בין קבוצת הפועל בית-לירי לבין מכבי נה"ש-לום, שתי הקבוצות מליגה ב' צפון, שנערך על מגרש מכבי נתניה. התוצאה היתה 0:1 לטובת בית-לירי, כאשר חלוץ נה"ש-לום התפרץ לעבר שער היריב, עבר בסערה כמה שחקני הגנה ובעט לשער. הכדור פגע במשקוף וחדר פנימה. שופט המשחק הצנום והרוה ג'ורג' אשקר

ג'ורג' גודיק מציג את

„מצעד הפזמונים" הנפלא ביותר עם

מרינו מריני

ורביעיית הקול והכלי האיטלקית שלו

MARINO MARINI ED IL SUO QUARTETTO

רק 4 ימים בתל-אביב

„אהל-שם", 3, 4, 8, 9 בפברואר

הכינו כרטיסים מראשו

המכירה החלה במשרדים:

„כנף", „רוקוקו", „לאן", „כרטיס".

הם לא מכירים איש את רעהו...
אבל בכל זאת הם בדעה אחת!

הוא, מר לזיג, הכימאי הראשי של מעבדות קוסמוטיות לברן בפאריס, מכיר את כל בעיזניה של האשה המודרנית.

והיא, רינה מ., נערת-זוהר תל-אביבית ידועה ומקסימה.

הוא יודע כיצד לעזור לנשים, ובמקרה זה, לנשים צעירות, לשמור על חן הגעורים של עור הפנים עלידי השימוש ב**ריואלויט**,* הקרם המפורסם, המכיל גילה ריאל, מזון מלכות הדבורים, אשר שמו הולך לפניו.

והיא יודעת להעריך את **ריואלויט** מנסיון עצמי (מאז שאני משתמשת ב" **ריואלויט**," מספרת רינה לחברותיה, "אני מרגישה בטחון עצמי עוד יותר גדול, ואתן יודעות שאני לאו דוקא נחבאת אל הכלים!").

* **ריואלויט**, להשיג בבתי-המרקחת וחנויות התמרוקים בארץ, במחיר 4.25 ל"ה השפופרת.

כשחתן התנ"ך הוכר להיות לחתן סתם אין חכם כבעל הנשואין!

פתק. הוא רצה לשיר אותו לכלתו אחרי החתונה.

★ ★ ★

"שירימו את הכלה!"

שלוש שעות לפני החתונה דמה הטקס בכל לחידון התנ"ך המפורסם. כי נמצאו כמה יהודים ירושלמיים טובים, שמשום מה לא הוזמנו למלון המלכים, הציעו כסף טוב תמורת כרטיסי-הזמנה. כמעט מש, חד היה המוזמן ראובן פרנקפורט, שישב במספרה ירושלמית כשמכיסו מביץ בצת ההזמנה. "20 לירות על המקום תמורת ההזמנה", הציע הספר כשהוא משחזר את כנינו. בכל זאת לא ויתרו המוזמנים על הפיתוי להימצא בחברה מכובדת. מיד אחרי שהדלתות הכבודות של המלון נסגרו בפני המבקרים, קיפץ על המדרגות גבר לבוש מעיל שחור, בעל רעמת השערות הלבנה המפורסמת. הבא אחריו היה שר הדתות

חידון התנ"ך של 1960 נפתח השבוע בטקס חגיגי במלון המלכים בירושלים, שם ערך משרד ראש-ההמשלה, האחראי לחידוני התנ"ך, את טקס חתונתו של חתן התנ"ך העולמי עמוס חכם. החתיד הגדולה שהעסיקה את המאשרים, שזכו לקבל הזמנות לנשף, היתה: כיצד הכיר חתן התנ"ך את בחירת-לבו דייוויד אטאס? קרובי משפחתו של עמוס, שבא לחתונתו לבוש חליפה כחולה, ענוב עניבה אפורה, השיבו לשאלה כמעט באותה קלות בה השיב הוא לפני שנה וחצי על שאלות שופטי החידון הפופולרי: דייוויד שחורתי השיער כתבה לעמוס מכתבי הערצה. הוא הוקסם מן החן הנשי של עקרת הבית התל-אביבית, שדאגה כל השנים למשק-הבית של אביה ושני אחיה, בעלי בית-חרושת קטן לחלבה בשכונת פלורנטיין. וכמו שנאמר "הוכח לחכם ויאהבך", נוכח חכם כי דייוויד אטאס עליו. הוא נזכר בפסוק "ליבבתיני אחותי כלה" (שיר השירים ד, ט) ואמר לה: "בואי כלה, בואי כלה" (אבות ק"ט ט"א). אולם על תשובה זו קיבלו המשיבים רק נקודה אחת.

הבא אחריו היו קרובי משפחת אטאס, שהיוו כמאה מתוך 700 המוזמנים. עבורם היתה השאלה מסובכת יותר. "הם עשו הכרה בבית-הכנסת של ס' וצדקה, ועשו בראש אחד לשני ככה", סיפרה לאה לבנה (60), דודתה של הכלה. "אולי הלכו אפילו איוה שלוש פעמים לקולנוע, מה שהם אומרים שלא נכון, ואז החליטו כי הלב שלהם בשביל להתחתן. מה רע בזה? דייוויד כבר בת 35 או 40. זה טוב. אנחנו בעד זה. אנחנו משפחה דתית".

גם היא קיבלה נקודה אחת.

★ ★ ★

"דייוויד, תני תשובתך!"

ומייד לפני החתונה הפסיק עמוס לפי תור חידות. הוא התחיל שואל שאלות, כמו שנאמר "איוה חכמי! הומו מכל אדם!" (אבות ד' א'). בביתו נמצא דודו, הד"ר מלאכי שפירא, יושב ראש איגוד הציידים בישראל שבא אליו ביום שישי, בילה עמו עד ערב החתונה. "לא אכלתי אוכל חם ולא עישנתי אף סיגריה", סיפר מלאכי, שהיה מוכן לכבוד המאורע לחתור על הצייד ה- מסורתי שלו בשבת. "עזרתי לו. הוא שאל אותי כל מיני שאלות שיכולתי לענות עליהן בתור דודו".

שאלה אחרת של עמוס: "מה אני יכול לעשות כדי לשמח את לב אשתי?" מלאכי מצא מיד את התשובה. הוא לימד אותו פומון אנגלי נפוץ: "דייוויד, דייוויד, תני לי את תשובתך, תני!" דקות אחדות לפני ש הוכנס לחופה מיהר עמוס אל הדור, ביקש ממנו שיכתוב לו את מילות השיר על

נראו דייוויד ועמוס חכם נבוכים במקצת, כשעל ראשיהם טלית בדיוק באותו רגע פתחה התזמורת בנגינה, הפריעה למהלך הטקס. מהגב נראה הרב יעקב טולידאנו, שבירך את הזוג, עזב את המקום מיד אחרי החופה.

יעקב טולידאנו. הבאה אחריו היתה הכלה עצמה.

הטקס החל. שומר-ראשו של ביגיי פילסו לו דרך לשורה הראשונה. הוא תפס בזרועו של חכם, ליווה אותו כשושבין. אחר כך בא המבול. הקהל פרץ פנימה. בקושי שלחו לחופה בקבוק יין וכוסית ליפוף. לרגע השתרר שקט, ורק ילד קטן שלא הצליח לראות את המאורע גער באביו בקול: "אבא, תגיד שירימו את הכלה!"

הקהל המשיך להסתער כדי לא לאבד אף רגע מטקס הקידושין. רפאל אבוטל, חזן במצנפת לבנה כשל טבח במלון מפואר, ניהל את הטקס. ארבעת הכליזמרים שישבו על המרפסת בקומה השנייה לא ראו כלום רק באמצע הטקס, כשהלבישו על עמוס את הטלית הם התחילו פתאום לצעוק: "מזל טוב!" ופתחו במארש החתונה.

עמוס אמר: "הרי את...". טולידאנו בירך והמצעד הגדול של לוחצי-הידיים החל. אבל כולם הסתכלו אל המצלמות, לא אל הזוג. הראשון שלחץ את יד הכלה, שעלתה בגיל 12 מיומן, היה דויד בן-גוריון. "עוד פעם!" צעקו הצלמים. ביגיי נכנע. שתי נקודות לעתונות.

אולם כל זה לא הספיק לצלמים. "נשי-קה!" תבע אחד מהם מעמוס. עמוס פקח עליו זוג עיניים תמהות. את הנשיקה ה- ראשונה הוא התכוון לתת בירח-הדבש ב- טבריה, לא בפני קהל. אבל גם לו לא היתה ברירה. הוא נכנע והעתונות קיבלה עוד שתי נקודות.

כשרוב האורחים הסתלקו, יצא הזוג ה- מאושר אל המכונית שהמתנה בחוץ. עמוס לא יכול היה להתגבר על רחשי לבו ואמר: "שהיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה... נוסעים לטבריה".

ניצבים לפני המצלמה דויד בן-גוריון ועמוס חכם. השנים נאלצו לחזור על לחיצת היד בפעם השנייה, לפי בקשת צלמי העתונות, עשו זאת ברצון רב ובחיוך רחב על פניהם. ביניהם ניצבת, מלאת התפעלות, קרובת משפחה של הכלה דייוויד.

ברכת האתחרה מלווה את עמוס חכם הרב יחיה אלשיך הגיע בקושי לחתן, לפני שעמוס נחטף על-ידי קרובים משולחבים.

חיוך מסויים שפוף על פני הזוג המאושר, ש- נאלץ ללחץ ידיהם של 700 ה- מוזמנים. מאחוריהם נראה השטיח המיוחד שקישט את החופה.

הכלה באה למלון המלכים בירושלים, מלווה על-ידי אביה. קהל הסקרנים, ש- לא יכול היה להיכנס, פינה עבורה את המדרגות הרחבות.

„כבר את אכיר!“

כפארארם, יחן, נעצר שמואל אלבאנה, בנו של הרב המקומי, כשהוא מצויר צלביקס על קירות בית-הכנסת של אביו.

★ ★ ★

הגזע העריון

מערבי-ברלין, גרמניה המערבית, עצרה המשטרה גבר בן 57, שהצדוע הצדעה נאצית וקרא „הייל היטלר“, שיתררה אותו לכשהתברר שהוא יהודי.

★ ★ ★

יצא יין נכנס צ'

תדיאביב, העיר פנחס כהן, בעל חנות מכולת בראש-העין, כי חילק בקבוקי קוניאק חינם כנגד פתקי צ' חתום מים, בהם קנה סניף הצ'יכ במקום את קולות הבחורים.

★ ★ ★

דם תחת דם

בסוס חיידאוויר, אישם, תרמו עשרה חיילים מדמם, הצילו את אשת הרס"ר שלהם, שאיבדה דם לאחר לידה קשה.

★ ★ ★

ניבירת כובבים

תדיאביב, לאחר ההצגה השניה של הסרט היר, שימחה אהבת, פרצו אלמונים לאולם הקולנוע, גנבו בין היתר את תמונתה של עמואלה ריבה, השחקנית הראשית בסרט.

★ ★ ★

כוח טליון

בית-דגן, הופיע זכי כהן בתחנת המשטרה, ביקש מן הסמל התורן שיכריח את מרכו לשכת-העבודה לספק לו עבודה.

★ ★ ★

סטאג'ר

תדיאביב, נתפס יעקוב אנקורי כשניסח בשכר בקשת עירעור לבית-המשפט, מבלי שיהיה לו רשיון מתאים לכך, נקנס ב-150 ל"י, מיהר לכתוב בקשת עירעור שניה, הפעם לטובת עצמו.

★ ★ ★

שרשרת המזג

נסיציונה, גנב אלמוני מעיל-גשם מתלמידה בת 11, השאיר לה במקומו מעיל גשם ישן, שגנב קודם-לכן מחברתה לכיתה.

★ ★ ★

ידועות בציבור

טבריה, נדונו ארבעה חקלאים לקנס של עשר ל"י כל אחד, לאחר שעזיזיהם תינו אהבה בלי ידיעתם עם תיש בלתי-גזעי, נכנסו להריון.

★ ★ ★

אומריאמנסיפציה

תדיאביב, זכה סולימאן עמאר חסן עיסא במכונית, כפרס ראשון בהגרלת מנן דויד אדום, הודיע כי ימכור אותה, ישתמש בתמורה לתשלום מוהר.

★ ★ ★

האגף החשוף

ירושלים, עקף אברהם חאלי באופנועו שלא כחוק את מכוניתו של שופט-התעבורה משה מוסק, נעצר במקום, הובא לבית-המשפט, נדון מיד ל-50 ל"י קנס ולשלילת הרשיון לשלושה חודשים.

★ ★ ★

ציון לשבח

תדיאביב, סיפרה צירה במועצת הפועלות כי פועלים, שהם בעלים לשתי נשים, רושמים בהסתדרות רק אשה אחת, נותנים את כרטיס-החבר לאשה המצטיינת.

★ ★ ★

כנפיים קצוצות

תדיאביב, נכשל צעיר בן 16 בבחינות הכניסה לבית-הספר התיכון של חיל-האוויר, יצא לרחוב, צעק „בוז לבן-גוריון!“, נכלא.

★ ★ ★

...חבוי על הרמעות

תדיאביב, תבע יעקב ארביב 13,500 ל"י פיצויים מסאלח סאלם על שהכהו במקל על ראשו, גרם לו שיזיל דמעות בליהפסק, זכה ב-300 ל"י פיצויים בלבד.

★ ★ ★

שיר הרוכבים

נסיציונה, התלונן מאיר טאוב כי נהג מונית-השרות בה נסע, פקד עליו לשיר, סרב להוריד אותו בתחנה כשלא נשמע לו.

★ ★ ★

חשש כבר

טבריה, התלונן צעיר על אבדן ארנקו, נעצר כשמצא אה המשטרה את הארנק ובתוכו גרם וחצי חשיש.

**הסלק
שהס-רצון**

כי מעולם, לא טעם מרק כה טעים ומזין, כמו המרק השוויצרי החדש.

**מרק עסאים
POTAGE SUISSE**

מרק עוף • עוף עם אטריות • ירקות • פטריות • אפונה • בצל

ל'ביות

תלונן

בזזז

ההגרלה של האגרת במספר הגלוי מתקיימת אחת לשבועיים

ובדוק מיד ברשימת תוצאות ההגרלה, באם זכה מספרך, תקבל את הזכיה בו במקום.

אכילת קיץ ארוחת

הפעם זה אבר לקיבוצניק:

מה אני לך, רות, נדפקתי קשה. הפסדתי את כל כבודי בין החברה. ישנה בינינו התערבות כי כל אחד שינסה להיט זר ברותי מהעולם הזה, ייחשב כלא גבר. והנה נפלטתי בפח. ביום רביעי, ה'30.12.59, בשעה שש בערב לערך, עליתי על אוטובוס שבא אקספרס מרחובות לחלוציבית. מכיוון שאני אוהב מאד להסתכל בחיילות במדים, כי זה נותן לי הרגשה של גאווה בצבירי, הבחנתי מיד בצמד החיילות שישב באמי צע האוטו ואף הבחנתי בזו שישבה משמאל, ליד החלון, כי היא מאד מוכנה לי.

רציתי להזכיר לה אבל לא הלך. ואפילו באוטובוס מס. 5, עד ככר דיזנגוף, לא מצאתי את ההזדמנות. תוכלי רק להזיף כי כדי להיזכר בך, עליה לחשוב על אותו בחור שהיה לבוש בשחור.

אני תקווה שאם אני כבר לא גבר, לפחות שהיא תראה שיש לה משהו מן הגבריות ותתקשר אתי במהירות האפשרית, כי עלי למסור לה דבר חשוב מאד, אשר בוודאי לא תתחרט עליו.

למה, אתן חושבות, יכול היה להתכוון? אם ויהיה את עצמך ואת מעוניינת, כתבי אל (1165/11).

★ ★ ★

נקודת האפס

הנה מכתב מעניין, לדעתי, שצריכה הייתי אולי להעבירו מיד לתעודתו, אך אני מעדיפה לפרסמו, כדי לאפשר גם לנערות אחרות להתקשר עם (1165/12).

בצורה מקרית ביותר קראתי לפני מספר שנים את המ' דור מכתבים לרות, ובתה'הידע שנוצר באדם החי באחריה חברתית ותרבותית גדושה ומעניינת, מתקבל הרושם שמדור זה נועד, במלים זולות: לחסרי הכשרון. והסליחה עם כל הנוגעים בדבר, אם נפגעו מכך. אבל אל להם. עצם המענה שלי מוכיח את השינוי בהגדרה.

אחרי ממש מספר שנים לא מבוסל וחחיות נכבדות בחיי הפריחה של כל יצור כגון: גמר בית'ספר תיכון מקצועי, שרות סדיר בחייל'טכני בחיל'האוויר ועוד שנה ומחצית ה' שנה מאז שחרורי — נתקל אני שוב במדורך בעתון מתא' ריך 23.12.59, שהגיע אלי בדרך המקרית ביותר.

המתנו לאוטובוס לבתיים עמידה, כשאחד האורחים, נבון מאד, אחרי חיטוטים ממושכים בכיסוי, לא הצליח לדלות מהם אף פרוטה. דומם עמד והסמיק כשמבטיו מתעלמים מכל הנוכחים ומשתדל בכליאות, אולי, מבלי להכיר את האיש, הוברר לי שהוא בעל כבוד עצמי ואופי חזק, שמאן אף לבקש מהקופאי להבינו וינסה עוד לחפש. הוא החל לה' זיע. נוגשתי לאיש ולחשתי לאוזנו: 'כנס בבקשה. החזר לי בהזדמנות אחרת', אני לא מהמקום' השיב. לא חשבתי ממילא לא אתרושש מזה.

אחרי זה ישב הור ולא התיק את מבטיו מעל דפי העתון, וניתן היה להבחין בו אינחיות מוחלטת. וכדורך קל. מבטיו על דפי העתון (העולם הזה) היו קפואים ובלתי

עניינים בתכלית. לכן החלטתי לדרבנו ושי' אלתי: זה עתון השבוע? כן, כן, ענה ר' החליק את העתון לידי. בהגיענו לסוף הנסיו' ענה, נתן לי את העתון, באמרו שכבר ממיר לא קרא את כולו. ייתכן והיה זה תירוץ להחזיר לי טובה.

העתון מוכר לי בפירסומי הנועזים ואי' משוא'הפנים האופייני לו, לכן לא ציפיתי לגלות דברים מיוחדים אחרי דפדוף רופף וקריאת הכותרות הראשיות תוך כדי נסיעה.

בבית כבר לא היה לי הזמן המתאים, היות ולחץ הלימודים בכתב הוא ידוע לכל הנוגעים בדבר. השאיפה הטבעית של האדם להיות אובייקטיבי בחיי החברה, מחייבת אותו להיות ברמ'השכלה מתאימה והתבססות מחשבתית. לכן לא נזחתי את הלימודים גם אחרי כל תלאות וטרדות היום.

כך, במהלך הלימוד, נתקלתי בנקודת האפס. כלומר: אני מתעמק במחשבה על שאלה מתמטית, ואחרי התעמקות ממיר שכת, אני לפתע מביט ולא מביט, חושב ולא חושב. אך

נערת השבוע

זאת חברה טובה. תלמידת בית'הספר לאחיות שחתמה בשם ח. פולנה, סבורה בצדק, שחברתה לחדר, ריגמורי רעייה פלטיאל, יכולה בהחלט להיות נערת השבוע.

ש'לחתי את תמונתה אליך היות ונמאס לי פשוט לראות מעל דפי העתונים, ועתון זה גם כן, פנים צבועות, שיער קש צבוע וחיוכים קפואים ומלאכותיים.

נערה זו הנה סמל הנועזים והאבוב, שנפשה יפה וטהור' רה כשם שיפה חיוכה, ולא אגזים אם אחזור על דברי ה' חולים שהיא מטפלת בהם: רעי'לה מביאה ריאות אביב לחדר.

רעייה הנה ילדת נורבגיה, התחנכה בשבדיה, ובארץ למדה במוסד מגדאל, שבו הצטיינה במיוחד בספורט וריקודים.

אם היו אלה תמונות צבעוניות, היית רואה שצבע שיערה כפלטנינה, עיניה חומות'ירקוקות, ועורה הינו כפי שאומרים המשוררים — 'כורדים בחלב'.

אחרי שניות מספר אני מרגיש שלרגעים מסויימים ניתק ממני חוט המחשבה והראות העניינית גם יחד.

בשניות ההתפכחות נצצו שתי מלים מתוך העתון שביצ' ביץ מתחת לערימת השיעורים: "המבין יבין." החלטתי להשי' תחרר רגע מהאלגברה ולאמוד את רמת הבנתי גם מעל דפי העתונות, במחשבה שאמצא פה חידת בילוש משעשעת או מתמטית, היות ובלטו לעיני מספרים לא מבוסלים (1161/4).

התחלתי לקרוא בהרגשה שאולי בסוף אמצא את התעלול הטמון פה. אך משהגעתי להמשך המאמר בשורות אחרות, נדהמתי לעצמי. הרי זה מכתבים לרותי וזה לא בשבילי, ואין לי זמן, ובפרט שהמדובר הוא כשתי חברות ואיני אלא אחד. עניין ההתכתבות פירושו זמן. וזה שחסר לי ינחוץ לצעירים ולצעירות לבילויים.

אך מכתבי זה בא להוכיח שמלים קולעות ורשימה קצרה יכולים לדרבן אפילו אדם שאין לו זמן ולא התלהבות ממיר חזת למדור זה. אך אני ממש משוכנע ששתי החברות הנ"ל השיגו את מחזו חפצן זה מכבר, והן רק תהיינה גאות בכך אם יודע להן על מכתבי, שהן, במלים שלהן, זכו לתשובה שלא מצפה לתשובה, אם כי רצוייה תחתידעת שתייהן. ה' מדובר בעלם בהשכלה המפורשת, שחבריו בהשכלה המקביל' לה עזבו את הארץ ונחלקו על פניה. פרטים נוספים אמסור למעוניינים אישית, במידה והדבר יתגלה כרצוי."

שמע, אתה אוהב לשמוע את עצמך מדבר, לא? יש לך שני הנתונים להיות פעם עסקן מפלגתי. לא קשה לנחש איור.

אילו היתה צפורה

זוכרים שביקשתי אתכם לספר לי אם היו לכם חחיות מעניינות כתוצאה מהתכתבות? עלי לומר שהמכתבים שקי' בלתי לא היו מסעירים ביותר. אני בטוחה שיש לכם דברים הרבה יותר מעניינים לספר לי.

תראו מה קרה לקורא רפאל כהן:

...החלטתי לכתוב לך את אשר קרה לי עם אחת שכתבה לי כתוצאה מפירסום מכתבי במדורך ושמה ציפורה יילגר.

"קיבלתי את מכתבה והצעתי לה לקבוע מיפגש ליד משרד כהנא בירושלים. הופעתי במקום עם עתון ביד, כי סיכמנו שכן היא תדע שזה אני. התחלתי לחכות. לפתע ראיתי אחת שמונקת לעברי עם חיוך מקסים. ברגע זה נבהלתי נורא, כי היא היתה עקומה במלוא מובן המלה. כשהיא פתחה את הפה ואמרה שלום מוטקה, נרגעתי, כי אז הבינתי שישנה כאן אי'הבנה. שמי רפי.

"חזרתי לאיתי ולקחתי את היוזמה לידי. משאלותי הר' בות הובהר לי כי היא הכירה בחור ששמו מוטקה באמצעות הטלפון, והיא קבעה איתו מיפגש באותו מקום, באותו תא' ריך, באותה שעה ועם איתה סיסמה: עתון ביד. לה סיפרתי כי אחותי שלחה אותי להודיע לחברתה שלא מוכרת לי, כי היא לא תבוא לקולנוע. למרות שבשיחה לאחר מכן הפלטתי את האמת כי אין לי בכלל אחות — היא לא הרגישה בדבר. נפרדתי ממנה בשלום לבבי, והיתה סיבה לכך. כי לו היא היתה צפורה, הייתי בודאי מתאכזב.

"המשכתי לחכות אולם היא לא הופיעה. לא ידעתי אם יש לי על מה להצטער, כי לא ראיתי אותה. אולם מה שהרגיז אותי הכי'הרבה זה החשש שמא היא כן הופיעה במקום, וברגע שראתה את מראי, סובבה את הראש והמשיכה בדרכה."

סלסולי
בגרות?

אתם לא צריכים לסבול מפגע זה! הגבירו את בטחונכם העצמי בעזרת הקרם היעיל 149 נגד פגמי עור.

פ 14 מבריא, מנקה ומרענן את עור פניכם תוך זמן קצר!

255
115

פגעי נגזות
ELEM
CHEM. LABORATORIES

קנו לשבת
בירה

המזאנש

"העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי המערכת והמהלה: תל'אביב, גליקסון 8, טלפון 26785, ת.ד. 136 • מען מברקי: עולמפרס • דפוס משה שהם בע"מ, ת"א, פין 6 • העורך הראשי: אורי אבנרי • המו"ל: העולם הזה בע"מ.

העונות הכהה

שלום כהן מדווח:

ה"ה

כלוא

עם

פושעים

צעירים

